

Hallituksen esitys ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi lain ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta. Lisäksi ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 31 päivänä toukokuuta tehdyn kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan pöytäkirjan siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Ampuma-aselain (1/1998) uudistaminen liittyy Euroopan parlamentin ja neuvoston 21 päivänä toukokuuta 2008 aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetun direktiivin 2008/51/EY kansalliseen täytäntöönpanoon. Direktiivillä on pantu täytäntöön yllä mainitun pöytäkirjan yhteisöläinsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Ampuma-aselain muuttaminen johtuu myös kansallisista muutostarpeista.

Ampuma-aselain uudistamisen tavoitteena on aseturvallisuuden lisääminen. Ampuma-aselain käsiaseita eli pistooleita, pienoispistooleita, revolvereja ja pienoisrevolvereja koskevia säännöksiä uudistettaisiin. Luvan näihin asetyyppeihin saisi jatkossa vain 20 vuotta täyttänyt henkilö. Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella hankkimisluvan voisi saada vain henkilö, joka olisi yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäsen. Metsästysperusteella luvan saisi vain henkilö, joka esittää riistanhoitoyhdistyksen antaman todistuksen harrastuksestaan. Käsiaseluvan saisi ensiksi enintään viiden vuoden määräaikaisena lupana. Tämän jälkeen luvanhaltijan tulisi esittää viiden vuoden välein todistus aktiivisesta harrastuksestaan.

Luvanhakijan ja -haltijan henkilökohtaisen sopivuuden valvontaa tehostettaisiin. Lupaviranomainen saisi puolustusvoimilta luvanhaltijasta palveluksen suorittamista ja palveluskelpoisuuden arviointia koskevia tietoja. Asevelvollisen luvanhakijan olisi lupaa hakiessa esitettävä selvitys suoritetusta palveluksesta taikka sen lykkäyksen tai keskeytyksen syystä. Luvanhakija veloitettaisiin suorittamaan hänen henkilökohtaista sopivuuttaan mittaavan soveltuvuustestin. Lupaviranomaisella olisi oikeus saada luvanhakijasta ja -haltijasta terveystietoja hänen suostumuksellaan. Suostumuksen antamatta jättäminen olisi peruste olla antamatta lupaa tai peruste peruuttaa voimassa oleva lupa. Terveystietojen ammattihenkilölle esitettäisiin oikeutta tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka ei olisi sopiva aseluvan haltijaksi.

Ampuma-aseen hankkimisluvan saamisen yleiseksi alaikärajaksi esitettäisiin 18 vuotta. 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voisi saada huoltajien suostumuksella rinnakkaisluvan haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen.

Ampuma-aseen osien luvanvaraisuutta laajennettaisiin. Aseen rungot ja äänenvaimentimet tulisivat luvanvaraisiksi. Lisäksi ampuma-aseen deaktivointia koskevia säännöksiä tiukennettaisiin.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

2 Nykytila

2.1 Ampuma-aseet Suomessa

Ampuma-aselain muuttamisen tärkein tavoite on aseturvallisuuden lisääminen. Ampuma-aselain muuttamisella on tarkoitus myös poistaa ne lupamenettelyn puutteet ja epäkohdat, jotka vaarantavat yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Yksi aseturvallisuuteen vaikuttava seikka on ampuma-aseiden määrä. Suomi sijoittuu ampuma-aseiden lukumäärässä asukaslukuun suhteutettuna maailman kärkeen USA:n, Jemenin ja Norjan jälkeen ennen Saksaa ja Ruotsia (yhteensä noin 2 miljoonaa luvallista asetta). Suurta asemäärää selittää osaltaan sekä Suomessa että Ruotsissa metsästysharrastuksen laajuus.

Suomessa oli vuoden 1992 lopussa arviolta 2 miljoonaa luvallista ampuma-asetta vuoden 1998 ampuma-aselain esitöiden mukaan (HE 183/97). Tällä hetkellä aseiden määrä on edelleen korkea, aserekisterin mukaan 29.1.2009 niitä oli 1.574.739 kappaletta. Asukasmäärään 31.12.2008 (5.325.600) suhteutettuna Suomessa on jokaista sataa asukasta kohden 30 ampuma-asetta.

Pienoispistoolit, pistoolit, pienoisrevolverit ja revolverit ovat urheiluammuntaa harrastavien aseita. Näille aseille on myönnetty hallussapitolupia etenkin ennen ampuma-aselain (1/1998) voimaantuloa 1.3.1998 helpommin kuin nykyään eikä käyttötarkoituksesta ole aina vaadittu selvitystä. Ennen 1.3.1998 voimassa olleet säännökset edellyttivät vain, että luvan hakijalla tulee olla aseiden hankintaan hyväksyttävä syy, määrittelemättä, mitkä kaikki olivat hyväksyttäviä syitä ampuma-aseiden hankintaan. Käsiaseet ovat myös haluttuja ammatti- ja taparikollisten keskuudessa helpon kätkettävyytensä ja kuljetettavuutensa takia.

Suomessa toteutetun armovuosisijärjestelyn johdosta laittomien aseiden määrä on vähentynyt ja näitä aseita on saatu lupajärjestelmän piiriin. Arpajais- ja asehallintoyksikköön on 1.1.2004 - 31.12.2008 toimitettu yhteensä noin 29.100 ampuma-asetta. Asehuutokaupoissa on niistä myyty yhteensä 3.688 ampuma-asetta. Noin 18.000 ampuma-asetta on tuhottu.

Luvattomien ampuma-aseiden määrää on erittäin vaikea arvioida. Niiden määrä voi olla 20.000 - 50.000:n välillä.

Ampuma-aserikoksia, törkeitä ampuma-aserikoksia ja lieviä ampuma-aserikoksia on viime vuosina tullut poliisin tietoon alla luetellut määrät. Näihin määriin sisältyy myös luvattomasti hallussa pidetyt ampuma-aseet, joita löytyy muun muassa jonkin muun rikosjutun yhteydessä ja kotietsinnöissä.

Vuosi	2005	2006	2007	2008
Ampuma-aserikoksia ja törkeitä ampumase-rikoksia	1.406	1.230	1.260	1.401
Lieviä ampumase-rikoksia			14	33

Anastusrikoksia, joiden kohteena ovat olleet ampumaseet, on tullut poliisin tietoon seuraavasti:

vuosi 2005	vuosi 2006	vuosi 2007	vuosi 2008
276	227	242	227

Yhden tilastoidun anastusrikoksen kohteena voi olla useita ampumaseita, joten todellinen anastettujen aseiden määrä voi olla kaksin- jopa kolminkertainen edellä mainittuihin lukuihin verrattuna.

Voimassa olevia Suomen ampumasekuulutuksia Schengen-järjestelmässä on yhteensä 8.656 kpl vuosilta 2001 - 2008.

Tilastotietoja

Myönnetyt ampumase-luvat ja niiden perusteella hallussa pidettävät ampumaseet rekisteröidään aserekisteriin. Aserekisteri on teknillisesti ja toiminnallisesti vanhentunut järjestelmä. Aserekisteriä ollaan parhaillaan sisäasiainministeriön toimesta uudistamassa vastaamaan paremmin lupahallinnon tiedottamiseen, tilastointiin ja valvontaan liittyviä tarpeita.

Asekanta

Aserekisterissä oli 23.1.2009 yhteensä 1.574.739 ampumasetta. Lupien määrä oli kuitenkin yhteensä 1.884.176, sillä määrä sisältää myös rinnakkaisluvat. 1.2.2009 luvanhaltijoita oli 672.772, mikä määrä sisältää sekä luonnolliset henkilöt että yhteisöt (2.660). Alla olevassa taulukossa on asekanassa olevat ampumaseet jaoteltu aseryhmittäin ja laskettu kunkin aseryhmän prosenttinen osuus koko ampumase-määrästä.

Haulikkoja	Kiväärejä Pienoiskiväärejä Yhdistelmäaseita (Pitkät rihla- aseet)	Pistooleja Pienoispistooleja Revolvereja Pienoisrevolvereja (Käsiaseet)	Kaasusumuttimia	Kaasuaseita Merkinantopistooleja Mustaruutiaseita	Muu ampumase (Ampumase-lain 6 § 2 mom. kohta 12)
591.714	692.170	251.699	15.529	16.433	7.194
37,6 prosenttia	44 prosenttia	16 prosenttia	1 prosentti	1 prosentti	0,4 prosenttia

Aserekisterissä olevien sarjatuliaseiden määrä oli helmikuussa 2009 noin 5.300 asetta. Sarjatuliaseiden määrästä aserekisterissä ei voi saada täsmällisiä lukuja monesta syystä. Ennen

1.3.1998 lääninhallitukset myönsivät poikkeuslupia taskuaseen, sarjatuliaseen ja sotilaskäyttöön tarkoitettun muun kuin kertalaukauskiväärin hankkimiseen eikä näihin lupiin perustuvat, aserekisteriin tallennetut kaikki tiedot vastaa voimassaolevan aselain vaatimuksia esimerkiksi asetyypin ja toimintatavan osalta. Erityisen vaarallisille ampuma-aseille on 2000-luvulla sisäasiainministeriön toimiessa lupaviranomaisena myönnetty keskimäärin 300 hankkimislupaa vuosittain.

Asealan elinkeinonharjoittajia on aserekisterissä noin 600, joista asekauppaa harjoittaa noin 500 elinkeinonharjoittajaa. Ase-elinkeinonharjoittajien varastoissa olevien niiden ampuma-aseiden määrä, joille on jo aiemmin myönnetty hallussapitoluvat, on aserekisterin mukaan yhteensä noin 18.000.

Aserekisteriin on vielä syöttämättä useita tuhansia vanhojen aselakien voimassa ollessa myönnettyjä ns. pahvikorttilupia. Näiden lupien tiedot ovat lupakortistoissa niin puutteellisia sekä luvanhaltijan että aseiden tietojen osalta, ettei kaikkien niiden tallentaminen aserekisteriin ole ilman aikaa vievää selvittelyä mahdollista.

Aserekisterissä ampuma-aseluvat on jaoteltu L- ja H-sarjan lupiin seuraavalla jaotuksella:

Sarja	Aseet	Käyttötarkoitus ilmenee aserekisteristä	Luvan voimassaoloaika	Asetta koskevien tietojen luotettavuus aserekisterissä
H-sarja	Kaikki ennen 1.3.1998 myönnetyt hallussapito- ja rinnakkaisluvut	Ei	Luvat voimassa pääsääntöisesti toistaiseksi	Kaikki asetta koskevat tiedot ovat epäluotettavia, koska poliisi ei ole tarkastanut asetta. Aseen toimintatapa eikä se, onko kyseessä taskuase, eivät ilmene aserekisteristä.
L-sarja	Kaikki 1.3.1998 ja sen jälkeen myönnetyt hallussapitoluvat	Kyllä	Luvat voimassa pääsääntöisesti toistaiseksi	Asetta koskevat tiedot ovat pääosin luotettavia, koska poliisi on tarkastanut aseiden.
H-sarja	1.3.1998 - 28.2.2002 myönnetyt rinnakkaisluvut, jos aseiden päälupa on H-sarjassa	Kyllä	Luvat määräaikaista, voimassa max 10 vuotta ja toistaiseksi voimassa olevia.	Kaikki asetta koskevat tiedot ovat epäluotettavia, koska poliisi ei ole tarkastanut asetta. Aseen toimintatapa ja se, onko kyseessä taskuase, ilmenevät pääsääntöisesti aserekisteristä.
L-sarja	Kaikki 1.3.2002 ja sen jälkeen myönnetyt rinnakkaisluvut	Kyllä	Kaikki luvat määräaikaista, voimassa max 10 vuotta	Asetta koskevat tiedot ovat pääosin luotettavia, koska poliisi on tarkastanut aseiden.

Aserekisteriin tallennettujen H-sarjan lupien tiedot ovat osittain puutteellisia muun muassa sen vuoksi, ettei näissä luvissa ole ollut merkintää siitä, mihin käyttötarkoitukseen luvat on myönnetty.

L-sarjaan kuuluvien lupien määrä oli vuoden 2009 alussa yhteensä noin 640.000 kappaletta. H-sarjan lupien määrä oli tuolloin noin 1.010.000. L-sarjaan kuuluvien rinnakkaislupien määrä oli noin 80.000 kappaletta ja H-sarjaan kuuluvien rinnakkaislupien määrä noin 220.000 kappaletta. H-sarjaan kuuluvista rinnakkaisluvista oli toistaiseksi voimassa olevia 160.000 kappaletta ja määräaikaista rinnakkaislupia noin 60.000 kappaletta.

Vuosittain myönnetyt hallussapitoluvat

Aserekisterissä olevien ampuma-aseiden vuosittain myönnettyjen lupien määrää tarkasteltaessa on huomioitava, että määrä sisältää sekä vanhoja että uusia ampuma-aseita. Aserekisterissä olevista aseista huomattava osa siirtyy vuosittain toiselle hallussapitoluvan haltijalle. Vuonna 2008 oli uusiin ampuma-aseisiin myönnettyjen lupien määrä 22.614 eli noin 37 prosenttia koko vuonna myönnettyistä hallussapitoluvista.

Vuonna 2008 myönnettiin Suomessa yhteensä 61.057 hallussapitolupaa. Edelliseen vuoteen verrattuna vähennystä oli tapahtunut noin 5 prosenttia. Kun otetaan huomioon myös myönnetyt rinnakkaisluvut, lupamäärä oli yhteensä 70.889. Verrattaessa viiden viime vuoden aikana myönnettyjen hallussapitolupien määriä ei voida todeta määrissä tapahtuneen merkittäviä muutoksia. Lupien määrä on vuosituhannen alun ensimmäisinä vuosina (2000 - 2003) jäänyt alle 60.000 vaihdellen 58.000:sta 56.000:een, mutta noussut sen jälkeen yli 60.000:n. Vuonna 2004 tapahtunutta lupamäärän kasvua (+6.151) on vaikea selittää millään yksittäisellä tekijällä. Yhtenä selvittävänä tekijänä voi olla vuonna 2004 voimaan tulleet armovuosisäännökset, joiden perusteella luvattomia ampuma-aseita saatiin lupamenettelyn piiriin. Sitä osoittanee myös vuonna 2004 muistoesineperusteella myönnettyjen lupien suurempi määrä (2.745) verrattuna edelliseen vuoteen (1.647).

Vuosina 2003 - 2008 myönnettyjen ampuma-aseiden hallussapitolupien määrät ja prosenttiset osuudet jaoteltuna asetyypeittäin:

Vuosi	2008		2007		2006		2005		2004		2003
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl
Haulikko	20994	34,4	22293	34,7	20729	33,7	22150	35,9	22259	34,5	20048
Kivääri	19227	31,5	19544	30,5	19166	31,2	17754	28,8	18977	29,4	17856
Pienoiskivääri	8323	13,6	8430	13,1	8126	13,2	8187	13,3	8669	13,4	7926
Pistooli	4075	6,7	4787	7,5	4708	7,7	4652	7,5	5453	8,5	4305
Pienoispistooli	3283	5,4	4014	6,3	3989	6,5	4063	6,6	3964	6,1	3827
Revolveri	1074	1,8	1294	2,0	1191	1,9	1218	2,0	1363	2,1	1206
Pienoisrevolveri	700	1,1	774	1,2	777	1,3	837	1,4	828	1,3	754
Mustaruutiase	342	0,6	337	0,5	341	0,6	347	0,6	415	0,6	386
Yhdistelmäase	2110	3,5	2085	3,2	1776	2,9	1784	2,9	1841	2,9	1594
Kaasuase	13	0,0	15	0,0	15	0,0	13	0,0	51	0,1	10
Kaasusumutin	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Merkinantopistooli	173	0,3	142	0,2	153	0,2	176	0,3	214	0,3	170
Muu ase	743	1,2	439	0,7	468	0,8	460	0,7	459	0,7	260
Yhteensä	61057	100,0	64154	100,0	61439	100,0	61641	100,0	64493	100,0	58342

Aselupahakemuksia hylättiin vuonna 2008 koko maassa yhteensä 1.180. Hylkäysperusteina olivat muun muassa terveydentila 38 tapauksessa, käyttäytymisperuste 449 tapauksessa, hyväksyttävän käyttötarkoituksen puuttuminen 633 tapauksessa ja aseiden soveltumattomuus 97 tapauksessa.

Vuonna 2008 aselupia peruutettiin yhteensä 2.422 kappaletta. Peruutusperusteina olivat luvanhaltijan terveydentila tai toisen turvallisuutta vaarantava elämäntapa tai käyttäytyminen 966 tapauksessa, väkivaltaista käyttäytymistä osoittavaan rikokseen, rikoslain 50 luvun 1-4 §:ssä tarkoitettuun tai muuhun rikokseen syyllistyminen 388 tapauksessa, ampuma-ase-rikokseen tai -rikkomukseen syyllistyminen 230 tapauksessa ja lupaehtojen rikkominen tai muu piittaamattomuus ampuma-aseita koskevien säännösten noudattamisessa 153 tapauksessa. Luvanhaltijan omasta pyynnöstä lupa peruutettiin 522 luvan osalta. Muut peruuttamisperusteet koskivat muutamia tapauksia.

Nuorten ja alaikäisten luvanhaltijoiden määrä ja hallussapitoluvilla olevat aseet

Nuorilla, joilla tässä yhteydessä tarkoitetaan 1.1.1983 jälkeen syntyneitä, oli syyskuussa 2008 yhteensä 46.530 ampuma-asetta. Nuorten aseista oli noin 52 prosenttia haulikoita, 34 prosenttia kiväärejä, pienoiskiväärejä ja yhdistelmäaseita ja 8 prosenttia käsiaseita.

Alle 20 -vuotiaiden ampuma-aseiden hallussapitolupien ja luvanhaltijoiden määrät 17.2.2009:

Ikäryhmä	Lupalaji	Lupamäärä	Luvanhaltijoiden määrä
Alle 18 -vuotiaat	Hallussapitolupa	4859	2310
Alle 18 -vuotiaat	Rinnakkaislupa	6653	2645
18 vaan ei 20 -vuotiaat	Hallussapitolupa	6847	1063
18 vaan ei 20 -vuotiaat	Rinnakkaislupa	6513	2281
Yhteensä		24872	8299

Ampuma-aseiden käyttötarkoitukset

Ampuma-aselain 43 §:n mukaan hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

- 1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen;
- 2) ampumaurheilu ja -harrastus
- 3) työ, jossa ase on välttämätön;
- 4) näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys
- 5) museossa tai kokoelmassa pitäminen;
- 6) muistoesineenä säilyttäminen;
- 7) merkinanto.

Kaasusumutinlupa voidaan ampuma-aselain 55 b §:n mukaan antaa seuraaviin hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin:

- 1) koulutus taikka näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys;
- 2) museossa tai kokoelmassa pitäminen;
- 3) oman tai toisen henkilökohtaisen koskemattomuuden taikka omaisuuden suojeleminen.

Lupa voidaan antaa luonnolliselle henkilölle, joka täyttää ampuma-aseissa säädetyt edellytykset sekä yhteisölle tai säätiölle, joka täyttää edellytykset.

Kaikista ampuma-aseiden hallussapitoluvista oli helmikuun 2009 asetilaston mukaan myönnetty metsästystarkoitukseen 44,36 prosenttia, ampumaurheiluun ja -harrastukseen 20,70 prosenttia, museossa tai kokoelmassa säilyttämiseen 31,68 prosenttia, muistoesineenä säilyttämiseen 2,8 prosenttia ja työperusteella 0,37 prosenttia. Muut perusteet muodostivat hyvin pienen osan kokonaislupamäärästä.

Vuosina 2003 - 2008 myönnettyjen ampuma-aseiden hallussapitolupien määrät ja prosenttiset osuudet jaoteltuna perusteittain:

Vuosi	2008		2007		2006		2005		2004		2003
	<i>kpl</i>	%	<i>kpl</i>	%	<i>kpl</i>	%	<i>kpl</i>	%	<i>kpl</i>	%	<i>kpl</i>
Perusteittain											
Metsästys 43 § 1/1	42878	64,3	43890	60,8	41768	60,4	41744	59,3	42020	56,8	38874
Ampumaurheilu 43 § 1/2	19377	29,1	22993	31,8	21923	31,7	22405	31,8	22990	31,1	21432
Työ 43 § 1/3	190	0,3	228	0,3	255	0,4	219	0,3	572	0,8	364
Esitys 43 § 1/4	25	0,0	38	0,1	30	0,0	83	0,1	188	0,3	47
Kokoelma 43 § 1/5	1222	1,8	1669	2,3	1795	2,6	2564	3,6	3333	4,5	2474
Muistoesine 43 § 1/6	1404	2,1	1690	2,3	1761	2,5	1933	2,7	2745	3,7	1647
Merkinanto 43 § 1/7	112	0,2	123	0,2	116	0,2	138	0,2	189	0,3	148
Muu	1437	2,2	1562	2,2	1546	2,2	1347	1,9	1914	2,6	1902
Yhteensä *)	66648	100,0	72193	100,0	69194	100,0	70433	100,0	73951	100,0	66888

*)Koska samaan aseeseen/lupaan voi liittyä useampikin kuin yksi myöntämisperuste, on myöntämisperusteen mukaan tilastoitu lupamäärä suurempi kuin asetyypin mukaan laskettu lupamäärä.

L-sarjan hallussapitolupien määrä oli helmikuussa 2009 yhteensä noin 640.000. H-sarjan hallussapitolupien määrä oli noin 1.010.000. L-sarjaan kuuluvien rinnakkaislupien määrä oli noin 80.000 kappaletta ja H-sarjaan kuuluvien rinnakkaislupien määrä noin 220.000 kappaletta. H-sarjaan kuuluvista rinnakkaisluvista oli toistaiseksi voimassa olevia 160.000 kappaletta ja määräaikaista rinnakkaislupia noin 60.000 kappaletta.

Käsiaseille on ampumaurheilu ja -harrastusperusteella myönnetty L-sarjan hallussapitolupia noin 60.000 ja metsästysperusteella noin 15.000. H-sarjan hallussapitolupia on ampumaurheilu ja -harrastusperusteella myönnetty käsiaseille noin 10.000 ja metsästysperusteella noin 2.000. H-sarjan luvissa on noin 80.000 hallussapitolupaa käsiaseille, joiden osalta ampuma-aseen ampuma-aselain 43 §:n mukainen käyttötarkoitus ei ole lupaviranomaisen tiedossa. Kun lasketaan ampumaurheiluun ja -harrastukseen myönnettyjen käsiaselupien suhteellinen osuus kaikista L-sarjan käsiaseluvista, saadaan arvioitu prosenttinen osuus ampumaurheilu ja -harrastusperusteella myönnettyjen H-sarjan käsiaselupien määrän laskemiseen. Näin laskettuna H-sarjan käsiaselupia ampumaurheilu ja -harrastusperusteella olisi myönnetty edellä mainitun 10.000:n lisäksi noin 50.000. Ampumaurheilu ja -harrastusperusteella käsiaseille on näin arvioituna myönnetty noin 120.000 hallussapitolupaa. L-sarjan rinnakkaislupia on myönnetty käsiaseille arviolta noin 7.000 kappaletta ja H-sarjan

rinnakkaislupia noin 14.000 kappaletta. Ampumaurheilu ja -harrastusperusteella on käsiaseille myönnetty yhteen laskettuna noin 134.000 lupaa.

Kun lasketaan metsästysperusteella myönnettyjen käsiaselupien suhteellinen osuus kaikista L-sarjan käsiaseluvista, saadaan vastaavasti arvioitu prosenttinen osuus metsästysperusteella myönnettyjen H-sarjan käsiaselupien määrän laskemiseen. Näin laskettuna H-sarjan käsiaselupia metsästysperusteella olisi myönnetty edellä mainitun 2.000:n lisäksi noin 13.000. Metsästysperusteella käsiaseille on näin arvioituna myönnetty noin 30.000 hallussapitolupaa.

Ampuma-aseisiin metsästysperusteella 2000-luvulla myönnettyjen hallussapitolupien määrä on vaihdellut 54 prosentista (vuonna 2000) 61 prosenttiin (vuonna 2007). Ampumaurheilu ja -harrastusperuste ovat olleet luvan myöntämisen perusteena 2000-luvulla lähes säännönmukaisesti 32 prosentissa vuosittain myönnettyistä luvista. Muut ampuma-aselain mukaiset käyttötarkoitukset ovat vaihdelleet vuosittain 14 prosentista seitsemään prosenttiin. Kun verrataan edellä mainittuja lukuja vuoden 2008 lukuihin, huomataan, että metsästysperusteella myönnettyjen lupien prosenttinen osuus (64,35) on kasvanut ja ampumaurheilun ja -harrastuksen osuus (29,1) on pienentynyt.

Alle 20 -vuotiaalle myönnettyjen käsiaseiden hallussapitolupien ja rinnakkaislupien määrät metsästysperusteella sekä ampumaurheilu ja -harrastusperusteella:

Ikäryhmä	Lupalaji	Metsästys	Ampumaurheilu ja -harrastus
Alle 18 -vuotiaat	Hallussapitolupa	32	52
Alle 18 -vuotiaat	Rinnakkaislupa	50	60
18 vaan ei 20 -vuotiaat	Hallussapitolupa	122	192
18 vaan ei 20 -vuotiaat	Rinnakkaislupa	60	90

Enemmistö hallussapito- ja rinnakkaisluvista on annettu metsästysperusteella sekä ampumaurheilu ja -harrastusperusteella ns. pitkille aseille (haulikko, kivääri, pienoiskivääri). Alle 20 -vuotiaalle käsiaseisiin myönnettyjen hallussapito- ja rinnakkaislupien määrä on hyvin vähäinen verrattuna muihin asetyyppeihin kuuluville aseille annettuihin lupamääriin.

Asekeräilijöitä, joilla on asekeräilijähyväksyntä, on vuoden 2009 alussa ollut yhteensä 1443. Museossa tai kokoelmassa säilyttämiseen on myönnetty yhteensä 334.956 lupaa. Kun otetaan huomioon vanhan aselain (1933) perusteella myönnetty luvat, joilla ei ole aserekisterissä käyttötarkoitusta, on keräilyaseiden määrä vielä suurempi. Lääninhallitusten ennen vuotta 1998 voimassa olleen aselain perusteella myöntämällä poikkeusluvilla on myös keräilyaseita. Näiden ns. vanhojen lupien perusteella hallussa pidettyjen keräilyaseiden määrä ei ole tiedossa. Keräilyaseeseen voi olla olemassa muukin peruste (esim. metsästys). Näin ollen Suomessa on merkittävä määrä kokoelmassa säilytettäviä ampuma-aseita.

Aselupia on myönnetty nk. tarkkuusammunnan perusteella todennäköisesti huomattava määrä, vaikka mitään ammunnan lajia hakija ei ole ilmoittanut eikä sen ilmoittamista myöskään lupaviranomaiset ole vaatineet. Myöskään loukku- ja luolapyyntiin metsästysperusteella myönnettyjen aselupien todellista käyttötarkoitusta lupaa haettaessa ei aina ole selvitetty. Muulla kuin todellisella perusteella myönnettyjen ampuma-aseiden määrää on mahdotonta selvittää.

Ampumaurheilun ja -harrastuksen alaan liittyvät järjestöt ym.

Keskeiset ampuma-aseharrastuksen järjestöt ovat Metsästäjien Keskusjärjestö (MKJ), Suomen Metsästäjäliitto, Suomen Ampumaurheiluliitto (SAL) ja Reserviläisurheiluliitto (RESUL). Lisäksi on joitakin pienempiä harrastuksen ympärille muodostuneita yhteenliittymiä.

Suomen Ampumaurheiluliitto

Suomen Ampumaurheiluliitossa (SAL) on 310 jäsenseuraa ja jäseniä yhteensä 34165, joista miehiä 28644 ja naisia 1677, tyttöjä 661 ja poikia 3163. Jäsenistä on aktiiviharrastajia noin 15000. Ampumaurheilulajit ovat 50 m:n pistooli, olympiapistooli, isopistooli, vakiopistooli ja urheilupistooli. Siluettipistoolilajit ovat isopistooli, pienoispistooli ja ratapistooli. Siluettiammunnassa käytettävät ampuma-aseet ovat revolveri, pistooli, pienoispistooli, kivääri ja pienoiskivääri.

Kiväärilajeissa ammutaan ilmakiväärillä, pienoiskiväärillä ja kiväärillä. Practicalia voidaan harrastaa joko pistoolilla, kiväärillä tai haulikolla.

Ampumaharrastusfoorumi

Ampumaharrastusfoorumi on käynnistänyt ampumaharrastuksen kehittämishankkeen, AMPU-hankkeen 2008 - 2013. Hankkeen tavoitteena on taata ja turvata koko maahan yhtenäiset, turvalliset, toiminnalliset ja koulutukselliset edellytykset vapaaehtoiselle järjestäytyneelle ampumaharrastukselle ja sen kehittämiseksi. Lisäksi toiminnan kehittämisen tavoitteena on muun muassa yhtenäistää turvallisen ja vastuullisen ampumaharrastuksen ohjeistus ja säännöstö.

Yksi AMPU-hankkeen tavoitteista on ampumakortin käyttöön ottaminen. Peruselementtinä on kaikille yhtenäinen peruskoulutus turvalliseen ja vastuuntuntoiseen ampumaharrastuksen aloittamiseen. Järjestelmällä varmistetaan harrastuksen laajamittaiset toimintamahdollisuudet. Järjestelmä tarjoaa mahdollisuuden kouluttautua edelleen eri ampumaharrastuksen toimintatahoille.

Ampumaharrastusfoorumissa ovat edustettuina Suomen Ampumaurheiluliitto, Suomen Ampumahiitoliitto, Metsästäjien keskusjärjestö, Suomen Metsästäjäliitto, Reserviläisurheiluliitto, Suomen Reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto, Maanpuolustuskoulutusyhdistys sekä asealan elinkeinonharjoittajat. Ampumaurheiluliitto hallinnoi hanketta ja on sen vastuullinen omistaja.

Metsästäjät

Metsästäjien Keskusjärjestö on perustettu vuonna 1962 metsästyslailla. Metsästyslaissa määriteltiin metsästyksen viranomaiset ja muut metsästyks- ja riistanhoitoasioita edistävät tahot. Näihin kuuluivat metsästäjien omatoimisuuteen perustuva Metsästäjien Keskusjärjestö, riistanhoitopiirit ja riistanhoitoyhdistykset. Metsästäjien Keskusjärjestön tehtävänä on turvata metsästyksen jatkuvuus kestävän käytön periaatteiden mukaisesti ja edistää tarkoituksenmukaista metsästystä ja riistanhoitoa.

Riistanhoitopiirejä on 15, jotka on jaettu paikallistasolla 298 riistanhoitoyhdistykseen. Riistanhoitoyhdistys on metsästäjäorganisaation paikallistason yksikkö, joka toimialue on yleensä yhden tai kahden kunnan alue.

Suomessa on noin 300000 metsästäjää. Metsästäjämäärä on pysynyt viime vuosikymmenet likimain samalla tasolla. Metsästäjärekisterissä on noin 360000 metsästäjän tiedot. Väkilukuun nähden Suomessa on metsästäjiä enemmän kuin missään muussa Euroopan maassa.

Vuonna 1921 perustettu Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y. on valtakunnallinen vapaaehtoiseen jäsenyyteen perustuva metsästäjien etujärjestö. Liiton jäsenistö koostuu noin 2500 metsästyseurausta ja näiden lähes 150000 jäsenestä. Metsästäjäliitto toimii metsästyksen ja metsästäjien edunvalvojana ja edistää metsästyseuratoimintaa.

Reserviläisurheiluliitto

Reserviläisurheiluliitto on valtakunnallinen urheilujärjestö, jonka jäseniä ovat Suomen Reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto ja niiden piirit, Maanpuolustusnaisten Liitto sekä Maanpuolustuskiltojen Liitto. Jäseniä liitossa on tällä hetkellä noin 85.000. Reserviläisliikunnan yksi keskeinen tehtävä on ylläpitää ja kehittää jäsenistön maanpuolustustaitoja. Reserviläisurheiluliitto toimii sovelletun reserviläisammunnan kansallisena lajiliittona. Sovellettu reserviläisammunta (SRA) on vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen jäsenille tarkoitettua toiminnallista ja turvallista aseenkäsittely- ja ampumataitoa sekä aseiden käyttöä kehittävää ja mittaavaa urheiluammuntaa.

Joitakin reserviläisten ampumalajeista on mahdollista harrastaa puhtaasti kilpailukäyttöön suunnitelluilla ampuma-aseilla. Monet ampumalajeista on kuitenkin tarkoitettu nimenomaan palvelus- tai sotilaskäyttöön suunnitelluille ampuma-aseille. Näissä lajeissa on käytetty palvelus- ja sotilasaseita ulkonäöltään vastaavia, mutta toimintavaltaan itselataavia ampuma-aseita (muu ampuma-ase, itselataava kertatuli). Lajinomaisessa harjoittelussa käytetään usein apuna myös palvelus- ja sotilasaseita vastaavia .22 kaliiperin ampuma-aseita.

Monissa reserviläisten ampumalajeissa ei ole haluttu määrätä tarkasti esimerkiksi aseiden kaliiperia tai kokoa, koska olennaista on sotilastyypisillä aseilla harjoittelu ja kilpailu, eikä jonkin tietyn asemallin tai kaliiperin käyttö. Reserviläisurheiluliiton ampumalajeja ovat sovellettu reserviläisammunnan lisäksi muun muassa pistoolipika-ammunta, palvelusammunta, kenttäammunta ja perinneaseammunta.

Sovellettuun reserviläisammuntaan hyvin soveltuvat ampuma-aseet ovat muu ampuma-ase - kivääri, muu ampuma-ase - pistoolikarbiini, muu ampuma-ase - haulikko, pistooli (kal. minimi 9 mm), pienoispistooli, revolveri, pienoisrevolveri ja pienoiskivääri.

COWS (Cowboy Action Shooting)

COWS on myös virallinen ampumaseura ja järjestää jäsenilleen turvakursseja Cowboy Action Shooting ammunnasta. Suuri osa C.O.W.S harrastajista harrastaa myös ampumista, joko suustaladattavilla mustaruutiaseilla tai 1800-luvun loppupuolen panosaseilla. Panosaseilla käytävä Cowboy Action Shootingissa kilpailijat kilpailevat yksitoimisilla revolveereilla, vipulukkoisilla kivääreillä ja 1800-luvulle tyypillisillä haulikoilla tai niiden jäljitelmäaseilla.

Upseerien Ampumayhdistys r.y.

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää upseerien ampumaurheilua, ampumataitoa ja ampumaopetusta sekä toimia asetekniikan edelleen kehittämiseksi puolustusvoimissa.

Yhdistyksessä on jäseniä noin 1300. Suomessa on noin 120.000 käsiaseelle lupa ampumaurheilu ja -harrastusperusteella.

Ampuma-ase tekovälineenä henkirikoksissa

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen (Optula) selvityksen mukaan ampuma-aseella tehdyt rikokset muodostivat vuosina 2002 - 2007 16 prosenttia jakson henkirikoksista, osuus oli kasvanut prosenttiyksikön edellisestä mittausjaksosta. Pääsyyinä oli Jokelan koulukeskuksessa vuonna 2007 tehdyt verityöt. Rikoksissa käytetyistä aseista 42 % oli luvallisia (käsiaseiden osuus niistä oli 41 % ja haulikoiden 49 %). Ampuma-aseella tehdyissä rikoksissa osuneiden laukausten määrä vaihteli yhdestä yhdeksään. Uhreista kaksi kolmannesta oli surmattu yhdellä laukauksella. (OPTL Verkkokatsauksia 8/2008)

Optulan ”Henkirikollisuuden kehityslinjoja vuosina 2003 - 2007” -taulukon mukaan ampuma-ase oli tekovälineenä vuonna 2006 19 rikoksessa ja vuonna 2007 23 rikoksessa (pistoolilla ampumalla 9 ja muulla aseella 14). Vastaavat luvut teräaseiden osalta olivat 44 vuonna 2006 ja 41 vuonna 2007. Yleisin tekoväline Optulan verkkokatsauksen 2/2008 mukaan on katsauskauden henkirikoksissa ollut teräase (39 % rikoksista oli tehty teräaseella) ja yleisin teräase keittiöveitsi, jota oli käytetty 26 prosentissa rikoksista. Miesten tekemissä rikoksista joka neljäs oli tehty ilman asetta, pahoinpitelällä tai kuristamalla uhri kuoliaaksi. Miehet käyttivät myös ampuma-asetta rikoksissaan naisia yleisemmin.

Nuorten henkirikokset eroavat Optulan tekemän selvityksen mukaan vanhempien ikäryhmien rikollisuudesta myös ryhmäluonteensa, julkisuutensa ja uhriensa osalta. Rikokset tehdään usein ryhmässä, ne ovat (murhien osuudella mitattuna) muuta henkirikollisuutta välineellisempiä ja raaempia ja tekijälle ennalta tuntemattomien uhrien osuus on suurempi kuin vanhempien ikäryhmien rikoksissa. Muutoinkin nuorten henkirikokset ovat yllätyksellisempiä, vaikeammin ennakoitavia kuin vanhempien tekemät.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen henkirikollisuuden seurantajärjestelmän mukaan 15 - 17 -vuotiaat tekivät vuosina 1980 - 2006 yhteensä 9 henkirikosta ampuma-aseella ja 18 - 20 -vuotiaat samana aikana 43 rikosta.

Tilastokeskuksen tietokannan ”tapaturmiin ja väkivaltaan kuolleet 1998 - 2007” mukaan murha tai tappo pistoolilla ampumalla aiheutti kaikissa ikäluokissa yhdeksän henkilön kuoleman, muulla ampuma-aseella ampumalla kuoli yhteensä 14 henkilöä. Ikäluokissa 15 - 24 kuoli tilaston mukaan pistoolilla ampumalla viisi henkilöä ja muulla aseella ampumalla neljä henkilöä.

Tilastokeskuksen tilaston mukaan itsemurhan pistoolilla ampumalla teki vuonna 2006 yhteensä 54 ja vuonna 2007 yhteensä 67 henkilöä, kiväärillä ja haulikolla teki itsemurhan vuonna 2006 yhteensä 120 henkilöä ja vuonna 2007 yhteensä 97 henkilöä. Muulla ampuma-aseella luvut olivat vuonna 2006 yhteensä 9 ja vuonna 2007 yhteensä 8. Vuoden 2008 tilastoa ei vielä ole, mutta itsemurhan ampuma-aseella tehneiden henkilöiden määrä on todennäköisesti suurempi ainakin vuoteen 2007

verrattuna. Perheväkivaltatapauksiinkin liittyy ampuma-aseita, niillä uhkaamista tai muuta häiriökäyttäytymistä. Näistä tapauksista ei ole tähän päivään mennessä saatavissa tilastotietoja.

2.2 Oikeusvertailu [kesken]

Ruotsi

Ampuma-aseen hallussapitolupa ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella voidaan antaa vain henkilölle, joka on ampumaseuran aktiivinen jäsen ja joka on suorittanut ampumakokeen. Aktiivinen jäsenyys tarkoittaa vähintään kuuden kuukauden jäsenyyttä seurassa ja tänä aikana tapahtunutta aktiivista osallistumista sen ampumaharjoituksiin. Todistuksen aktiivisuudesta antaa yhdistyksen hallitus. Hallussapitolupa sarjatuliaseeseen tai itselataava kertatuli -toimiseen pistooliin annetaan määrääjäksi, enintään viideksi vuodeksi ellei ole erityistä syytä antaa lupaa toistaiseksi. Muun tyyppiisiin ampuma-aseisiin lupa annetaan toistaiseksi voimassa olevana.

Ruotsissa ei ole käsiaseita koskevia kieltoja. Lupa annetaan kuitenkin hyväksyttävään käyttötarkoitukseen ja ampuma-aseen on sovelluttava hyvin tähän haettuun tarkoitukseen. Ampuma-aseiden määrää on rajoitettu siten, että metsästystarkoitukseen saa olla neljä asetta. Tämän jälkeen aseiden määrä on perusteltava. Ampumaurheiluun voi ilman erityisiä perusteluja olla 10 käsiasetta tai 8 muun tyyppistä asetta.

Lääkärillä, joka toteaa henkilön olevan lääketieteellisistä syistä sopimaton aseluvan haltijaksi, on velvollisuus ilmoittaa tästä välittömästi poliisille. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos on selvää, että henkilöllä ei ole ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Säännös koski aikaisemmin vain psyykkisiä syitä, mutta vuonna 2006 sitä laajennettiin koskemaan myös fyysisiä sairauksia. Ampuma-aseen hallussapitoluvan peruutusperuste on se, että lääkäri on ilmoittanut luvanhaltijan olevan terveydellisistä syistä sopimaton aseluvan haltijaksi. Ruotsissa on asetettu selvitysmies selvittämään aselupaviranomaisen mahdollisuuksia saada tietoa terveydenhuolto- ja sosiaaliviranomaisilta.

Ampuma-aseen hallussapitolupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltijan olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet luvan antamisen jälkeen. Tällainen muutos on esimerkiksi se, että luvanhaltija ei enää käytä ampuma-asetta hyväksyttävään käyttötarkoitukseen.

Ampuma-aseet on säilytettävä turvakaapissa tai turvatasoaltaan vastaavassa säilytystilassa. Poliisilla on oikeus tarkastaa luvanhaltijan ampuma-aseiden säilytys. Lupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltija ei salli tarkastusta.

2.3 Nykytilan arviointi

Ampuma-aseen hankkimis- ja hallussapitoluvan antamisen edellytykset on säädetty ampuma-aselain (1/1998) 42 - 45 §:ssä. Lisäksi ampuma-aselain 18 §:n 2 momentissa on säädetty yleinen edellytys kaikkien ampuma-aseissa tarkoitettujen lupien antamiselle. Sen mukaan lupa voidaan antaa, jos luvan antamiselle on hyväksyttävä peruste eikä ole syytä epäillä, että lupaa tai sen nojalla hankittuja tai hallussa pidettyjä esineitä käytetään väärin. Kenelläkään ei ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseluvan saamiseen. Lupaviranomaisen on harkittava sekä yleiset että erityiset edellytykset aselupahakemusta käsitellessään.

Hankkimis- ja hallussapitolupien myöntämiseen ja peruuttamiseen liittyvät lupakäytännöt on havaittu hyvin toisistaan poikkeaviksi eri lupaviranomaisissa. Sisäasiainministeriön 16.10.2007 poliisilaitoksille antamat ”Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet” on tarkoitettu yhtenäistämään näitä käytäntöjä sekä henkilön soveltuvuuden että ampuma-aseen soveltuvuuden osalta.

Myöhemmin ohjeita on täydennetty sisäasiainministeriön antamilla lisäohjeilla

29.9.2008/SMDno/2008/1009 ja 14.10.2008/SMDno/2008/1009. Lisäohjeissa kiinnitettiin erityinen huomio käsiaseeluvan saannin edellytyksenä olevaan ampuma-aseen käyttötarkoituserusteen osoittamiseen ja henkilön soveltuvuuden selvittämiseksi tarvittavaan lääkärintodistukseen.

Ampuma-aselain 44 §:n mukaan hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseosaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseen soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään.

Ampuma-aselain 44 §:n sanamuodon mukainen tulkinta määrittää aseosien soveltuvuuden arviointiperusteeksi tarpeettoman tulivoiman ja tehon tai minkä tahansa muun yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavan ominaisuuden taikka näiden ominaisuuksien pohjalta tehdyn kokonaisarvioinnin.

Ampuma-aseosien soveltuvuutta käyttötarkoitukseen arviointia varten hakijalta on jo voimassaolevan lain ja sisäasiainministeriön ohjeiden mukaan tullut pyytää luotettava selvitys esimerkiksi ampumaurheilu ja -harrastuserusteella hankkimis- ja hallussapitolupaa hakiessaan. Laissa ei kuitenkaan ole vaadittu kuulumista mihinkään ampumaseuraan eikä määritelty, mitkä ampuma-aseet ovat soveltuvia kuhunkin ammunnan lajiin. Seuraan kuulumattomilla luvan hakijoilla on ollut vaikeuksia esittää luotettavia selvityksiä harrastuksestaan. Selvitysten heikkotasoisuus on vaikeuttanut asianmukaisten ratkaisujen tekemistä.

Sisäasiainministeriön antamilla lisäohjeilla 29.9.2008/SMDno/2008/1009 ja

14.10.2008/SMDno/2008/1009 täsmennettiin käsiaseilla tapahtuvaan ampumaurheiluun ja -harrastukseen sekä metsästykseseen vaadittavien selvitysten sisältöä.

Ohjeiden mukaan luvan hakijoiden tulisi aloittaa Suomen Ampumaurheiluliiton lajeihin kuuluva tarkkuusammunta pienoispistoolilla, -kiväärillä tai -revolverilla, paitsi jos lajinomainen harrastus edellyttää muuta kaliiperia. Ampumaharrastus voidaan aloittaa yhteisön aseella. Henkilö, joka on harjoittanut aktiivisesti tarkkuusammuntaa yhteisön aseella vähintään vuoden ja osoittaa tämän seuran antamalla harrastustodistuksella, voisi saada pysyvän luvan. Muussa tapauksessa annettaisiin enintään kolmen vuoden määräaikainen lupa.

Hankkimis- ja hallussapitolupia loukussa tai luolassa olevan eläimen lopettamiseen on voitu myöntää myös pistoolityyppisiin aseisiin ilman luotettavaa selvitystä harrastuksesta.

Metsästysasetuksen 19 §:n mukaan luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen sekä haavoittuneen tai loukkaantuneen eläimen ampumiseen saa käyttää tarkoitukseen sopivaa ampuma-asetta. Sitä, mitkä ampuma-aseet ovat ko. tarkoitukseen hyvin soveltuvia ei kuitenkaan ole missään säädetty.

Ampuma-aseeluvat on ampuma-aselain pääsäännön mukaan annettu toistaiseksi voimassaolevina. Rinnakkaisluvut annetaan kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi. Työperusteella annettavat

luvut annetaan enintään viideksi vuodeksi. Hallussapitoluvan antaminen määräaikaisena on mahdollista erityisestä syystä. Erityinen syy on aina hakijalle perusteltava. Määräaikaisia lupia käsiaseille on annettu ampumaurheilu ja -harrastusperusteella silloin, kun hakijan esittämä selvitys harrastuksestaan ei ole ollut riittävä. Lupaviranomaiset ovat myöntäneet tällöin luvan yleensä lyhyeksi määräajaksi, esimerkiksi vuodeksi, jolloin harrastuneisuus on selvitetty uudelleen. Hankkimisluvan käsiaseeseen on voinut saada käytännössä vähäisin selvityksin.

Hallussapitoluvan ollessa voimassa toistaiseksi ei luvanhaltijan edellytyksiä aseiden hallussapitoon ole voitu tarkastaa kuin satunnaisesti. Myöskään sitä, käyttääkö luvanhaltija aseita hyväksytyyn käyttötarkoitukseen vai onko esimerkiksi ampumaurheilu ja -harrastusperusteella myönnetyn ampuma-aseiden käyttäminen kokonaan loppunut, ei ole voitu tarkastaa. Käyttämättömät ampuma-aseet muodostavat etenkin säännösten vastaisesti säilytettynä turvallisuusriskin.

Voimassa olevan lain mukaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle voidaan antaa ampuma-aseiden hankkimislupa metsästyslainsäädännön mukaista eläinten ampumisesta sekä ampumaurheilua tai -harrastusta varten. Myös rinnakkaisluvan antaminen pääluvanhaltijan suostumuksella on mahdollista asetyypistä riippumatta. Lasten ja nuorten henkilöiden ollessa kysymyksessä, on ampumaurheilun ja -harrastuksen vakavuuteen ja henkilön soveltuvuuden edellytyksiin kiinnitettävä erityistä huomiota. Nykyinen ampuma-aselainsäädäntö ei vastaa niitä vaatimuksia, jotka on asetettu aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetussa direktiivissä 21.5.2008/2008/51/EY. Sen mukaan alle 18 -vuotias ei saa hankkia ampuma-asetta ostamalla.

Voimassa olevan poliisilain 35 §:n perusteella poliisi on voinut perustellusta pyynnöstä saada ampuma-aseluvan voimassaolon edellytysten harkitsemista varten luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja, jos on ollut syytä epäillä ettei luvanhaltija enää täytä luvan saannin edellytyksiä. Tämän säännöksen perusteella lupaviranomainen on voinut saada aseluvanhaltijaa koskevan lääkärintodistuksen. Aseluvan hakijan osalta tätä mahdollisuutta ei ole ollut. Luvan hakijaa on tosin voitu pyytää itse hankkimaan lääkärintodistus lupahakemuksen liitteeksi.

Ampuma-aseiden osat, yksilöivät merkinnät ja kaliiperimerkinnät sekä maahantuontimerkinnät ja deaktivoinnit

Euroopan Unionin jäsenmailla ei ole vielä voimassa olevia yhtenäisiä säännöksiä aseiden osista, merkinnöistä eikä deaktivoinnista. Aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetussa direktiivissä 21.5.2008/2008/51/EY säännöksiä jäsenmaissa yhdenmukaistetaan. Ampuma-aselakiin otettavilla säännöksillä tarkennetaan aseiden osien käsittelyä, merkintöjä sekä deaktivoimista koskevia vaatimuksia.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Aselainsäädännön ja eräiden siihen liittyvien säädösten uudistamista koskeva hanke asetettiin 29.9.2008. Hanke toteutetaan kahdessa vaiheessa 29.9.2008 - 28.2.2011. Ensimmäisessä vaiheessa on valmisteltu käsiaseiden luvansaannin edellytysten tiukentamisen, luvan hakijoiden ja luvanhaltijoiden terveydentilan valvonnan tehostamisen, Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan pöytäkirjan (YK:n tuliasepöytäkirjan)

kansallisen voimaansaattamisen sekä aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (91/477/ETY) muuttamisesta annetun direktiivin (2008/51/EY) edellyttämät muutokset ampuma-aselainsäädäntöön. Hankkeella toteutetaan sekä kansallisiin tarpeisiin perustuvat muutokset että kansainvälisiin velvoitteisiin liittyvät muutokset. Hankkeen toisessa vaiheessa uudistetaan ampumaratoja koskeva lainsäädäntö ja selvitetään tarve jousiaseiden ja tehokkaimpien ilma-aseiden luvanvaraistamiseen sekä kaasusumuttimia koskevien säännösten uudistamiseen. Hankkeen ensimmäinen vaihe on valmisteltu kiireellisenä niin, että hallituksen esitys voitaisiin antaa eduskunnalle kevätestuntokaudella 2009. Esitykseen sisältyvien lakien muutokset on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian. Todennäköisin voimaantuloaika on aikaisintaan 1.1.2010. Hankkeen toisessa vaiheessa valmisteltavat säännökset on tarkoitus antaa eduskunnalle viimeistään syysistuntokaudella 2010.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset

Käsiaseluvan myöntämisen edellytysten tarkentaminen ja tiukentaminen ja toteuttamisvaihtoehdot

Ampuma-aselakihankkeen alkuvaiheessa arvioitiin useita vaatimuksia käsiaseiden tai tehokkaimpien käsiaseiden hallussapidon kiellon säätämisestä. Nämä vaihtoehdot kuitenkin rajattiin sääntelyvaihtoehtojen ulkopuolelle. Käsiaseiden saatavuuden rajoittaminen on mahdollista myös esityksestä ilmenevillä muilla lainsäädännöllisillä toimenpiteillä.

Käsiaseiden saatavuutta rajoitetaan muun muassa esittämällä, että käsiaseluvan voi saada vasta 20 vuotta täyttänyt henkilö. Ikärajan nostamisella korostetaan vakiintuneen ampumaurheiluharrastuksen merkitystä. Luvan saamisen yhtenä edellytyksenä on, että ampuma-aseluvan hakija on hakiessaan lupaa ampumaurheilu ja –harrastusperusteella harrastanut ammuntaa vähintään kaksi vuotta. Luvan hakijan on kuuluttava ampumaseuraan ja hänen on esitettävä seuran ampuma-asekouluttajan antama todistus harrastuksestaan. Ampumaseuralla tarkoitetaan yhdistyslain (503/1989) 4 §:n mukaisen luvan saanutta yhdistystä, jonka tarkoituksiin kuuluu harjoittaminen ampuma-aseiden käyttöön ja joka ei ole yksinomaan metsästystä varten. Ampumaurheilun ja –harrastuksen keskittämällä ampumaseuroihin saavutetaan useita sekä luvan hakijaa että lupaviranomaisia hyödyttäviä etuja. Tulevan ampumaurheilun harrastajan osallistuminen ampumaseuran toimintaan perehdyttää harrastajan alan erityistietämykseen. Lupaviranomainen saa tietoja ampumaseuran ja ampuma-asekouluttajan kautta aseluvan hakijan ja luvanhaltijan harrastuksen aktiivisuudesta.

Käsiaseilla tapahtuva ampumaurheilun ja -harrastamisen keskittäminen seuroihin vaikeuttaa syrjäseudulla asuvien ampumaharrastajien harrastusta. Toisaalta myös pääkaupunkiseudun ampumaratatilanne on tällä hetkellä huono.

Ampuma-aselakiin ehdotetaan uutta ampuma-asekouluttajajärjestelmää. Yhdistyslain 4 §:n tarkoittaman ampumayhdistyksen jäsen voidaan ehdotetun lain 45 d §:ssä mainituilla edellytyksillä hyväksyä ampuma-asekouluttajaksi. Hyväksymisen edellytyksenä on muun muassa tulevan Poliisihallituksen määrittämät vaatimukset täyttävän koulutuksen suorittaminen. Ampuma-asekouluttajan antamalla harrastustodistuksilla on julkinen luotettavuus.

Ensimmäinen hallussapitolupa 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa mainituille ampuma-aseille (käsiaseille) metsästystarkoitukseen, ampumaurheiluun ja -harrastukseen taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten esitetään myönnettäväksi enintään viiden vuoden määräajaksi.

Tämän jälkeen hallussapitolupa voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevana. Luvanhaltijan tulee kuitenkin esittää selvitys harrastuneisuudestaan viiden vuoden välein.

Voimassa olevan ampuma-aselain mukaan hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Uusien ehdotettujen säännösten mukaan hallussapitolupa käsiaseille edellisessä kappaleessa mainittuihin tarkoituksiin olisi voimassa enintään viisi vuotta. Lupien voimassaolosta ja määräajasta esitettiin valmistelun aikana useita vaihtoehtoja. Määräaikaa ehdotettiin enintään viideksi tai kymmeneksi vuodeksi. Vaihtoehtona oli myös lupien voimassaolo toistaiseksi, jolloin harrastus kuitenkin olisi osoitettava viiden vuoden välein. Kun käsiaseelle annettu hankkimislupa on voimassa viisi vuotta, voidaan luvan myöntämisen edellytykset tarkistaa siinä vaiheessa kun luvanhaltija hakee lupaa toistaiseksi voimassaolevaksi. Näin henkilön soveltuvuudessa mahdolliset tapahtuneet muutokset tulevat lupaviranomaisen tarkastettaviksi ja arvioitaviksi.

15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voi saada rinnakkaisluvan huoltajien suostumuksella haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen metsästystarkoitukseen taikka ampumaurheilu ja -harrastustarkoitukseen. Alle 18 -vuotias voi harrastaa ampumaurheilua ja -harrastusta tai metsästystä rinnakkaisluvalla, joka hänelle on myönnetty 18 vuotta täyttäneen hallussa pitämään edellä mainittuihin asetyyppeihin kuuluvaan ampuma-aseeseen. Jos lähipiirissä olevalla henkilöllä ei ole omaa hallussapitolupaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittuun eläinten ampumiseen tai ampuma-urheilu ja -harrastusperusteella, on huoltajalla mahdollisuus hakea hallussapitolupaa 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneen henkilön hallussa pidettäväksi tarkoitetun ampuma-aseen säilyttämiseen ja kuljettamiseen. Alle 18 -vuotiaalla on mahdollisuus saada rinnakkaislupa edellä mainittuihin asetyyppeihin huoltajan säilytettävänä ja kuljetettavana oleviin ampuma-aseisiin. Rinnakkaisluvan saaminen edellyttää, että huoltajalla on hallussapitolupa huollettavana olevan 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneen henkilön hallussa pidettäväksi tarkoitetun ampuma-aseen säilyttämiseen ja kuljettamiseen. Tämän vuoksi ampuma-aselain 43 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi käyttötarkoituseruste. Tällä perusteella huoltajalle myönnettyyn lupaan tulee asettaa ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella. Huoltajan hallussapitolupa raukeaa kun rinnakkaisluvan haltijana oleva huollettava täyttää 19 vuotta.

Käsiaseille on myönnetty hankkimis- ja hallussapitolupia myös loukussa tai luolassa olevan eläimen lopettamiseen. Nyt ehdotetaan, että metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hankkimislupa voidaan antaa vain kertatulitoimiseen pienoispistooliin taikka pienoisrevolveriin. Nämä asetyypit ovat loukku- ja luolapyyntiin tarpeeksi tehokkaina hyvin soveltuvia. Hakijan tulee esittää lupaa hakiessaan riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan.

Henkilön soveltuvuuden arvioinnin kehittämiseen ja viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon liittyvät uudet menetelmät

Ampuma-aseen hankkimisluvan voi esityksen mukaan muun kuin käsiaseen hankkimista varten saada 18 vuotta täyttänyt henkilö ampuma-aselain mukaisten edellytysten ollessa olemassa. Ampuma-aseen hankkimislupa voidaan antaa vain, jos luvan hakija on antanut suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hakijasta lääketieteellinen arvio luvan hakijan soveltuvuuden arviointia varten. Lisäksi asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmiespalveluksesta tai siviilipalveluksesta tai palveluksen siirrosta tai keskeytyksestä syineen. Näillä ehdotetuilla muutoksilla lisätään lupaviranomaisen mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa luvan hakijan henkilön taustoista soveltuvuusharkintaa varten.

Henkilön soveltuvuuden harkintaan esityksessä ehdotetaan uusia menetelmiä. Luvan hakijoiden terveydentilan valvonnan tehostamiseen kehitellään puolustusvoimien asevelvollisten testaukseen käyttämästä testistä aseluvan hakijoiden soveltuvuutta mittaava testi.

Testin tulosta ei voi käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteluna. Testin tuloksen perusteella voidaan hakijalta pyytää lisäselvityksiä terveydentilasta kuten esimerkiksi lääkärintodistus.

Lääkärille ja muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle ehdotetaan oikeutta tehdä perustellusta syystä salassapitosäännösten estämättä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseensa osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Tämän ilmoituksen perusteella lupaviranomainen voi harkintansa mukaan pyytää luvanhaltijalta tai luvan hakijalta lisäselvityksiä aseluvan edellytysten tarkistamista varten. Mikäli ilmoituksen kohteena olevalla henkilöllä ei ole poliisin tietojärjestelmien perusteella ampuma-aseen hankkimis- tai hallussapitolupaa tai vireillä olevia hankkimislupahakemuksia eikä henkilöllä myöskään ole voimassa ampuma-aselain mukaisia hyväksyntöjä tai vastaavia hakemuksia, ilmoitukset on hävitettävä viivytyksettä. Ilmoitusmenettelyn käytännön järjestelyistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Poliisilain 35 §:ään nyt ehdotettavilla muutoksilla lisätään myös lupaviranomaisen mahdollisuuksia saada luvan hakijana ja luvanhaltijana olevasta henkilöstä tietoja henkilön soveltuvuuden arviointia varten. Lupaviranomaiselle ehdotetaan oikeutta saada salassapitosäännösten estämättä henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten välttämättömiä tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta sekä ehdotetun poliisilain 35 §:n 2 momentissa tarkoitettuja muita kuin terveystietoja. Samalla tavalla tietoja voidaan saada myös hyväksynnän saajaksi sekä hyväksynnän saaneesta henkilöstä. Henkilön suostumuksella lupaviranomainen voi saada myös henkilöä koskevia terveystietoja. Mikäli luvanhaltija tai hyväksynnän saanut ei lupaviranomaisen pyynnöstä anna edellä mainittua suostumusta, voi lupaviranomainen ehdotetun ampuma-aselain 67 §:n 4 kohdan muutoksen perusteella aloittaa aselupaa tai hyväksyntää koskevan peruutusmenettelyn. Luvan hakijan suostumuksella lupaviranomaiselle ehdotetaan oikeutta saada hakijaa koskevia terveystietoja. Mikäli luvan hakija ei anna suostumusta, on se kielteisen päätöksen peruste.

Aseen osat

Asedirektiivin muutoksella on määritelty ampuma-aseen luvanvaraisiksi osiksi voimassa olevassa ampuma-aseissa määriteltyjen osien lisäksi ampuma-aseen runko, lukon kehys, luisti tai sylinteri, sulkukappaleet sekä laitteet, jotka on tarkoitettu vaimentamaan ampuma-aseen laukaus tai muunnettu vaimentajaksi. Ampuma-aselain aseensa osia koskevaan luetteloon lisätään ampuma-aseesta irrallisena oleva aseensa runko, sulkulaitteen runko, sulkukappale, äänenvaimennin sekä niitä toiminnallisesti vastaavat osat. Merkittävä muutos määritelmässä on äänenvaimentimen lisääminen osia koskevaan luetteloon. Äänenvaimentimia käytetään sekä metsästysaseissa että ampumaurheiluun ja -harrastukseen käytettävissä aseissa. Niiden kaupallinen valmistaminen ja kauppa on kuitenkin vaimentimien mahdollisten rikollisten käyttötarkoitusten vuoksi katsottu aiheelliseksi saattaa direktiivillä valvonnan alaiseksi. Äänenvaimentimen hankkiminen, hallussapito ja luovuttaminen ei kuitenkaan ole luvanvaraista, jos henkilöllä on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa. Äänenvaimentimien kauppa, kaupallinen valmistaminen sekä korjaaminen ja muuntaminen edellyttävät, että toiminnan harjoittaja hankkii ennen toiminnan aloittamista asealan elinkeinoluvan. Mikäli asealan elinkeinonharjoittajalla on asealan elinkeinolupa ampuma-aseiden osien kaupan harjoittamiseen ja valmistamiseen, voi elinkeinonharjoittaja jatkaa toimintaansa ilman uuden luvan hakemista. Jos lupaa ei ole, on lupa hankittava vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Merkinnät

Ampuma-aselakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset ampuma-aseen yksilöivästä merkinnästä ja kaliiperimerkinnästä sekä maahantuontimerkinnästä. Lisäksi säädetään patruunoiden pienimmän myyntipakkauksen merkinnöistä. Näiden merkintöjen ottamisella ampuma-aselakiin täytetään YK:n tuliasepöytäkirjan ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin vaatimukset.

Deaktivointi

Lain muutoksella on tarkoitus muuttaa deaktivointia koskevat säännökset direktiivin vaatimukset täyttäväksi niin, ettei deaktivoitujen aseiden muuttaminen uudelleen toimintakuntoiseksi enää olisi mahdollista. Asedirektiivin muutoksessa on säädetty vähimmäismääräykset siitä, mitä deaktivoinnilla tarkoitetaan. Ampuma-aseen pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisellä tarkoitetaan sitä, että aseiden olennaiset osat on tehty pysyvästi toimintakelvottomiksi siten, ettei niitä voida poistaa, asentaa uudelleen tai muuttaa tarkoituksena tehdä ampuma-aseesta uudelleen ampumakelpoinen. Euroopan Unionin jäsenmailla ei ole vielä yhtenäisiä deaktivointistandardeja. Sen jälkeen kun yhteiset deaktivointistandardit komission johdolla laaditaan ja tulevat voimaan EU:n alueella, harkitaan noudatetaanko yhteisen standardin vaatimuksia. Direktiivin deaktivointia koskevan säännöksen ottaminen ampuma-aselakiin tiukentaa nykyisiä deaktivointia koskevia säännöksiä. Säännösten tiukentamisen tarkoituksena on estää huonosti deaktivoitujen ampuma-aseiden reaktivoiminen ja aseiden päätyminen rikollisiin tarkoituksiin. Deaktivoinnin voi lain muutoksen voimaan tultua tehdä vain asealan elinkeinonharjoittaja, jolla on asealan elinkeinolupa kaupallisessa tarkoituksessa harjoitettavaan ampuma-aseiden valmistamiseen tai korjaamiseen ja muuntamiseen.

4 Esityksen vaikutukset

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Pistooleilla, pienoispistooleilla, revolvereilla ja pienoisrevolvereilla tapahtuvan ampumaurheilun ja -harrastuksen keskittämisellä seuroihin tulee seurojen ja muiden yhdistyslain 4 §:n mukaisten yhdistysten merkitys harrastajien piirissä sekä yhteiskunnallisesti kasvamaan. Lupaviranomaisten ja ampumayhdistysten väliseltä yhteistyöltä on odotettavissa uusia yhteistyön muotoja ja tavoitteita.

Tulevalle Poliisihallitukselle tulee myös uusia tehtäviä tämän lainmuutoksen myötä. Poliisihallitus käsittelee ampuma-asekouluttajan hyväksymistä tarkoittavat hakemukset. Ehdotetun uuden 114 §:n mukaiset lääkärin ja muun terveydenhuollon ammattihenkilön lähettämät ilmoitukset käsitellään ensivaiheessa keskitetysti Poliisihallituksessa. Sen jälkeen ne toimitetaan asianomaisiin henkilöiden kotikunnan poliisilaitoksiin mahdollisia toimenpiteitä varten. Näitä ilmoituksia voidaan kuitenkin arvioida tulevan enintään kymmeniä tai muutama sata vuodessa ja ne voidaan käsitellä ilman, että se lisää henkilötöyvuosien määrää poliisihallinnossa.

Käsiasealuvan myöntämisen edellytysten tarkentaminen ja tiukentaminen tulevat vaikuttamaan ampuma-aselupahakemusten määrään niin, että pistoolille, pienoispistoolille, revolverille ja pienoisrevolverille haettavien aselupien määrä vähenee nykyisestä arviolta noin puoleen. Samalla lupaviranomaisen hakemusten käsittelyyn kohdistuva työmäärä vähenee. Toisaalta käsiaseelle annettavan hallussapitoluvan viiden vuoden määräaika aiheuttaa sen, että lupaa kerran uusittaessa

hakemusmäärä kaksinkertaistuu eli työmäärä palaa nykytasolle. Lupaviranomainen käsittelee hakemuksen, jolla haetaan viiden vuoden määräajan jälkeen lupaa toistaiseksi voimassa olevaksi, uuden luvan mukaisessa käsittelyjärjestyksessä. Lupaviranomaisen työmäärä lisääntyy joka viides vuosi toimitettavan harrastustodistuksen käsittelyn verran.

Henkilön soveltuvuuden arviointiin ehdotetut uudet menettelyt sekä viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon liittyvä yhteistyö lisäävät myös lupaviranomaisen ampuma-aselupahakemuksiin ja hankkimis- ja hallussapitolupiin kohdistuvaa työmäärää. Toisaalta aserekisterin uudistamisen käynnistyttyä tänä vuonna uudelleen on mahdollista aserekisterin tietosisältöä ja valvonnallisia menetelmiä kehittämällä vähentää aselupa-asioiden käsittelyyn menevää aikaa. Aserekisterin uudistamistyön loppuun saattaminen ei kuitenkaan toteudu samanaikaisesti tämän lakiehdotuksen voimaantulon kanssa.

Vaikutukset asealan elinkeinonharjoittajien toimintaan

Käsiaseille ampumaurheilu ja -harrastusperusteella annettujen hallussapitolupien määrä vähentyi viime vuonna 1.737:llä eli noin kahdella prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna. Edellä mainittuun määrään sisältyy sekä uusia ampuma-aseita että jo aikaisemmin hallussapitoluvilla olleita ampuma-aseita. Käsiaseisiin haettavien lupien määrän pieneneminen vuosittain noin puolella aiheuttaa vajaan 10 prosentin kokonaispudotuksen uusien hallussapitolupien kokonaismäärään. Asekauppiaisiin kohdistuva vaikutus on silloin suunnilleen samansuuruinen. Seurat tulevat hankkimaan jäsentensä käyttöön ampuma-aseita uuden järjestelmän alkuvaiheessa, mikä alkuvaiheessa vähentänee asekauppiaille aiheutuvaa myynnin pienenemistä.

Deaktivoitien tekeminen ja deaktivoititodistusten antaminen vain asealan elinkeinonharjoittajalle tulevat lisäämään aseseppien työmääriä. Deaktivoitien keskittämisellä kaupallista ampuma-aseiden tai aseiden osien valmistamista ja kaupallista korjaamista ja muuntamista harjoittaville asealan elinkeinonharjoittajille varmistetaan deaktivoitien säännösten ja määräysten mukainen suorittaminen. Alemmanasteisella säädöksellä tultaneen säätämään, että tuleva Poliisihallitus tarkastaa deaktivoinnit, mikä lisää siellä suoritettavan työn määrää ja vastaavasti vähentää poliisilaitosten työmäärää.

Ehdotettujen 3 a - c §:n mukaisten ampuma-aseiden merkintöjen varmistaminen ja tekeminen aiheuttavat ase-elinkeinonharjoittajalle jonkin verran lisätyötä. Maahantuontimerkintä on mahdollista tehdä myös käyttöturvallisuustarkastuksen yhteydessä liiketaloudellisena suoritteena Poliisihallituksessa.

5 Asian valmistelu

Asiaa on valmisteltu sisäasianministeriön ja poliisihallinnon jäsenten muodostamassa työryhmässä sekä ohjausryhmässä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Laki

Ampuma-aselain muuttamisesta

1 §

Ampuma-aselakia sovelletaan kaasusumuttimiin vain osittain, koska kaasusumuttimet poikkeavat ominaisuuksiltaan useilta osin varsinaisista ampuma-aseista. Pykälään esitetään lisättäväksi ne uudet pykälät, joita ei sovellettaisi kaasusumuttimiin. Kaasusumuttimiin ei sovellettaisi esimerkiksi toimintakelvottomaksi tekemistä, soveltuvuustestiin osallistumisvelvollisuutta, säilytyksen tarkastamista ja merkintöjä koskevia uusia säännöksiä.

2 §

1 momentti. Ampuma-aseen määritelmää esitetään muutettavaksi YK:n tuliasepöytäkirjasta ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin edellyttämällä tavalla. Ampuma-aseen perusmääritelmä säilyisi nykyisellään. Asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi edellyttää, että tietyt helposti ampuma-aseeksi muunnettavissa olevat esineet määritellään ampuma-aseiksi. Tarkoituksena on ollut sisällyttää ampuma-aseen määritelmän piiriin sellaiset startti- ja kaasupistoolit, jotka ovat muunnettavissa toimiviksi ampuma-aseiksi. Säännöksen soveltaminen ei kuitenkaan olisi riippuvainen siitä, mihin tarkoitukseen esine alun perin on tehty, vaan tosiasiallisesta muuntamismahdollisuudesta. Koska kaasupistoolit ovat ampuma-aselain 6 §:n mukaan luvanvaraisia, ei muutoksella olisi niiden osalta käytännön merkitystä. Ensimmäinen edellytys olisi se, että esine muistuttaa ampuma-asetta. Edellytyksen tarkoituksena olisi rajata muunnettavissa oleviksi katsottavien esineiden piiriä sellaisiin esineisiin, jotka jo lähtökohtaisesti ovat ampuma-asetta muistuttavia. Näin ollen esimerkiksi pelkkää teräslevyn palaa ei katsottaisi tällaiseksi esineeksi. Ampuma-asetta muistuttavia esineitä olisivat esimerkiksi aselelut, toimintakelvottomaksi tehdyt ampuma-aseet ja starttipistoolit. Säännöksen soveltamisalaan eivät kuuluisi sellaiset esineet, joilla on ainoastaan ampuma-aseen ääriiviivat, mutta ei tarkempaa yhtäläisyyttä ampuma-aseen kanssa. Ampuma-aseen muotoon leikattua teräslevyä ei esimerkiksi katsottaisi tällaiseksi esineeksi.

Toisena edellytyksenä olisi, että esine olisi rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta ilman erityistietoja ja -taitoja muunnettavissa ampuma-aseeksi. Esineen tulisi olla sellainen, että sen rakenne ja valmistusmateriaali kestäisivät ampuma-aselain 5 §:ssä tarkoitetun patruunan ampumisesta aiheutuvan rasituksen. Tämä rajaisi esimerkiksi lelut säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Riittävää olisi, että esine kestäisi yhdenkin patruunan ampumisen aiheuttaman rasituksen niin, että patruunan luoti tai muu ammus olisi omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle. Esineen tulisi olla muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi ilman erityistietoja ja -taitoja. Tämä tarkoittaisi sitä, että esine olisi muunnettavissa tavanomaisin työkaluin ilman asesevän ammattitaitoa ja erityistyökaluja.

3 momentti. Selvyyden vuoksi pykälässä todettaisiin, että pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä ampuma-asetta ei pidettäisi 1 momentissa tarkoitettuna ampuma-aseena. Sitä ei siis olisi katsottava ilman erityistietoja ja -taitoja mahdolliseksi muuttaa takaisin toimivaksi ampuma-aseeksi. 3 momentin aikaisempi ampumakelvottomaksi tekemistä koskeva valtuussäännös poistettaisiin ja säännös siirrettäisiin ehdotettuun 119 §:n 3 momenttiin, johon koottaisiin kaikki pysyvästi ampumakelvottomaksi ja toimintakelvottomaksi muuttamista koskevat valtuussäännökset.

3 §

Ampuma-aseen osien luvanvaraisuutta laajennettaisiin vastaamaan tuliasepöytäkirjan ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin määritelmiä. Voimassaolevan lain mukaan luvanvaraisia osia ovat piippu tai putki, patruunapesä ja sulkulaite tai näitä vastaava osa. Uudeksi luvanvaraiseksi osaksi ehdotetaan ensinnäkin aseiden runkoa. Voimassaolevan lain mukaan luvanvaraisia osia ovat aseiden paineenalaiset osat, mutta ei aseiden runko, joka liittyy osat yhteen. Rungon lupavapaudesta on johtunut eräitä käytännön ongelmia. Kun joissakin valtioissa runko on ollut luvanvarainen, mutta Suomessa luvanvaraiset osat eivät, on tämä lainsäädäntöjen eroavaisuus aiheuttanut valvontaongelmia. Toisaalta joitakin ampuma-aseita valmistetaan sekä itselataava kertatuli –toimisina että sarjatulitoimisina. Näiden aseiden eroavaisuudet ovat olleet joko laukaisukoneistossa ja mahdollisesti sen lisäksi rungossa. Runkojen luvanvaraisuus estää sarjatulitoimisen aseiden rungon hankkimisen lupavapaasti. Lisäksi luvanvaraisiksi esitetään sulkulaitteen keskeisiä osia eli sulkukappaletta ja sulkulaitteen runkoa eli käytännössä yleisimmin aseiden luistia. Määritelmä selventäisi osaltaan nykyisen lain sulkulaitteen määritelmän tulkinnanvaraisuutta. Yllämainittujen osien lisäksi luvanvaraisiksi tulisivat äänenvaimentimet. Äänenvaimentimien hankinnan ja hallussapidon osalta luvanvaraisuus toteutettaisiin siten, että ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa oikeuttaisi hankkimaan ja pitämään hallussa äänenvaimenninta.

Pykälän 2 momentti kumottaisiin ja siirrettäisiin 119 §:n 3 momenttiin.

3 a §

Tuliasepöytäkirja ja asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi edellyttävät, että markkinoilla olevat ampuma-aseet merkitään aseiden yksilöivillä merkinnöillä. Tuliasepöytäkirjassa on kaksi vaihtoehtoa yksilöivän merkinnän sisällölle. Sen tulisi ensisijaisesti koostua aseiden valmistajan nimestä, aseiden valmistusmaasta tai –paikasta sekä sarjanumerosta. Vaihtoehtoinen merkintätapa koostuisi yksilöivästä käyttäjäystävällisestä merkinnästä, joka sisältäisi geometrisia symboleja yhdessä numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvan koodin kanssa. Asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi mahdollistaa edellämainittujen merkintöjen lisäksi Kannettavien ampuma-aseiden tarkastusleimojen vastavuoroisesta hyväksymisestä tehdyn sopimuksen (niinkutsutun C.I.P.-sopimuksen) mukaisen merkinnän käytön. Suomi on liittynyt C.I.P.-sopimukseen (SopS 40/1984). Ampuma-aseiden valmistajan tulisi tehdä yksilöivä merkintä aseiden valmistuksen yhteydessä. Sellaiseen ampuma-aseeseen, joka siirretään valtion varastosta pysyvästi yksityiseen käyttöön, tulisi tehdä vastaava yksilöivä merkintä, jos ampuma-aseessä ei jo olisi yksilöivää merkintää. Myös sellaiseen ampuma-aseeseen, joka siirretään Suomeen toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta tai joka tuodaan Suomeen, tulisi tehdä yksilöivä merkintä. Merkintävaatimukset koskisivat vain lain voimaantulon jälkeen valmistettuja, pysyvään yksityiseen käyttöön siirrettyjä taikka Suomeen maahantuotuja tai siirrettyjä ampuma-aseita. Voimaan jäisi kuitenkin ampuma-aselain 119 §:n 1 momentin 7 kohdan valtuussäännökseen perustuva ampuma-aseasetuksen (145/1998) 1 a §, jonka mukaan poliisilaitoksen on toimitettava ampuma-ase sisäasiainministeriölle sarja- tai tunnistenumeron merkitsemistä varten, jos aseessa hallussapitolupaa haettaessa ei tällaista tunnistetta ole. Koska yksilöivän merkinnän tekemisestä olisi ehdotettavan 3 a §:n mukaan vastuussa valtion viranomaisen lisäksi aseiden valmistaja taikka Suomeen siirtävä tai maahantuova henkilö, olisi merkintöjen tekemistä koskeva velvollisuus sijoitettava laintasoiseen säännökseen.

1 momentti. Yksilöivä valmistusmerkintä koostuisi kolmesta komponentista eli valmistajan nimestä, valmistusmaasta tai –paikasta sekä sarjanumerosta. Yhdistelmästä koostuva merkintä ei vastaisi aivan tarkalleen mitään asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin merkintävaihtoehtoista, mutta olisi tuliasepöytäkirjan merkintävaatimuksen mukainen. Kyseinen

yhdistelmä vastaa asevalmistajien yleisesti käyttämiä merkintöjä ja tuliasepöytäkirjan mukaisena aiheuttaisi vähiten uudelleenmerkintätarvetta sekä vietäessä Suomessa valmistettuja ampuma-aseita tuliasepöytäkirjan sopimusvaltioihin että tuotaessa ampuma-aseita muista sopimusvaltioista Suomeen. Ampuma-aseen valmistusvuotta koskevaa merkintää ei edellytettäisi. Se ei ensinnäkään sisälly tuliasepöytäkirjan merkintävaatimuksiin ja toisaalta valmistusvuoden merkintävelvoite aiheuttaisi kaupallisia ongelmia.

Yksilöivän merkinnän lisäksi edellytettäisiin ampuma-aseen kaliiperin merkitsemistä aseeseen. Kaliiperimerkintä sisältyy C.I.P.-sopimuksen merkintävaatimuksiin, joita siis on asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin mukaan mahdollista käyttää merkintävaatimuksina.

Kaliiperimerkintä on tärkeä ampuma-aseen käyttöturvallisuuden kannalta. Yritys ampua väärän kaliiperisia patruunoita saattaa aiheuttaa hengen tai terveyden vaaran ampuma-aseen käyttäjälle. Valtion viranomaisen tulisi merkitä varastoistaan pysyvään yksityiseen käyttöön siirtämät ampuma-aseet valmistusmerkintää vastaavalla yksilöivällä merkinnällä. Merkintä voisi olla sama kuin valmistusmerkintä, mutta joissakin tapauksissa on mahdollista, että kyseisiä tietoja ei ole tiedossa. Tällöin merkintä voisi koostua esimerkiksi viranomaisen nimestä, Suomen maakoodista tai valtion nimestä sekä sarjanumerosta.

2 momentti. Ase-elinkeinonharjoittajan, joka siirtää tai tuo pysyvästi Suomeen ampuma-aseen, jossa ei ole 1 momentissa tarkoitettua yksilöivää merkintää, olisi vastuussa siitä, että aseeseen tehdään välittömästi siirron tai maahantuonnin jälkeen yksilöivä merkintä. Tämä valmistusmerkintä koostuisi maahantuojan nimestä, Suomen maakoodista sekä sarjanumerosta. Lisäksi aseeseen tulisi merkitä sen kaliiperi. Koska ase-elinkeinon harjoittaminen on luvanvaraista toimintaa, jota poliisi ampuma-aselain mukaisesti valvoo, voitaisiin vastuu merkinnän tekemisestä jättää ase-elinkeinonharjoittajalle. Ase-elinkeinonharjoittajalla on lisäksi ampuma-aselakiin perustuva velvollisuus pitää muun muassa ampuma-aseista tiedostoa.

Muun kuin ase-elinkeinonharjoittajan eli yksityisen ampuma-aseen siirtoon tai tuontiin oikeuttavan luvan haltijan tulisi toimittaa ampuma-ase Poliisihallitukselle merkintöjen tekemistä varten, jos aseessa ei olisi 1 momentissa tarkoitettuja merkintöjä. Toimittaminen tulisi tehdä välittömästi maahantuonnin jälkeen eli ennen hallussapitoluvan hakemista aseeseen. Yksityisellä luvanhaltijalla ei voida olettaa samanlaista tietämystä merkintöjen sisällöstä, paikasta ja tekotavoista kuin erityisen valvonnan alaisella ase-elinkeinonharjoittajalla. Lisäksi yksityishenkilöllä usein puuttuu merkintöjen tekemiseen tarvittava välineistö.

3 b § Maahantuontimerkintä

Ampuma-aseeseen olisi 3 a §:ssä tarkoitettujen yksilöivän merkinnän ja kaliiperimerkinnän lisäksi aina tehtävä pysyvän maahantuonnin yhteydessä maahantuontimerkintä. Maahantuontimerkintä perustuu tuliasepöytäkirjan merkintäsäännöksiin. Sen tarkoituksena on nopeuttaa ampuma-aseen viimeisen laillisen omistajan jäljittämistä, koska viranomainen voi tehdä tämän selvittämiseen tähtäävän tiedustelun suoraan viimeisen maahantuontimerkinnän osoittaman sopimusvaltion viranomaiselle. Merkintävelvoite ei siis koskisi Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta siirrettyjä ampuma-aseita. Maahantuontimerkintä koostuisi Suomen maatunnuksesta ja maahantuontivuodesta. Asealan elinkeinonharjoittaja voisi tehdä tai teettää maahantuontimerkinnän itse. Yksityishenkilön olisi toimitettava Suomeen pysyvästi maahantuomansa ampuma-ase ennen hallussapitoluvan hakemista Poliisihallitukselle maahantuontimerkinnän tekemistä varten. Ase-elinkeinonharjoittajan ja yksityishenkilön toisistaan poikkeavaa menettelyä on perusteltu edellä 3 a §:n 2 momenttia koskevilla perusteluilla.

3 c Patruunoiden pakkausmerkintä

Asedirektiin muuttamisesta annettu direktiivi edellyttää patruunoiden myyntipakkauksen merkitsemistä valmistajan nimellä, valmistuserän numerolla, kaliiperimerkinnällä ja patruunatyypillä taikka C.I.P.-sopimuksen edellyttämällä merkinnällä. Merkintävaatimus koskisi Suomessa ja muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa valmistettujen patruunoiden myyntipakkauksia. Ehdotettu merkintävaatimus perustuisi C.I.P. -sopimuksen mukaisiin merkintöihin. Nämä ovat jo kansallisesti voimassa ampuma-aselain 110 §:n 1 momentin nojalla annetuissa tarkastussäädöksissä, joissa määrätään merkittäväksi eräiden muiden merkintöjen lisäksi merkinnät valmistajan nimestä, valmistuserän numerosta ja patruunoiden kaliiperista. Asedirektiivissä mainittu patruunatyypin on käsitteenä epätarkka ja sillä voidaan tarkoittaa ampuma-aselain 5 §:ssä määriteltyjä patruunatyyppejä, patruunan rakennetyyppejä tai C.I.P:n standardoimia patruunatyyppejä. Tämän vuoksi sitä ei esitetä sisällytettäväksi merkintävaatimukseen. Patruunan kaliiperi on standardoitu ja ilmaisee sekä patruunatyypin sekä sen, minkä tyyppisissä aseissa patruunaa voidaan käyttää. Valmistajan nimen, valmistuserän numeron ja patruunoiden kaliiperin yhdistelmä on riittävä takaamaan patruunoiden jäljitettävyyden siinä määrin kuin se ylipäättään on patruunarasiaan tehtävillä merkinnöillä mahdollista. Koska merkintävaatimuksen tarkoituksena on taata patruunan jäljitettävyys, voitaisiin tämän pykälän vaatimukset täyttävänä merkintöinä pitää myös muilla kuin Suomen virallisilla kielillä tehtyjä merkintöjä.

3 d §

1 momentti. Merkinnät tulisi tehdä ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan ja pysyvinä. Merkintöjen väärentäminen taikka oikeudeton poistaminen tai muuntaminen säädettäisiin kielletyksi ja ampuma-aserikoksena rangaistaviksi. Merkintöjen tarkemmasta tekotavasta ja sisällöstä säädettäisiin tarkemmin alemmanasteisilla säädöksillä. Koska merkintävaatimuksen tarkoituksena on taata aseiden jäljitettävyys, voitaisiin tämän pykälän vaatimukset täyttävänä merkintöinä pitää myös muilla kuin Suomen virallisilla kielillä tehtyjä merkintöjä. Poliisihallitus voisi antaa luvan merkintöjen muuttamiseen. Luvan antaminen voisi tulla kysymykseen joissakin harvinaisissa tapauksissa esimerkiksi silloin, jos ilmenisi, että olemassa oleva merkintä ei olisi yksilöivä tai merkintä on muuttunut epäselväksi tulkita.

2 momentti. Poliisihallitus voisi antaa luvan poiketa merkintävaatimuksista, jos ampuma-aseella, johon merkintä tulisi tehdä, olisi poikkeuksellista keräilyllistä arvoa, jota merkinnän tekeminen alentaisi. Tällainen poikkeuksellinen tilanne saattaa syntyä silloin, jos ampuma-ase on hyvin vanha, esimerkiksi 1800-luvulla valmistettu, tai muutoin erityinen harvinaisuus. Säännös ei tarkoittaisi säännönmukaista keräilytarkoituksessa hankittujen ampuma-aseiden vapauttamista. Vastaava säännös on tällä hetkellä ampuma-aseasetuksen (145/1998) 1 a §:ssä.

17 §

Ampuma-aselain 17 §:ssä säädetään soveltamisalaa koskevista poikkeuksista. Sen 8 kohdan poikkeus koskee valtion omistamien ampuma-aseiden luovuttamista. Koska 3 a §:ssä säädettäisiin velvollisuudesta tarvittaessa merkitä valtion varastoista pysyvään yksityiseen käyttöön siirrettävä ase, olisi poikkeusta supistettava.

19 §

Pykälässä säädetään luvanvaraisuutta koskevista poikkeuksista. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a kohta, joka koskisi äänenvaimentimen hallussapitoa. Äänenvaimennin säädettäisiin 2 §:ssä luvanvaraiseksi aseensa osaksi. Sääntely poikkeaisi muita aseensa osia koskevasta sääntelystä siten, että äänenvaimentimista ei pidettäisi rekisteriä. Niiden luovuttamisesta ei tarvitsisi

tehdä luovutusilmoitusta eikä niiden hankkimisesta ilmoitusta, jos hankkijalla olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa. Äänenvaimentimien luokittelu tietyn tyyppisiin ampuma-aseisiin soveltuviksi on siinä määrin ongelmallista, että tietyn tyyppisen äänenvaimentimen hallussapitoa ei sidottaisi tietyn tyyppisen ampuma-aseen hallussapitoon. Jos henkilöllä ei olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa, olisi äänenvaimentimen hallussapito luvanvaraista.

19 a §

Tuliasepöytäkirja ja asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi edellyttävät, että ampuma-aseiden valmistus laittomasti maahantuoduista, siirretyistä tai kaupatuista aseiden osista on kiellettyä ja rangaistavaa. Voimassaolevassa lainsäädännössä ei suoranaisesti kriminalisoida tällaista valmistusta. Valmistus voisi tulla rangaistuksi rikoslain osallisuusoppien perusteella, mutta selvyuden vuoksi lakiin esitetään lisättäväksi nimenomainen säännös sen kieltämisestä. Menettely tulisi rangaistavaksi rikoslain 41 luvun 1 §:n taikka mahdollisesti 2 tai 3 §:n nojalla. Ampuma-aselain 2 luvun otsikko muutettaisiin vastaamaan paremmin muutoksen jälkeistä luvun sisältöä.

25 §

3 momentti. Asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi edellyttää ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevien tiedostojen säilyttämistä vähintään 20 vuoden ajan. Tämän vuoksi ase-elinkeinonharjoittajien tiedostojen säilytysaikaa esitetään pidennettäväksi 20 vuoteen tiedostoon viimeksi tehdyn merkinnän jälkeen. Tiedostot on pykälän 2 momentin mukaan luovutettava lupaviranomaiselle, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai se peruutetaan. Tiedostonpitovelvollisuuden pidennys koskisi siten lupaviranomaista, joka olisi jatkossa Poliisihallitus. Tiedosto sisältää henkilötietoja, joten se on henkilörekisteri. Ampuma-aseiden käyttöikä on tyypillisesti useita kymmeniä vuosia. 1900-luvun alkuvuosina valmistetut ampuma-aseet ovat edelleen teknisiltä ratkaisuiltaan käyttökelpoisia ja suuri osa niistä on säilynyt käyttökuntoisina. Myös patruunat säilyvät käyttökuntoisina useita vuosikymmeniä. Tämän vuoksi tiedostojen pitoajan pidennys 10:stä 20 vuoteen on tarpeen tiedostonpitoajan tarkoituksen eli ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten jäljitettävyyden toteuttamiseksi. Jäljitettävyyttä ei ole mahdollista toteuttaa muulla tavalla kuin rekisteröimällä esine ja sen omistaja riittävän pitkäksi ajaksi.

27 §

3 momentti. Aseenkäsittelyluvan hakija veloitettaisiin suorittamaan 53 c §:ssä tarkoitettu soveltuvuustesti. Perustelujen osalta viitataan 53 c §:n perusteluihin. Alle 20-vuotiaalle henkilölle ei annettaisi hankkimis- ja hallussapitolupaa ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin. Tätä on perusteltu tarkemmin ehdotettavaa 45 §:ää koskevissa perusteluissa. Jotta aseenkäsittelylupa ei muodostuisi kiertotieksi saada lupa käsiaseen hallussapitoon alle 20-vuotiaana, ehdotetaan, että lupaviranomaisen olisi asetettava tällaisen henkilön aseenkäsittelylupaan ehto, jonka mukaan lupa ei oikeuttaisi käsittelemään 4-7 kohdissa tarkoitettua ampuma-asetta ennen kuin luvan haltija olisi täyttänyt 20 vuotta.

43 §

1 momentti: Ampuma-aseen hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi lisättäisiin 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitettua ampuma-aseen säilyttäminen ja kuljettaminen. Voimassaolevan lain mukaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta

täyttäneelle henkilölle voidaan antaa ampuma-aseen hankkimislupa metsästyslainsäädännön mukaista eläinten ampumista sekä ampumaurheilua tai –harrastusta varten. Asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivin mukaan alle 18-vuotiaalle ampuma-aseen hankkiminen olisi sallittua vain muuten kuin ostamalla. Direktiivi sallii kuitenkin edelleen ampuma-aseen hallussapidon alle 18-vuotiaalle vanhemman suostumuksella. Asedirektiivin muutoksen johdosta ampuma-aselakia on muutettava siten, että hankkimisluvan antaminen alle 18-vuotiaalle ei enää ole mahdollista. Tätä koskeva muutos esitetään tehtäväksi 45 §:n 1 momenttiin. Vastaavasti 54 §:n 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että rinnakkaisluvan antaminen eräin edellytyksin olisi mahdollista 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle.

Rinnakkaisluvan hakeminen edellyttää käytännössä sitä, että luvanhakijan lähipiirissä on henkilö, jolla on hallussapitolupa aseeseen, jota luvanhakija käyttäisi omassa harrastuksessaan. Toinen vaihtoehto on, että luvanhakija harrastaa ampumaurheilua ampumaseurassa, jolla on yhteisölle annettu hallussapitolupa ampuma-aseeseen. Luvanhakija voi tällöin hakea rinnakkaislupaa seuran aseeseen. Käytännössä voi syntyä tilanne, jossa harrastuksen esteeksi muodostuu tilanne, jossa 15-17-vuotias henkilö ei voi saada hankkimislupaa eikä myöskään edellämäinuituista tai muista syistä johtuen rinnakkaislupaa. Jotta tällaisessakin tilanteessa nuorella henkilöllä olisi mahdollisuus harrastaa, esitetään, että huoltaja voisi saada hankkimisluvan ja hallussapitoluvan tämän nuoren henkilön ampuma-aseen hankkimista, säilyttämistä ja kuljettamista varten.

Huoltajaa koskisivat kaikki ampuma-aseen hankkimiseen oikeuttavan luvan hakijaa koskevat edellytykset. Hänen pitäisi siis olla henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva luvanhaltijaksi. Lisäksi hänen pitäisi osoittaa käyttötarkoituksen olemassaolo ja ampuma-aseen soveltuvuus haettavaan käyttötarkoitukseen eli käytännössä se, että huollettavan henkilön ampuma-aseen hankkimiseen oikeuttavan luvan saamisen edellytykset ovat olemassa.

Momentin 7 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos eli merkinanto-sanana jälkeinen piste muutettaisiin puolipisteeksi.

44 §

1 momentti. Loukussa, luolassa tai avuttomassa tilassa olevan eläimen saa metsästysasetuksen 19 §:n mukaan lopettaa tarkoitukseen sopivalla ampuma-aseella. Tämä muun muassa ns. loukku- ja luolapyyntiä koskeva säännös on poikkeus metsästyslain (666/1993) 16 §:n 4 momentin pääsääntöön, jonka mukaan käsiaseen käyttö metsästyksessä on kielletty. Käsiasetta ei ole metsästyslainsäädännössä määritelty, mutta sen on yleensä katsottu tarkoittavan ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuja ampuma-aseita eli pistooleita, pienoispistooleita, revolvereita ja pienoisrevolvereita. Momentin pääsääntöön mukaan hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseosa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin haettuun käyttötarkoitukseen. Momentissa ehdotetaan tarkennettavaksi ampuma-aseen soveltuvutta koskevia säännöksiä siten, että metsästyslainsäädännön mukaan sallittuun eläinten ampumiseen katsottaisiin soveltuviksi 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa lueteltuihin asetyyppeihin kuuluvista ampuma-aseista ainoastaan kertatulitoimiset pienoispistoolit sekä pienoisrevolverit. Pienoispistooli tai –revolveri on katsottava riittävän tehokkaaksi aseeksi loukussa tai luolassa olevan eläimen lopettamiseen. Koska eläin lopetetaan hyvin läheltä ammuttavalla laukauksella, ei ampuma-aseen tarvitse olla tulivoimaisempi kuin kertatulitoiminen pistooli tai lippaallisella kertatulilla toimiva revolveri. Pienoisrevolveri on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta lippaallinen kertatuli –toimista pienoispistoolia vähemmän ongelmallinen. Pistoolin lippaaseen mahtuu pääsääntöisesti enemmän patruunoita kuin revolverin rullaan. Pistoolin lataaminen lipasta vaihtamalla on myös nopeampaa verrattuna revolverin lataamiseen. Pistoolia suurikokoisempi revolveri katsotaan taskuaseeksi ja revolverin

lippaana toimiva rulla on luvanvarainen osa toisin kuin pistoolin lipas. Käytännössä lippaallinen kertatuli –toimisia pienoispistooleja ei markkinoilla ole.

45 §

Pykälään esitetään lisättäväksi useita luvanhakijaa koskevia uusia vaatimuksia sekä käyttötarkoituksen osoittamista koskevia vaatimuksia.

1 momentti. Hankkimisluvan saajaa koskevia ikävaatimuksia esitetään muutettaviksi. Ensinnäkin hankkimislupaa ei voisi enää saada alle 18-vuotias henkilö. 15 vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voisi saada edelleen tietyin edellytyksin rinnakkaisluvan. Muutos perustuu asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin määräyksiin, joita on selostettu tarkemmin 43 §:n 1 momentin 8 kohtaa koskevissa perusteluissa.

Hankkimisluvan antamisen edellytykseksi asetettaisiin se, että luvanhakija antaisi lupaviranomaiselle suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä lääketieteellinen arvio. Luvanhakija voisi siten halutessaan kieltää terveystietojensa siirtämisen poliisille. Suostumuksen antamatta jättämisestä seuraisi kuitenkin se, että lupaa ei annettaisi. Lääketieteellinen arvio sisältäisi lääkärin ammattihenkilönä tekemän arvion siitä, onko luvanhaltijalla sellainen sairaus tai mielenterveyden ongelma, että häntä olisi pidettävä sopimattomana pitämään hallussa ampuma-asetta. Poliisi ei tarvitsisi henkilöstä lääketieteellistä diagnoosia, ainoastaan edellä mainitun arvion. Arvion tulisi kuitenkin olla sisällöltään sellainen, että lupaviranomainen voi muun muassa sen perusteella tehdä päätöksensä siitä, onko henkilöä pidettävä henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivana ampuma-aseen haltijaksi.

Luvanhakijan suostumus pyydetäisiin säännönmukaisesti lupahakemuksen jättämisen yhteydessä. Poliisin tiedonsaantioikeuksien tehostumisen ja soveltuvuustestin käyttöönoton jälkeen tarkoituksenmukaista kuitenkin olisi, että lääketieteellistä arviota ei pyydetäisi säännönmukaisesti, vaan ainoastaan silloin, kun saatujen tietojen tai haastattelun perusteella olisi syytä epäillä luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta.

Asevelvollisen luvanhakijan olisi esitettävä lupaviranomaiselle selvitys suoritetusta varusmiespalveluksesta tai siviilipalveluksesta. Varusmiespalveluksen suorittaneen tulisi siis esittää sotilaspassi. Mikäli varusmiespalvelus tai siviilipalvelus on siirretty tai keskeytynyt, tulisi luvanhakijan esittää tätä koskeva päätös. Keskeytyspäätöksestä käy ilmi esimerkiksi se, että keskeytys on tapahtunut mielenterveydellisistä syistä. Asevelvollisuuslain (1438/2007) 2 §:n 1 momentin mukaan jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta, jollei kyseisessä laissa toisin säädetä.

Hankkimisluvan saajaa koskevaa ikärajaa esitetään nostettavaksi pistoolin, pienoispistoolin, revolverin ja pienoisrevolverin osalta. Ikärajaksi esitetään 20 vuotta. Jokelassa koulussa lokakuussa 2007 tapahtuneen joukkomurhan tekijä oli 18-vuotias henkilö. Kauhajoella syyskuussa 2008 tapahtuneen vastaavan teon tekijä oli 22-vuotias. Jotta riski uusiin kouluampumatapauksiin pienenesi, esitetään, että helposti kätkeissä olevien pistoolien, pienoispistoolien, revolverien ja pienoisrevolverien luvansaannin ikärajaa korotettaisiin ikään, jossa opiskelu keskiasteen oppilaitoksissa olisi jo säännönmukaisesti päättynyt ja jossa miesväestö olisi suorittanut asepalveluksen tai ainakin käynyt kutsunnoissa. Tällöin heidän henkilökohtaisista ominaisuuksistaan olisi lupaviranomaisella käytettävissä huomattavasti paremmin taustatietoa. Hankkimislupaa vastaava korotus koskisi myös rinnakkaislupia esitettävän 54 §:n 2 momentin muutoksen perusteella.

Ikärajan nosto 20 vuoteen vaikeuttaisi 15-19 -vuotiaiden henkilöiden käsiaseella tapahtuvaa ampumaharrastusta, koska nämä henkilöt voisivat harrastaa ainoastaan ampuma-aselain 88 §:ssä tarkoitettuna valvottuna käyttönä. Harrastuksessa käytettäisiin käytännössä henkilön lähipiiriin kuuluvan luvanhaltijan, ampumaseuran jäsenen tai ampumaseuran asetta. Ampumaseuroilla ei

nykyisin ole juurikaan omia ampuma-aseita. Muutos edellyttäisi käytännössä ampumaseurojen toiminnan järjestämistä tältä osin uudelleen. Ampuma-aseiden hankkiminen voitaisiin järjestää esimerkiksi seuran liittymismaksuilla tai muulla vastaavilla tavoilla. Ainakin edistyneemmille tähän ikäryhmään kuuluville ampujille tulisi hankittavaksi ase henkilökohtaiseen käyttöön. Ampumaselain 1.3.2002 voimaan tulleella muutoksella mahdollistettiin ns. yhteisöluvan antaminen, joten lainsäädännöllisiä esteitä aseiden hankkimiseen ampumaseuroille ei ole.

Voimassaolevan ampuma-aselain mukaan ampumaurheilu- ja -harrastus -perusteella lupaa haettaessa luvanhakijalta ei edellytetä ampumaseuran jäsenyyttä. Ampumaseuraan kuulumaton luvanhakija on voinut saada hankkimisluvan esimerkiksi pistooliin osoittamalla harrastavansa tarkkuusammuntaa esimerkiksi jossakin yksityisellä alueella olevalla ammuntaan soveltuvalla paikalla. Ampuma-aselain hallituksen esityksen perusteluissa (HE 183/1997) on todettu seuraavaa: ”Säännöksessä ei edellytetä, että luvan saaminen olisi mahdollista vain varsinaisen kilpa-ammunnan perusteella. Riittävänä olisi pidettävä myös jonkin kilpa-ammunnan lajin aktiivista harrastamista, vaikkei luvan hakijalla olisikaan tarkoitus osallistua varsinaisiin kilpailuihin. Satunnaista maaliin ampumista ei kuitenkaan voitaisi pitää momentissa tarkoitettuna ampumaurheiluna ja -harrastuksena, vaan ampumaurheilun ja -harrastuksen tulisi käsittää jonkin sellaisen ammunnan lajin aktiivista harrastamista, jossa järjestetään kilpailuja.” Riittävää on siis ollut, että hakija on ilmoittanut harrastavansa yksinään yksityisellä paikalla jotain sellaista lajia, jossa on säännöt ja jossa järjestetään kilpailuja. Koska suorituspaikka voi käytännössä aina olla hyvin vaatimattomin rakentein järjestettävissä eikä juuri muuta näyttöä kuin suorituspaikkaa koskeva selvitys ja oma väite lajin harrastamisesta ole ollut mahdollistakaan esittää, on lupaviranomaisen edellyttämän selvityksen taso käytännössä pudonnut matalalle. Toisaalta hankkimisluvan hakijalla on ollut velvollisuus osoittaa harrastavansa jotain tiettyä ampumaurheilulajia. Kun harrastaminen yksityisesti ilman omaa asetta on ollut käytännössä mahdotonta, mutta luvansaaminen tällaiseen yksityisesti tapahtuvaan harrastukseen toisaalta hyväksyttävää, on harrastuneisuuden osoittamisenkin osalta jouduttu tilanteeseen, jossa juurikaan muuta selvitystä kuin henkilön oma ilmoitus harrastuksen olemassaolosta tai sen aloittamisesta luvansaannin jälkeen ei ole voitu edellyttää. Edellämainituista syistä hankkimisluvan käsiaseeseen on voinut saada käytännössä hyvin vähäisin selvityksin. Lupaviranomaiset ovat tällaisissa tapauksissa antaneet luvan yleensä lyhyeksi määräajaksi, esimerkiksi vuodeksi, jolloin harrastuneisuus on selvitetty uudelleen. Tällöinkin on käytännössä ollut mahdotonta edellyttää seuran kuulumattomalta muuta selvitystä kuin henkilön lähipiiriin kuuluvien henkilöiden antama todistus harrastuksesta.

Edellä kuvattujen ongelmien välttämiseksi esitetään, että hankkimisluvan pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin saisi ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella jatkossa vain henkilö, joka olisi yhdistyslain (503/1989) 4 §:ssä tarkoitetun luvan saaneen yhdistyksen jäsen. Säännöksen mukaan yhdistystä, jonka toimintaan kuuluu harjoittaminen ampuma-aseiden käyttöön ja joka ei ole yksinomaan metsästystä varten, ei saa perustaa ilman lääninhallituksen lupaa. Tällaisia luvan saaneita yhdistyksiä ovat ampumaseurat ja reserviläisyhdistykset. Myös jotkin metsästysseurat ovat hakeneet kyseisen luvan. Perustuslain 13 §:n 2 momentti mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus. Yhdistymisvapautteen sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan. Samoin on turvattu ammatillinen yhdistymisvapaus ja vapaus järjestäytyä muiden etujen valvomiseksi. Tarkempia säännöksiä kokoontumisvapauden ja yhdistymisvapauden käyttämisestä annetaan lailla.

Kenelläkään ei ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseen hankkimiseen oikeuttavan luvan saamiseen. Tämä on ilmaistu muun muassa ampuma-aselain 18 §:n 1 momentissa, jossa on säädetty yleisistä edellytyksistä luvan saamiselle. Lainkohdassa todetaan, että lupa voidaan antaa siinä mainittuihin tarkoituksiin. Hallituksen esityksen kyseistä kohtaa koskevien perustelujen mukaan ilmaisulla "lupa voidaan antaa" korostettaisiin, ettei kenelläkään ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseeseen, ase-

osaan, patruunoihin tai erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvän luvan saamiseen.

Ampumaurheilussa tai –harrastuksessa on kysymys vapaaehtoisesta harrastustoiminnasta. Henkilö voi siis vapaasti ratkaista sen, ryhtyykö hän harrastamaan ampumaurheilua. Jos hän ryhtyy, hänen on liityttävä jonkin yhdistyksen 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäseneksi. Hän voi vapaasti ratkaista sen, minkä yhdistyksen jäseneksi hän liittyy. Käytännössä haja-asutusalueella voi olla kuitenkin vain vähän vaihtoehtoja. Ottaen huomioon, että kysymys on harrastustoiminnasta, eikä toimintaa ole sidottu minkään tietyn yhdistyksen jäsenyyteen, ei kysymyksessä ole perustuslain 13 §:n 2 momentin vastaisesta yhdistymisvapauden rajoittamisesta.

Henkilöltä, joka hakee hankkimislupaa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin, esitetään edellyttäväksi kahden vuoden aktiivista harrastusta, ennen kuin hän voisi saada luvan. Luvanhakijan olisi siis jatkossa yksiselitteisesti jo harrastettava aktiivisesti lajia ennen oman luvan saamista. Hänen tulisi osoittaa harrastuksensa olemassaolo ampumaseuran ampuma-asekouluttajan antamalla todistuksella.

2 momentti. Momentin 1 kohtaa täydennettäisiin loukku- ja luolapyynnin osalta. Vastaavasti kuin ampumaurheilun tai –harrastuksen perusteella haettaessa lupaa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin, edellytettäisiin ampuma-asekouluttajan antamaa todistusta, edellytettäisiin loukku- ja luolapyynnin osalta riistanhoitoyhdistyksen antamaa todistusta loukku- ja luolapyynnin harrastamisesta.

3 momentti. Koska ehdotettava 43 §:n 1 momentin 8 kohdan hyväksyttävä käyttötarkoitus olisi sidonnainen rinnakkaisluvan harrastuksen olemassaoloon, ehdotetaan, että lupa huoltajalle aseiden hankkimiseen annettaisiin vasta sitten kun lupaviranomainen on tutkinut, että rinnakkaisluvan antamiseen on edellytykset. Lupapäätökset tehtäisiin siten samanaikaisesti. Siinä tapauksessa, että hankkimisluvan ja rinnakkaisluvan antaisi eri lupaviranomainen, näiden olisi toimittava yhteistyössä. Vastaava tilanne on jo voimassaolevassa laissa asealan elinkeinoluvan antamisen yhteydessä. Tällöin lupaviranomaisena toimiva sisäasiainministeriö ei voi antaa asealan elinkeinolupaa ennen kuin vastuuhenkilöksi esitettävällä on aseenkäsittelylupa eikä vastuuhenkilön kotikunnan poliisilaitos voi antaa aseenkäsittelylupaa ennen kuin asealan elinkeinolupa annetaan. Asekeräilijähyväksynnän antavaksi viranomaiseksi esitetään muutettavaksi Poliisihallitus.

4 momentti. Edellä 1 momentissa ja 2 momentin 1 kohdissa edellytettäisiin ampumaurheiluun ja –harrastukseen sekä metsästyslainsäädännön mukaan sallittuun eläinten ampumiseen niissä tarkemmin määritellyissä tilanteissa haettavien hankkimislupien yhteydessä luvanhakijan harrastuksen aktiivisuutta. Ampumaurheilun ja –harrastuksen aktiivisen harrastamisen muotoja olisivat kyseisen lajin harjoittelu, kilpailuihin osallistuminen, kilpailuissa erinäisinä toimihenkilöinä toimiminen, lajin valmentaminen sekä aseiden käyttöön kouluttaminen. Nämä harrastuksen muodot huomioitaisiin harrastuksen aktiivisuutta arvioitaessa. Henkilön ei luonnollisestikaan tarvitsisi olla aktiivinen kaikissa harrastuksen muodoissa. Kuitenkin sellainen harrastaminen, joka ei lainkaan tai vain vähän sisältäisi lajin harjoittelua, ei voisi olla säännöksessä tarkoitettulla tavalla aktiivista. Aktiivista voisi ampumaurheilu ja –harrastusperusteella tapahtuvassa harrastuksessa olla keskimäärin noin kerran kuukaudessa tapahtuva harjoittelu. Metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen –perusteella harrastettaessa aktiivista olisi metsästyskausittain tapahtuva harrastaminen. Pyynnin pitäisi olla metsästyskausittain jatkuvaa, satunnainen pyynti tai jatkuva mutta määrältään vähäinen pyynti ei olisi säännöksessä tarkoitettulla tavalla jatkuvaa. Käytännössä henkilöllä tulisi olla useita loukkuja. Aktiivisuuden arviointi perustuisi pyynnin harjoittajan riistanhoitoyhdistykselle tekemään selvitykseen. Kiistattomoin näyttö harrastuksen aktiivisuudesta olisi kyseisillä pyyntitavoilla saatu saaliin lukumäärä.

Luolapyyntiä harjoitetaan pääsääntöisesti ryhmissä niin, että koira päästetään luolaan ja luolassa oleva eläin ammutaan sen paetessa koiraa tai eläinten ärhennellessä toisilleen. Tällöin luolassa olevan eläimen ampuu pääsääntöisesti koiran omistaja tai koiranohjaajana pysyvästi toimiva henkilö, koska tilanteessa on olemassa riski luodin osumisesta koiraan. Ryhmästä vain tällä henkilöllä on tarve luolassa olevan eläimen lopettamiseen. Muut metsästäjät, jotka odottavat

luolasta ulos mahdollisesti tulevaa eläintä, eivät harrasta tässä säännöksessä tarkoitetulla tavalla luolapyyntiä. Sellainen pyynti, jossa soveltuu hyvin käytettäväksi myös muu kuin pienoispistooli tai pienoisrevolveri, ei ole tässä momentissa tarkoitetun pyynnin aktiivista harjoittamista. Ehdotetussa säännöksessä määriteltäisiin ne metsästyslain mukaan sallitun eläinten ampumisen muodot, jotka olisivat hyväksyttävissä harrastuksen aktiivisuutta arvioitaessa. Näitä olisivat loukussa, luolassa tai vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen metsästyksen liittyvä lopettaminen. Muun kuin metsästyksen yhteydessä tapahtuva eläinten lopettaminen ei olisi tällaista harrastusta. Harrastuksen kertamääristä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ehdotettavan 119 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella.

45 b §

2 momentti. Velvollisuus osallistua 45 c §:ssä tarkoitettuun soveltuvuustestiin koskisi myös henkilöä, jota esitetään yhteisön asevastaavaksi. Asevastaava voi yhteisölle annetun hankkimis- ja hallussapitoluvan perusteella hankkia, pitää hallussaan ja luovuttaa yhteisön aseita. Tämän vuoksi on tarpeen, että myös asevastaavaksi esitettävä on velvollinen osallistumaan soveltuvuustestiin. Alle 20-vuotiaalle henkilölle ei annettaisi hankkimis- ja hallussapitolupaa ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin. Tätä on perusteltu tarkemmin ehdotettavaa 45 §:ää koskevissa perusteluissa. Jotta yhteisön asevastaavana toimiminen ei muodostuisi kiertotieksi saada lupa käsiaseen hallussapitoon alle 20-vuotiaana, ehdotetaan, että jos asevastaavan tehtävänä on huolehtia 4-7 kohdissa tarkoitettusta ampuma-aseesta, olisi asevastaavaksi esitettävän oltava täyttänyt 20 vuotta.

45 c §

Lupa ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen voidaan 45 §:n 1 momentin mukaan antaa ainoastaan henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseiden osia. Luvanhakijan terveydentilan ja käyttäytymisen valvonnan tehostamiseksi esitetään, että luvanhakija olisi velvollinen suorittamaan hänen henkilökohtaista soveltuvuuttaan selvittävän soveltuvuustestin. Testi kehitettäisiin puolustusvoimien käyttämästä soveltuvuustestistä siten, että sillä mitattaisiin luvanhakijan väkivaltaisuutta, väkivallan ihannoitua, paineensietokykyä ja vastaavia ominaisuuksia.

Soveltuvuustesti olisi tietokonepohjainen testi. Testi perustuisi puolustusvoimien käyttämään testiin, jota on käytetty varusmiesten soveltuvuuden arviointiin arvioitaessa varusmiesten soveltuvuutta eri tehtäviin. Testiä muokattaisiin yhdessä puolustusvoimien kanssa niin, että puolustusvoimat ottaisi omaan käyttöönsä soveltuvan version saapuvien varusmiesten soveltuvuuden arviointia varten. Testi laadittaisiin sellaiseksi, että sen tuloksen tulkinta ei edellyttäisi lääketieteellistä koulutusta. Testin tulosta ei käytettäisi suoraan kielteisen lupapäätöksen perusteena, vaan sen antama tulos olisi pohjana mahdollisille soveltuvuuden jatkoarvioinneille, lääkärinlausunnon pyytämiseksi tai tarkemmalle haastattelulle. Testin suorittamiseen kuluisi aikaa noin puoli tuntia. Testin tuloksen käyttö olisi rajattu ainoastaan luvanhakijan henkilökohtaisen soveltuvuuden arviointiin, eikä sitä voitaisi siten käyttää esim. muiden lupa-asioiden ratkaisemisessa tai esitutkinnassa.

Soveltuvuustestin luotettavuuden säilyminen edellyttäisi sitä, että testin sisältö eli sen kysymykset ja vastausten arviointiperusteet olisivat salassa pidettäviä. Testin lopputulosta ei luovutettaisi muun asianosaisen kuin testin suorittaneen henkilön tietoon. Muita asianosaisia lain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, joissa testiä käytettäisiin, olisivat esimerkiksi yhteisö luvanhakijana silloin kun sen asevastaavaksi esittämä henkilö testattaisiin. Testin lopputulosta säilytettäisiin vain siihen asti, kun hakemukseen, jonka käsittelyyn testi liittyy, annettu päätös olisi lainvoimainen. Lopputuloksen

hävittämisellä turvattaisiin luvanhakijan yksityisyydensuojaa. Koska testin lopputulos ei olisi lupahakemuksen tai muun hakemuksen hylkäysperusteena, ei pitempiaikaiselle säilyttämiselle olisi tarvetta.

Testin tarkemmasta sisällöstä säädettäisiin valtuussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella. Tällaisia seikkoja olisi esimerkiksi testin tarkempi sisältö ja rakenne sekä tulkintaperiaatteet. Testin suorittamisvelvollisuus olisi jokaisen lupaa tai hyväksyntää koskevan hakemuksen yhteydessä, jos testin suorittamisvelvollisuus olisi luvan tai hyväksynnän saamisen edellytykseksi säädetty. Testin suorittamisvelvollisuudesta voitaisiin säätää poikkeuksia niinkään valtioneuvoston asetuksella. Testiä ei esimerkiksi ole tarkoituksenmukaista suorittaa henkilöllä lyhyin väliajoin.

45 d §

Yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saaneet yhdistykset voisivat esittää nimettäväksi ampuma-asekouluttajia, joilla olisi oikeus antaa yhdistyksen jäsenten harrastuksen aktiivisuutta koskevia todistuksia.

1 momentti: Kouluttajaksi hyväksyttävälle asetettavista vaatimuksista säädettäisiin 45 d §:ssä. Kouluttajaksi voitaisiin ensinnäkin hyväksyä henkilö, joka olisi täyttänyt 20 vuotta. Ikäraja vastaisi pistoolin, pienoispistoolin, revolverin tai pienoisrevolverin hankkimisluvan saajalle esitettävää ikärajaa. Kouluttajaksi hyväksymistä hakisi yhdistys, esitettävän henkilön tulisi lisäksi antaa suostumuksensa tehtävään. Toiseksi kouluttajalta edellytettäisiin, että hän olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija. Henkilöllä olisi täten kokemusta ampuma-aseista ja niiden käytöstä. Tällöin henkilö täyttäisi luvanhaltijana ampuma-aseen hankkimisluvan saajaa koskevat henkilökohtaista sopivuutta koskevat edellytykset. Tällaista henkilöä voitaisiin pitää sopivana myös ampuma-asekouluttajan tehtävään. Ampuma-asekouluttajaksi esitettävän henkilön tulisi olla yhdistyksen jäsen. Esitettävän henkilön tulisi tuntea yhdistyksen toiminta ja henkilöt, joiden harrastuneisuudesta hän antaa todistuksia. Todistuksen antaminen edellyttää, että antaja tuntee tarkoin yhdistyksen toiminnan ja että hän on aktiivisesti mukana harrastustoiminnassa. Siitä, miten kouluttaja keräisi aktiivisuutta koskevat tiedot todistuksen antamisen pohjaksi, säädettäisiin tarkemmin alemmanasteisilla säädöksillä. Ulkopuolisella henkilöllä ei voitaisi lähtökohtaisesti olettaa olevan tällaisia tietoja.

Poliisihallitus määrittäisi koulutuksen, jonka suorittaminen olisi hyväksynnän saamisen edellytys. Koulutuksen järjestäisi poliisiorganisaatioon kuuluva taho, joka määriteltäisiin hallinnon sisäisillä määräyksillä. Koulutus olisi pituudeltaan noin yhden päivän mittainen. Se sisältäisi ampuma-aselainsäädännön vaatimukset kouluttajana toimimisen kannalta tarpeellisin osin. Lisäksi koulutus sisältäisi ampuma-aseiden käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvät opetusaiheet. Kouluttaja olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija, joten kysymys olisi lähinnä perusteiden kertauksesta. Keskeisin koulutusaihe olisi käytännössä se, mitä kouluttajalta edellytettäisiin. Koulutuksessa käytäisiin läpi harrastuksen aktiivisuutta koskevien säännösten sisältö, harrastustodistuksen antamista ja sisältöä koskevat vaatimukset sekä seuraamukset totuudenvastaisen todistuksen antamisesta.

2 momentti. Kouluttajaksi hyväksyminen olisi määräaikainen. Määräaikaisuus mahdollistaisi kouluttajien tehokkaamman valvonnan. Määräajoin tulisi säännönmukaisesti tutkittavaksi kouluttajan sopivuus sekä hänen kuulumisensa yhdistykseen. Hyväksynnän antaja Poliisihallitus voisi asettaa hyväksyntään ehtoja ja rajoituksia sekä tarvittaessa muuttaa niitä. Ehtoja tai rajoituksia voisi olla tarkoituksenmukaista asettaa esimerkiksi silloin, kun yhdistyksen toiminta on alueellisesti tai lajimäärältään niin laajaa, että olisi tarkoituksenmukaista rajata kouluttajan oikeutta antaa todistuksia vain tietylle radalla tai tiettyihin yhdistyksen toimintaan kuuluviin lajeihin.

Poliisihallitus voisi hyväksyä ampuma-asekouluttajakoulutuksen korvaavaksi koulutukseksi muun vastaavan koulutuksen suorittamisen. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi jossakin viranomaistehtävässä saatu koulutus.

3 momentti: Ampuma-asekouluttajan hyväksyisi Poliisihallitus. Tällä järjestelyllä varmistuttaisiin hyväksynnän saajien yhdenmukaisesta kohtelusta. Toisaalta lupaviranomaisena toimivalla Poliisihallitus saisi ajanmukaista tietoa siitä, mitä yhdistystasolla tapahtuu. Koska todistukset henkilöiden aktiivisesta harrastuksesta annettaisiin käytännössä paikalliselle poliisilaitokselle, säädettäisiin Poliisihallitukselle velvoite ilmoittaa hyväksymisistä ja niitä koskevista ehtojen tai rajoitusten muutoksista kouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle. Näin paikallistasolla olisi ajantasainen tieto kouluttajista ja heidän oikeuksistaan. Kouluttajan kotipaikka olisi pääsääntöisesti sama kuin niiden jäsenten kotipaikka, joita koskevia todistuksia kouluttaja antaisi. Kyseiset tiedot syötettäisiin lisäksi aserekisteriin.

46 §

3 mom: Ampuma-aselain 43 §:n 1 momenttiin esitettäisiin lisättäväksi hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi uusi 8-kohta, joka olisi 15 vuotta vaan ei 18-vuotta täyttäneen huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttäminen ja kuljettaminen. Lupa olisi tarkoitettu annettavaksi siinä tapauksessa, että 15-17 -vuotiaan henkilön lähipiirissä ei olisi sellaista henkilöä, jonka ampuma-aseeseen hän voisi saada rinnakkaisluvan. Lupa huoltajalle annettaisiin tilanteessa, jossa hän itse ei saisi hankkimislupaa harrastusperusteella. Hankkimislupa toimii väliaikaisena hallussapitolupana aseiden hankinnan jälkeen siihen asti, kunnes hallussapitolupa on annettu. Koska huoltajalla ei olisi hyväksyttävää tarkoitusta ampuma-aseen käyttämiseen, rajoitettaisiin tätä hänen väliaikaista hallussapito-oikeuttaan lupaehdolla, jonka mukaan hän ei saisi ampua aseella. Rajauksen toteuttaminen lupaehdolla olisi tarkoituksenmukaista siksi, että lupatodistukseen tulisi nimenomainen merkintä ampumakiellosta. Menettely vastaa voimassaolevassa ampuma-aseissa omaksuttua menettelytapaa. Lupaehdon asettamista hallussapitolupaan esitetään 53 §:n 2 momentissa.

50 §

2 momentti: Yksityisen valmistamisluvan antamisen lisäedellytykseksi asetettaisiin luvanhakijan velvollisuus osallistua 45 c §:ssä tarkoitettuun soveltuvuustestiin.

53 §

1 momentti: Hallussapitolupa annetaan voimassaolevan lain mukaan toistaiseksi voimassa olevana, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Hallituksen esityksen (HE 183/1997 vp.) mukaan lupa voitaisiin antaa määräajaksi muun ohella silloin, kun kyseessä on luvansaajan ensimmäinen ampuma-ase. Lupakäytäntö on yleisesti ollut se, että ensimmäinen käsiaselupa on annettu määräaikaisena. Ehdotuksen mukaan lupa annettaisiin määräaikaisena, enintään 5 vuoden pituisena, silloin kun lupa olisi ensimmäinen pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin annettava hallussapitolupa. Määräaikaisuus koskisi ainoastaan niitä käyttötarkoituksia, jossa ampuma-asetta käytettäisiin aktiivisesti. Näitä olisivat ampumaurheilu ja -harrastus, metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen sekä näytös, kuvaus tai muu esitys. Työperusteella annettavan hallussapitoluvan voimassaoloajasta on voimassaolevassa lainsäädännössä omat säännöksensä, joihin ei esitettäisi muutoksia. Ampuma-aseiden passiivista hallussapitoa koskevien käyttötarkoitusten eli muistoesineiden säilyttämisen sekä museossa tai kokoelmassa pitämisen osalta pääsääntönä olisi edelleen toistaiseksi voimassaoleva hallussapitolupa. Harrastuksen jatkumisen kontrollointi on tarkoituksetonta tilanteessa, jossa hyväksyttävän käyttötarkoituksen edellytykset täyttää pelkkä passiivinen säilyttäminen. Asekeräilijöiden osalta kysymys on myös henkilöistä, jotka asekeräilijähäväksynnän saajina ovat

erityisen valvonnan alaisia. Määräaikaisuus koskisi ainoastaan luonnollisia henkilöitä. Yhteisölle annettavat hallussapitoluvat annettaisiin pääsäännön mukaisesti toistaiseksi voimassaolevina. Yhteisön luvat voidaan voimassaolevan 67 §:n 2 momentin 4 b kohdan mukaan peruuttaa, jos yhteisö ei enää ole toimintansa tarkoituksen ja muiden seikkojen perusteella sopiva pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. Tätä on pidettävä riittävä kontrollikeinona yhteisön osalta.

Määräaikaisen luvan voimassaoloaikana kaikki myöhemmin annettavat hallussapitoluvat 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin aseisiin annettaisiin määräaikaisina siten, että niiden päättymispäivä olisi viimeistään ensimmäisen määräaikaisen luvan päättymispäivä. Näin luvanhakijan harrastuksen jatkuminen kontrolloitaisiin kokonaisuudessaan yhdellä kertaa. Näin luvanhaltijan ei tarvitsisi käydä uudistamassa lupiaan lyhyin väliajoin. Menettely olisi sekä luvanhakijan että lupaviranomaisen kannalta tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Luvan uudistaminen vastaisi menettelyiltään uuden luvan hakemista.

Viiden vuoden määräaikaisen hallussapitoluvan päättymisen jälkeen annettaisiin lupa pääsääntöisesti toistaiseksi voimassaolevana. Määräaikaisen luvan voimassaollessa luvanhaltijalla olisi kuitenkin ehdotetun 53 a §:n mukaan velvollisuus osoittaa harrastuksensa jatkuminen määräajoin.

Silloin, jos käyttötarkoituksia olisi useita ja jokin niistä olisi muu kuin määräaikaista edellyttävä, annettaisiin lupa toistaiseksi voimassaolevaksi.

Sellaisen hallussapitoluvan, joka olisi annettu 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneen huollettavan ampuma-aseen säilyttämistä ja kuljettamista varten, voimassaolo päättyisi rinnakkaisluvanhaltijan täyttäessä 19 vuotta. Samalla myös rinnakkaislupa raukeaisi. Koska kyseisellä perusteella annettu lupa on annettu ilman luvanhaltijan omaa käyttötarkoitusta huollettavan käytettävänä olevan aseiden hallussapitämiseen, olisi tarkoituksenmukaista säätää luvan voimassaolo päättyään sen jälkeen kun huollettava on täyttänyt 18 vuotta. Näin tarpeettomaksi käyneiden lupien voimassaolo päättyisi suoraan lain nojalla. Luvan voimassaolon päättyessä vasta rinnakkaisluvanhaltijan täyttäessä 19 vuotta jäisi luvanhaltijoille yksi vuosi aikaa järjestää aseiden hallinta ja tarvittaessa omistus uudelleen.

Kehitteillä olevasta uudesta aserekisteristä voitaisiin lähettää luvanhaltijoille automaattisesti ennakkoinformaatiota päättyvästä määräaikaisesta luvasta.

2 momentti: Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitettua haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten, olisi lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan aseella ei saa ampua. Ehto vastaisi 46 §:n 3 momentissa hankkimislupaan asetettavaksi esitettyä ehtoa. Sen perusteita on selvitetty tarkemmin 46 §:n 3 momentin perusteluissa.

53 a §

Luonnolliselle henkilölle annettaisiin ensimmäinen hallussapitolupa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin määräajaksi, enintään 5 vuodeksi. Rajoitus koskisi kolmea käyttötarkoitusta, metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta sekä näytöstä, kuvausta tai muuta esitystä. Tästä esitetään säädettäväksi 53 §:ssä, jonka perusteluissa on asiaa selostettu tarkemmin.

1 momentti. Sen jälkeen kun määräaikainen hallussapitolupa olisi päättynyt ja luonnollinen henkilö olisi hakenut uuden, toistaiseksi voimassaolevan hallussapitoluvan, olisi hänellä viiden vuoden määräajoin velvollisuus osoittaa harrastuksensa jatkuminen. Hänen tulisi osoittaa se lupaviranomaiselle toimitettavalla todistuksella.

Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella luvan saaneen henkilön tulisi toimittaa ampuma-asekouluttajan sekä metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen -perusteella luvan

saaneen riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan. Harrastuksen aktiivisuudesta olisi voimassa, mitä 45 §:n 2 momentissa esitetään säädettäväksi. Tältä osin viitataan edellä mainitun lainkohdan perusteluihin. Näytös, kuvaus tai muu esitys -perusteella luvan saaneen henkilön tulisi esittää luotettava selvitys käyttötarkoituksen jatkumisesta. Tällainen voisi olla toimeksiantajien tai järjestäjien antamat selvitykset aseiden käytöstä kyseisiin tarkoituksiin. Jos luvanhaltija toimii itse tilaisuuksien järjestäjänä, hänen tulisi toimittaa luotettavat omat selvitykset tilaisuuksien määrästä ja sisällöistä.

2 momentti. Lupaviranomainen voisi edellyttää luvanhaltijalta tarvittaessa muitakin selvityksiä harrastuksen olemassaolosta. Lisäselvityksiä tulisi pyytää silloin, kun 1 momentissa tarkoitettujen selvitysten jälkeen jää epäselväksi, onko harrastus jatkunut aktiivisesti siten kuin 1 momentissa ja 45 §:n 4 momentissa säädettäisiin. Koska näytös, kuvaus tai muu esitys -perusteella annetun luvan osalta selvitys voi toiminnan monimuotoisuuden johdosta olla hyvinkin erityyppistä ja -tasoista, olisi lisäselvityksen hankkimismahdollisuus erityisen tärkeää tämän lupaperusteen osalta.

54 §

2 momentti. Rinnakkaisluvan hakijalle esitettäisiin lisättäväksi velvollisuus suorittaa 45 c §:ssä tarkoitettu soveltuvuustesti.

Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin mukaan ampuma-aseiden hankkiminen ei ole mahdollista alle 18-vuotiaalle muutoin kuin muulla kuin ostamalla tapahtuvalla saannolla. Alle 18-vuotias voisi kuitenkin pitää ampuma-asetta itsenäisesti hallussaan vanhempien suostumuksella. Ampuma-aselain 45 §:n 1 momentin mukaan huoltajien suostumuksella hankkimislupa voidaan antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten alle 18-vuotiaallekin mutta 15 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset.

Koska asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin mukaan hankkimisluvan antaminen ei olisi mahdollista alle 18-vuotiaalle muuten kuin poikkeustapauksissa, ehdotetaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneitä koskevan poikkeussäännöksen siirtämistä 45 §:n 1 momentista, joka koskee hankkimisluvan antamista, 54 §:n 2 momenttiin, joka koskee rinnakkaislupaa. Näin 15 vuotta vaan 18 vuotta täyttäneen henkilön olisi jatkossa mahdollisuus saada rinnakkaislupa 18 vuotta täyttäneen luvanhaltijan ampuma-aseeseen. Rinnakkaisluvan haltijalla on hallussapidon osalta täysin samat oikeudet kuin hallussapitoluvan haltijallakin, ellei lupaehdoilla ole asetettu rajoituksia. 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttänyt luvanhaltija voisi siis kantaa, kuljettaa ja säilyttää ampuma-asetta itsenäisesti.

Rinnakkaislupa voitaisiin antaa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle ainoastaan haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen. Lupaa ei voitaisi antaa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin, joiden osalta alaikäraja olisi sekä hallussapitoluvan että rinnakkaisluvan osalta 20 vuotta. Luvan voisi saada kaikkiin sellaisiin asetyyppeihin, joita käytetään yleisesti metsästyksessä loukku- tai luolapyynnissä mahdollisesti tarvittavaa pienoispistoolia tai revolveria lukuun ottamatta. Muu ampuma-ase -tyyppiseen ampuma-aseeseen lupaa ei saisi. Metsästyksessä tai ampumaurheilussa ei ole välttämätöntä tarvetta tähän luokkaan kuuluvien ampuma-aseiden käyttämiseen. Erityisesti kiväärin minimimittoja lyhyempiä kiväärityyppisiä ampuma-aseita ei kivääreitä helpommin kätkettävänä aseina ole tarkoituksenmukaista sallia alle 18-vuotiaiden itsenäisesti hallussapidettäväksi. Lupa voitaisiin antaa vain kaikkien huoltajien suostumuksella. Tältä osin menettely vastaisi nykyistä käytäntöä.

55 §

1 momentti: Rinnakkaislupa annetaan voimassaolevan 55 §:n mukaan enintään 10 vuoden määräajaksi. Rinnakkaisluvan voimassaoloaika rajoitettaisiin 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa

tarkoitettujen ampuma-aseiden osalta enintään viiden vuoden pituiseksi. Näin voimassaoloaika vastaisi ensimmäisen hallussapitoluvan voimassaoloajalle esitettävää viiden vuoden määräaika ja sen jälkeen tapahtuvaa harrastuneisuuden viisivuotiskontrollia. Selkeyden vuoksi esitetään, että rinnakkaislupien osalta ei olisi erillistä harrastuneisuuskontrollia vaan lupa olisi voimassa näiden aseiden osalta aina enintään viisi vuotta.

Jos luvanhaltijalla olisi enintään viiden vuoden määräajaksi annettu hallussapitolupa 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin, annettaisiin myös rinnakkaislupa 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin määräajaksi, joka päättyy samanaikaisesti hallussapitoluvan voimassaolon päättymisen kanssa. Näin henkilön harrastuneisuuden jatkuminen tulisi arvioitua samanaikaisesti sekä hallussapitoluvan että rinnakkaisluvan osalta. Kaikki tämän enintään viiden vuoden määräaikaisen hallussapitoluvan aikana annetut 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin annettavat hallussapitoluvat annettaisiin määräaikaisina niin, että niiden voimassaolo päättyisi samanaikaisesti.

66 §

2 momentti. Ampuma-aselain 43 §:n 1 momentin uusi 8 kohta, jossa säädettäisiin ampuma-aseen hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapitämäksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttäminen ja kuljettaminen, olisi muilla perusteilla annetuista hallussapitoluvista poikkeava siten, että rinnakkaisluvanhaltija olisi asetta käyttävä henkilö, ei hallussapitoluvanhaltija. Hallussapitolupa olisi normaalista hallussapitolupa-rinnakkaislupa -suhteesta poiketen sellainen, että hallussapitolupa olisi alisteinen rinnakkaisluvalla. Hallussapitolupa raukeaisi, jos rinnakkaislupa raukeaisi tai se peruutettaisiin. Hallussapitoluvan voimassaololle ei olisi rinnakkaisluvan voimassaolon päätyttyä edellytyksiä, koska käyttötarkoitus päättyisi aina samalla kun rinnakkaislupa raukeaisi tai peruutettaisiin.

67 §

2 momentti. Poliisilain voimassaolevan 35 §:n 2 momentin mukaan lupaviranomainen voisi perustellusta pyynnöstä yksittäistapauksessa pyytää viranomaiselta luvanhakijan terveydentilaa koskevia tietoja. Säännös esitetään siirrettäväksi uuteen 3 momenttiin sillä tavalla muutettuna, että luvanhaltijan terveystietojen saamisen edellytyksenä olisi aina luvanhaltijan suostumus. Näin terveystietoja ei siirtyisi poliisiviranomaiselle ilman luvanhaltijan tietoa. Kieltäytymisellä suostumuksen antamisesta luvanhaltija ei kuitenkaan voisi saada parempaa asemaa kuin suostumuksen antamisella. Tämän vuoksi lisäyksenä 4 kohtaan esitetään säädettäväksi, että lupaviranomainen voisi peruuttaa luvan, jos luvanhaltija kieltäytyisi antamasta suostumustaan. Järjestelmä turvaisi terveystietojen suojan paremmin kuin menettely, jossa lupaviranomainen voisi pyytää tiedot suoraan ilman luvanhaltijan suostumusta.

Ampuma-aseissa on lähtökohtana käyttötarkoitussidonnaisuusperiaate. Lupa ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon annetaan vain lain 43 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen. Toisaalta kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta ampuma-aseen hallussapitoon. Tämä ilmenee esimerkiksi ampuma-aselain 18 §:n 2 momentista, jossa säädetään luvanvaraisuuden yleisistä perusteista. Sen mukaan lupa voidaan antaa pykälän 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan. Käyttötarkoitussidonnaisuusperiaate on pääsääntöisesti voimassa hankkimisluvan hakuvaiheessa, luvan saamisen jälkeen ampuma-asetta voi käyttää mihin tahansa hyväksyttävään käyttötarkoitukseen, ellei käyttöä ole laissa tai lupaehdoissa rajoitettu.

Ampuma-aseen omistaminen ei ole laissa tarkoitettu hyväksyttävä käyttötarkoitus.

Käyttötarkoitussidonnaisuuden johdonmukainen seuraus olisi se, että jos luvanhaltija ei enää käytä ampuma-asetta mihinkään hyväksyttävään käyttötarkoitukseen, lupa voitaisiin peruuttaa.

Voimassaolevassa ampuma-aselaisissa ei kuitenkaan ole käyttötarkoituksen loppumista sisällytetty peruutusperusteisiin. Tämän seurauksena ampuma-aseiden määrä on Suomessa kasvanut kansainvälisesti vertaillen huomattavan suureksi. Toisaalta sellaisia luvanhaltijoita, jotka eivät käytä ampuma-asetta mihinkään hyväksyttävään käyttötarkoitukseen, on yleisperusteluista ilmevästi erittäin suuri määrä.

Ehdotetun säännöksen mukaan ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa voitaisiin peruuttaa, jos luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut ampuma-aseen kantamisen eli käyttämisen hyväksyttävään käyttötarkoitukseen. Käyttötarkoituksen päättymisen tulisi olla pysyvää. Koska ampuma-ase on pääsääntöisesti harrastusväline, on selvää, että harrastuksen aktiivisuus vaihtelee elämäntilanteen mukaan. Esimerkiksi ulkomailla oleskelun, työesteen, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi harrastus saattaa keskeytyä pitkäksikin aikaa. Tällainen keskeytyminen ei olisi säännöksessä tarkoitettua muuta kuin tilapäistä ampuma-aseen kantamisen päättymistä. Säännöksessä tarkoitettu keskeytyminen olisi pysyvää harrastuksen päättymistä. Usein tilanne on todettavissa yksiselitteisesti vasta usean vuoden käyttämättömyyden jälkeen. Lupaviranomaisella ei ole keinoja valvoa ampuma-aseiden käyttöä tai käyttämättömyyttä. Pääsääntöisesti tilanne, jossa luvan peruuttaminen voisi tulla harkittavaksi, voisi syntyä silloin kun ampuma-aseen hallussapitoluvan voimassaolo tulisi jostain muusta syystä arvioitavaksi. Lupaviranomaisella olisi velvollisuus osoittaa ampuma-aseen kantamisen päättymisen. Säännöksellä olisi signaalivaikutus siitä, että lupa ampuma-aseen hallussapitoon on annettu laissa tarkoitettua kantamista varten. Ampuma-aselain 8 luvussa on omaisuudensuojan turvaavat säännökset luvan peruuttamisen varalle. Ehdotetussa 53 a §:ssä asetettaisiin pistoolin, pienoispistoolin, revolverin ja pienoisrevolverin luvanhaltijalle velvollisuus osoittaa harrastuneisuutensa viiden vuoden välein silloin, kun hänelle on annettu näistä asetyypeistä koostuvaan ryhmään kuuluva hallussapitolupa toistaiseksi. Velvollisuus koskisi luonnollisia henkilöitä, jotka olisivat saaneet luvan metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta sekä näytöstä, kuvausta tai muuta esitystä varten. Jos luvanhaltija ei kykenisi osoittamaan harrastuneisuuttaan 53 a §:ssä edellytetyllä tavalla, hallussapitolupa voitaisiin ehdotetun säännöksen perusteella peruuttaa. Näin ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuja ampuma-aseita olisi ainoastaan sellaisilla henkilöillä, jotka aktiivisesti harrastavat urheiluammuntaa tai loukku- ja luolametsästystä. Säännöksellä rajoitettaisiin käyttämättömäksi jääneiden ampuma-aseiden hallussapittoa. On aina olemassa riski, että ampuma-ase anastetaan tai sitä käytetään väärin. Käyttämättömiksi jääneiden ampuma-aseiden osalta voidaan arvioida olevan riskin siitä, että luvanhaltija ei enää huolehdi hänelle tarpeettomasta aseesta yhtä hyvin kuin harrastusaseesta. Koska ampuma-aseella tapahtuvaan harrastustoimintaan liittyy myönteisiä seikkoja, on tarkoituksenmukaista vähentää riskiä sellaisten aseiden osalta, joiden hallussapidon osalta nämä myönteiset seikat puuttuvat.

67 b §

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksymisen peruuttaminen. Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen voitaisiin peruuttaa laissa säädettyjen peruuttamisperusteiden täytyessä. Peruuttamisperusteet jakaantuisivat kahteen ryhmään. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin ehdottomat peruuttamisperusteet, joiden vallitessa ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen olisi aina peruutettava. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin harkinnanvaraiset peruuttamisperusteet, joiden vallitessa hyväksymisen peruuttaminen jäisi riippumaan viranomaisen harkinnasta. Peruuttamisen vaihtoehtona ampuma-asekouluttajaksi hyväksytylle henkilölle voitaisiin 3 momentin perusteella antaa varoitus. Peruuttavana viranomaisena toimisi Poliisihallitus, joka antaisi myös kyseiset hyväksymiset. Hallinnossa on perinteisesti pidetty yleisenä periaatteena sitä, että luvan tai hyväksymisen myöntäneen viranomaisen tulee toimia myös sen peruuttajana.

1 momentti. Hyväksyntä raukeaisi suoraan lain nojalla, kun ampuma-asekouluttajahyväksynnän saanut henkilö kuolee. Hyväksyntä olisi sidoksissa sen yhdistyksen toimintaan, jonka jäsen ampuma-asekouluttaja olisi. Yhdistys toimisi myös hyväksynnän hakijana. Tämän vuoksi esitetään, että kouluttajahyväksyntä raukeaa, jos yhdistys olisi sitä koskevien säännösten mukaan lakannut. Jos henkilö haluaisi toimia jonkin toisen yhdistyksen ampuma-asekouluttajana, hänen olisi haettava uutta hyväksyntää. Yhdistysten toiminta poikkeaa toisistaan, joten lupaviranomainen harkitsisi, olisiko henkilö sopiva toimimaan tämän yhdistyksen ampuma-asekouluttajana.

2 momentti. Hyväksymisen ehdottomana peruuttamisperusteena olisi pidettävä sitä, että hyväksynnän saaja itse pyytäisi hyväksymisen peruuttamista. Tällainen tilanne saattaisi tulla kysymykseen lähinnä silloin, kun hyväksynnän saanut henkilö haluaisi päättää hyväksynnän voimassaolon esimerkiksi kouluttajana toimimisen lopettamisen johdosta. Koska ampuma-asekouluttajaksi hyväksymistä hakisi yhdistys ja ampuma-asekouluttaja toimisi yhdistyksen kouluttajana, olisi hyväksyntä peruutettava myös, jos yhdistys sitä pyytäisi.

3 momentti. Ehdotetussa momentissa säädettäisiin ampuma-asekouluttajaksi hyväksymisen harkinnanvaraiset peruuttamisperusteet, joiden vallitessa hyväksymisen peruuttaminen jäisi riippumaan viranomaisen harkinnasta. Viranomaisen harkinta olisi tapauskohtaista. Hyväksyntä voitaisiin peruuttaa ensinnäkin ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 1-4 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa. Ampuma-asekouluttajan tehtävänä olisi antaa lupaviranomaiselle todistuksia yhdistyksen jäsenten harrastuksen aktiivisuudesta. Koska kouluttajana toimivalta henkilöltä tulisi edellyttää erityistä luotettavuutta, tulisi hyväksyntä peruuttaa niissä tapauksissa, joissa henkilön ei voitaisi katsoa enää olevan soveltuvan ampuma-aseen hallussapitoon. Hyväksymiseen asetettujen ehtojen ja rajoitusten rikkominen osoittaisi myös, että kouluttajalla ei enää olisi sellaista luotettavuutta, jota hänen asemansa vaatisi. Yhdistyksen jäsenyydestä eroaminen voisi niinkään olla peruutusperuste. Käytännössä tällaisissa tapauksissa lupa tulisi peruutettavaksi yhdistyksen tekemän pyynnön perusteella. Jos tällaista pyyntöä ei kuitenkaan esitetäisi, voisi viranomainen peruuttaa hyväksynnän myös oma-aloitteisesti.

4 momentti. Hyväksynnän antanut viranomainen voisi peruuttamisen sijasta antaa ampuma-asekouluttajalle varoituksen. Tämä tulisi kysymykseen pääsääntöisesti vain lievimmissä tapauksissa. Myös ampuma-asekouluttajaksi hyväksytyn aikaisempi käytös sekä häneen mahdollisesti aikaisemmin kohdistuneet peruuttamistoimet tai varoitukset voisivat vaikuttaa siihen, peruutetaanko hyväksyminen vai annetaanko varoitus.

Jotta paikallinen lupaviranomainen saisi nopeasti ja luotettavasti tiedon siitä, että ampuma-asekouluttajan hyväksyntä on peruutettu tai että hänelle on annettu varoitus, ehdotetaan, että hyväksynnän antava viranomainen eli Poliisihallitus ilmoittaisi toimenpiteestä kouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle. Vastaavin perustein ilmoitus olisi tehtävä myös kouluttajaksi hyväksymistä hakeneelle yhdistykselle.

89 §

Luovutusilmoitusta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että luovutusilmoituksen tekemisvelvollisuus ei koskisi äänenvaimenninta, joka tulisi luvanvaraiseksi aseensa osaksi. Muut uudet aseensa osat tulisivat luovutusvelvollisuuden piiriin ja niitä käsiteltäisiin yhdenmukaisesti nykyisten säännösten mukaan luvanvaraisten aseensa osien kanssa. Äänenvaimentimien hallussapito olisi sallittua, jos henkilöllä olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa. Äänenvaimentimia ei seurattaisi aserekisterissä eikä niiden hankkimisesta tarvitsisi tehdä ilmoitusta.

103 §

1 momentti 9 kohta. Ampuma-aserikkomusta koskevaan säännökseen esitettäisiin lisättäväksi rangaistavaksi teoksi ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseiden osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekeminen ampuma-aselain säännösten vastaisesti. 112 b §:ään esitetään lisättäväksi säännös, jonka mukaan pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekemisen saisi tehdä ainoastaan ampuma-aseiden valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen luvan saanut ase-elinkeinonharjoittaja. Muiden henkilöiden tekemänä pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen rangaistaisiin ampuma-aserikkomuksena.

106 b §

Ampuma-aseiden turvallinen ja säännöstenmukainen säilyttäminen on aseturvallisuuden keskeisimpiä seikkoja. Ampuma-aseet säilytetään Suomessa lähes poikkeuksetta luvanhaltijan kotona. Ampuma-aseita anastetaan vuosittain useita satoja. Anastusriskin lisäksi säännösten vastaisesti säilytettyjen ampuma-aseiden osalta on olemassa riski siitä, että muu asunnossa oleskeleva henkilö kuin luvanhaltija ottaa ampuma-aseen käyttöönsä ja käyttää sitä väkivaltarikoksen tai itsemurhan tekovälineenä. Tällaisia tapauksia on viime vuosina tapahtunut ainakin joitakin, rekistereistä ei yksityiskohtaisia tilastotietoja ole tältä osin saatavissa. Ampuma-aseiden säilytysäännösten kolmantena tarkoituksena on estää luvanhaltijaa käyttämästä pikaistuksissaan ampuma-asetta väärin. Ampuma-aselain mukaan poliisin on tarkastettava ase-elinkeinonharjoittajan, asekeräilijän sekä yhteisön ampuma-aseiden säilytystilat. Yksityisen luvanhaltijan säilytystilojen tarkastaminen voi tapahtua ainoastaan silloin, jos säilytettävänä on erityisen vaarallinen ampuma-ase tai yhteensä enemmän kuin viisi pistoolia, revolveria, itselataavalla kertatulella toimivaa kivääriä tai itselataavalla kertatulella toimivaa ampuma-aselain muu ampuma-ase -luokkaan kuuluvaa ampuma-asetta. Tällöin luvanhaltijalla on velvollisuus säilyttää ampuma-aseet sisäasiainministeriön asetuksen mukaisessa lukitussa turvakaapissa.

Turvakaapin vaihtoehtona on se, että aseiden säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos hyväksyy säilytystilat. Tällöin tarkastaminen tapahtuu luvanhaltijan pyynnöstä. Poliisille ehdotetaan oikeutta tarkastaa ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan ampuma-aseiden säilytys. Koska näiden henkilöiden ampuma-aseet säilytettäisiin lähes poikkeuksetta pysyvästi asumiseen käytettävissä tiloissa, ehdotetaan, että poliisilla olisi oikeus tehdä tarkastus myös pysyvään asumiseen käytettävissä tiloissa. Tarkastusoikeus jäisi muussa tapauksessa tarkoituksettomaksi.

Tarkastuksen edellytyksenä olisi, että poliisi ilmoittaisi siitä kaksi viikkoa etukäteen. Tarkastuksen suorittamisen tarkoitus ei olisi siten säännöksenvastaisesti säilytettyjen ampuma-aseiden löytäminen vaan sen varmistaminen, että säilytys tapahtuu säännönmukaisesti. Käytännössä tarkastuksella olisi siis ennaltaehkäisevä ja ohjaava vaikutus. Tarkastukset tehtäisiin pistokoeluonteisesti tai poliisin tekemän riskiarvion perusteella. Aserekisteristä poimittaisiin vuosittain satunnaisesti tietty määrä luvanhaltijoita, joiden säilytykset tarkastettaisiin. Säilytysten tarkastuksia voitaisiin kuitenkin painottaa sellaisiin ampuma-aseisiin, joiden säilytys olisi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta normaalia tärkeämpää.

112 b §

Ampuma-aseiden saisi muuntaa pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseiden osan pysyvästi toimintakelvottomaksi vain ase-elinkeinonharjoittaja, jolla olisi ampuma-aselain 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan ampuma-aseiden tai aseiden

osan valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen. Ampuma-aseen deaktivoinnin tekeminen on toimenpide, jonka suorittaminen säännösten mukaisesti on erityisen tärkeää. Viranomaisen jälkikäteistarkastus on toimenpide, jolla pyritään tarkastamaan se, että deaktivointi on tehty säännösten mukaisesti. Joidenkin toimenpiteiden osalta tämä on kuitenkin vaikeaa. Sen vuoksi deaktivoinnin tekijältä on edellytettävä erityistä luotettavuutta. Aseepäällä tai muulla yllä mainitun luvan saaneella henkilöllä on ammattitaito deaktivoinnin tekemiseen säännösten edellyttämällä tavalla. Henkilö on myös ase-elinkeinonharjoittajana erityisen valvonnan alainen. Deaktivoinnin tekijän olisi annettava toimenpiteestään todistus, jonka perusteella deaktivoinnin tarkastava viranomainen voi todeta deaktivoinnin tekijän ja tekotavan.

114 §

Ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 114 §, jossa säädettäisiin lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeudesta. Eräisiin sairauksiin ja mielenterveyden ongelmiin liittyy kohonnut itselle tai toiselle aiheutetun väkivallan riski. Tällainen kohonnut riski on esimerkiksi masennuksesta kärsivien itsemurhariski sekä väkivaltaisen käyttäytymisen riski eräissä persoonallisuushäiriöissä erityisesti päihdeongelmaan yhdistyneenä. Tällaiset henkilöt ovat sopimattomia ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon. Ampuma-aselain 45 §:n mukaan hankkimislupa voidaan sellaiselle henkilölle, jota on terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseiden osia. Edelleen ampuma-aselain 67 § 2 momentin 4 kohdan mukaan ampuma-aseiden, aseiden osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos luvan haltija on hänen terveydentilansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussaan ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

1 momentti. Lääkärillä tai muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä olisi oikeus ilmoittaa salassapitosäännösten estämättä poliisille henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseiden osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Edellytyksenä ilmoitusoikeudelle olisi, että lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilöllä olisi perusteltua syytä katsoa henkilön olevan sopimaton ampuma-aseiden tai muun edellä mainitun esineen hallussapitoon. Perusteltu syy olisi ammattihenkilön potilastietojen ja henkilön tapaamisen perusteella tekemä arvio siitä, että henkilö saattaa olla itselleen tai toiselle vaarallinen. Ilmoitusoikeus koskisi nimenomaan henkilön sopimattomuutta, ei yksityiskohtaisia terveystietoja. Koska ilmoitettavat tiedot sisältäisivät vain henkilökohtaista sopivuutta koskevan arvion, tiedot rajautuisivat koskemaan tietoja, jotka ovat lupaviranomaiselle välttämättömiä ampuma-aseiden, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten oikeuttavan luvan haltijan sopivuuden arvioimiseksi.

Ilmoituksen saatuaan lupaviranomainen ryhtyisi selvittämään ampuma-aselain säännösten mukaisesti luvan peruuttamistarvetta. Selvittämiseen saattaisi liittyä esimerkiksi lääkärinlausunnon pyytäminen, rekisteritietojen tarkastaminen, tietojen tiedusteleminen puolustusvoimilta taikka muita henkilön sopivuuden arviointia koskevia toimenpiteitä.

Ampuma-aselain 113 §:n 2 momentin mukaan poliisin ampuma-aseista, aseiden osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista pidettäväksi säädetyt tiedostot ovat salassa pidettäviä. Tällaisia ovat myös lupahakemukset ja niistä annetut päätökset. Koska ilmoitusten määrän voidaan olettaa jäävän vuositasolla enintään muutama sataan ilmoitukseen, ei ole tarkoituksenmukaista antaa terveydenhuollon ammattihenkilöstölle käyttöoikeutta aserekisteriin. Ilmoitusoikeus toteutettaisiin siten, että lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö voisi tehdä ilmoituksen riippumatta siitä, onko hänellä tietoa ampuma-aseesta tai muusta säännöksessä tarkoitettusta esineestä.

Ilmoituksen voisi tehdä kuka tahansa terveydenhuollon ammattihenkilö. Terveydenhuollon ammattihenkilöt on määritelty terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/194) 2 §:ssä. Muu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla voisi olla henkilön aseluvanhaltijaksi sopivuuteen vaikuttavia tietoja, olisi esimerkiksi kouluterveydenhoitaja.

2 momentti. Poliisiviranomainen tarkastaisi ilmoituksen perusteella aserekisteristä, onko henkilöllä ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Jos henkilöllä olisi lupa, ryhdyttäisiin harkitsemaan luvan peruuttamista ja esineiden ottamista poliisin haltuun. Jos henkilöllä ei lupaa olisi, ilmoitus hävitettäisiin. Näin poliisilla ei olisi säilytettävänä sellaisia henkilön yksityiselämän suojaan piiriin kuuluvia tietoja, jotka koskisivat muita kuin luvanhaltijoita. Muuta kuin aseluvanhaltijaa koskevan ilmoituksen hävittäminen välittömästi turvaisi henkilötietojen suojan. Menettely olisi osin ongelmallinen sen vuoksi, että henkilö, joka olisi sopimaton luvanhaltijaksi, saattaa vasta ilmoituksen perusteella tehdyn aserekisteritarkastuksen jälkeen tulla hakemaan lupaa. Jos tiedot säilytettäisiin, niiden tehokas käyttäminen edellyttäisi niiden syöttämistä aserekisteriin odottamaan mahdollista lupahakemusta. Nykyiseen aserekisteriin tietoja ei kuitenkaan kyettäisi syöttämään, joten säilyttämisoikeutta ei tässä yhteydessä esitettäisi.

Täsmällisiä säännöksiä ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon vaikuttavista sairauksista tai mielenterveyden ongelmista ei voi antaa. Harkintavallan asiassa tulee olla potilasta hoitavalla lääkäriä tai muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä. Koska sopimattomuuden arviointi ei ole kiinteästi sidoksissa tautiluokituksiin eikä sopimattomuus ole samalla tavalla objektiivisesti mitattavissa kuin esimerkiksi näkökyky, esitetään lääkäriä tai terveydenhuollon ammattihenkilölle velvollisuuden sijaan ammattihenkilön harkintaan perustuvaa oikeutta ilmoituksen tekemiseen.

Henkilötietolaki ja potilaslaki asettavat henkilön suostumuksen lähtökohdaksi asianomaista koskevien henkilötietojen käsittelylle. Tämän vuoksi on pidetty lähtökohtaisesti perusteltuna, ettei lääkäri saisi luovuttaa tietoja informoimatta potilasta siitä tai kysymättä potilaan mielipidettä luovutukselle. Lääkäriä ja potilaan välinen luottamussuhde ja potilaan itsemääräämisoikeus asettavat lääkäriä velvollisuuden toimia yhteistyössä potilaan kanssa. Potilaan oikea-aikaisen ja perusteellisen informoinnin on katsottu vähentävän lääkärin tarvetta käyttää ilmoitusoikeutta. Tällä tavoin on katsottu myös voitavan vähentää ilmoitusoikeuden negatiivista vaikutusta lääkärin ja potilaan väliseen luottamussuhteeseen. Koska esitetyssä säännöksessä on kysymys väkivallan tekoon sopivan välineen saamista pois henkilöltä, joka saattaa olla itselleen tai toiselle vaarallinen, ei säännöksessä ehdotettaisi velvollisuutta keskustella asiasta potilaan kanssa. Tämä saattaisi laukaista väkivallantekoon ryhtymisen. Keskusteleminen asiasta jäisi terveydenhuollon ammattihenkilön harkintaan.

3 momentti. Ilmoitusmenettelyn yksityiskohdat säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Säännöksiä olisi tarpeen antaa ensinnäkin siitä, miten ilmoitukset toimitetaan poliisille. Lisäksi tarpeen olisi säädellä tarkemmin ilmoitusten sisältöä. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että ilmoitus tulisi tehdä henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan siinä mainittua esinettä. Tämä säännös rajaa ilmoituksen sisällön ulkopuolelle yksityiskohtaiset terveystiedot. Koska ilmoitukset koskisivat myös sellaisia henkilöitä, joilla ei ole ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavaa lupaa, rajattaisiin asetuksella ne henkilöt, joilla olisi oikeus käsitellä ilmoitukset ennen luvanhaltijoita koskevien ilmoitusten toimittamista lupaviranomaisille. Ilmoitusten käsittelypaikkana voisi toimia Poliisihallitus, jolle sisäasiainministeriön arpajais- ja asehallintoyksikön tehtävät on tarkoitus siirtää.

Ilmoitukset sisältäisivät lääkärin johtopäätöksen, että henkilö ei täytä ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijalle asetettuja terveystaakkoja. Lisäksi lääkärin olisi mahdollista ehdottaa toimenpiteitä, joita hän pitää tarpeellisina terveydentilan tarkemmaksi selvittämiseksi. Mahdollisuus ehdottaa lisätoimenpiteitä olisi asianosaisten henkilön oikeusturvan mukaista. Lääkäri

voisi ottaa ehdottoman kielteisen kannan soveltuvuuteen, mutta hän voisi myös päätyä sellaiseen kielteiseen kantaan, johon sisältyy henkilön mahdollisuus osoittautua lisäselvitysten kautta henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivaksi aseluvan haltijaksi. Muun terveydenhuollon ammattihenkilön tekemältä ilmoitukselta ei voitaisi edellyttää ylläselostettua yksityiskohtaisuutta. Näiden ilmoitusten perusteella henkilön sopivuus otettaisiin lisäselvittelyn kohteeksi. Potilastietojen käsittelyyn oikeuttavan erityislain valtuutuksen on täytettävä legaliteetti- ja suhteellisuusperiaatteen mukaiset edellytykset. Legaliteettiperiaate edellyttää perusoikeuksien rajoittamisen tapahtuvan mahdollisimman täsmällisellä tavalla. Suhteellisuusperiaate kieltää perusoikeuden rajoitukset, jos tavoite on mahdollista toteuttaa perusoikeuksia vähemmän rajoittavilla keinoilla. Momentissa kuljettajan yksityiselämän suojaan tehtävät rajoitukset olisivat suhteellisuusperiaatteen mukaisia, kun otetaan huomioon rajoituksella suojeltava intressi eli muiden tiellä liikkujien henki ja terveys. Tiedonkulkua ei ole mahdollista toteuttaa yksityiselämän suojaan vähemmän puuttuvalla tavalla, vaan tiedon välittyminen edellyttää sen tapahtuvan kuljettajan tahdosta riippumatta. Tietosuojavaltuutetun kannanottojen perusteella luovutettua tietoa on pidettävä potilastietona, koska siitä voidaan tehdä johtopäätös potilaan terveydentilasta. Potilastiedon luovutus olisi kuitenkin rajoitettu siten, ettei luovutetusta tiedosta ilmenisi potilaan sairastaman sairauden tarkkaa diagnoosinimikettä.

119 § Tarkemmat säännökset

1 momentti 3 kohta. Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteen aktiivisuudesta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Aktiivisuuden perusperiaatteista esitetään säädettäväksi 45 §:n 4 momentissa. Alemmanasteisella säädöksellä tulisi säänneltäväksi harrastuskertojen lukumäärään ja toistuvuuteen liittyviä seikkoja. Aktiivinen harrastaminen tarkoittaisi käytännössä noin keskimäärin kerran kuukaudessa tapahtuvaa harrastusta. Harrastamisen tulisi lähtökohtaisesti olla tasaisesti jatkuvaa, mutta asetuksessa tulisi huomioitavaksi esimerkiksi tiettyihin lajeihin kuuluva kausittaisuus. Lähtökohtana olisi, että aktiivisuuden edellytyksenä oleva kahden vuoden määräaika ei olosuhteista johtuvista syistä pitenis. Valtioneuvoston asetuksella voisi kuitenkin olla tarpeen säätää esimerkiksi siitä, miten toimittaisiin sellaisessa tapauksessa, jossa kahden vuoden määräaika keskeytyisi harrastajasta johtuvista syistä. Loukku- ja luolapyynnin osalta tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa esimerkiksi harrastuksen jatkumisesta metsästyskauden sisällä sekä edellytettävän harrastuksen laajuudesta. Harrastuksen aktiivisuutta voitaisiin arvioida loukkujen määrällä, saalismäärällä tai muilla vastaavilla seikoilla.

1 momentti 7 kohta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä säätää merkintöjen tekotavasta, merkintöjen koosta ja paikasta sekä muista teknisluontoisista seikoista. Lisäksi tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa siitä, miten ja mille viranomaiselle esine on toimitettava merkintöjen tekemistä varten.

3 momentti. Valtuutussäännös ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tekemisestä ja aseiden osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä siirrettäisiin aseiden osalta 2 §:n 2 momentista ja aseiden osan osalta 3 §:n 2 momentista 119 §:n 3 momenttiin. Säännös pysyisi tältä osin asiallisesti muuttumattomana. Valtuutussäännöksen nojalla on ampuma-asetuksen (145/1998) 2 §:ssä säädetty määritelmät aseiden ja aseiden osien deaktivoinnista ja romuttamisesta. Voimassaolevan 3 momentin mukaan sisäasiainministeriö voi antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita ampuma-aseiden ampumakelvottomaksi tekemisestä ja aseiden osien toimintakelvottomaksi tekemisestä. Sisäasiainministeriö on säännöksen perusteella antanut ohjeet.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ohjeiden sijasta sisäasiainministeriö voisi antaa ministeriön asetuksella sitovia säännöksiä ampuma- ja toimintakelvottomaksi tekemisestä. Asetuksenantovaltuus koskisi ensinnäkin ampuma- tai toimintakelvottomaksi tekemisen tekotapaa. Asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi sisältää säännöksiä deaktivoinnin tekotavasta.

Direktiivi edellyttää, että kaikki ampuma-aseen toiminnan kannalta olennaiset osat on tehty pysyvästi toimintakelvottomiksi siten, ettei niitä voida poistaa, asentaa uudelleen tai muuttaa tarkoituksena tehdä ampuma-aseesta uudelleen ampumakelpoinen. Direktiivin vaatimusten täyttäminen edellyttää, että on olemassa sitovat säännökset deaktivoinnin tekotavasta. Direktiivin mukaan komissio antaa direktiivissä määrättyä menettelyä noudattaen deaktivointistandardeja ja -tekniikoita koskevat yhteiset suuntaviivat sen varmistamiseksi, että deaktivoitujen ampuma-aseiden on tehty pysyvästi ampumakelvottomiksi. Nämä suuntaviivat, jotka käytännössä jäävät minimisäännöksiksi, voidaan sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön ministeriön asetuksella. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on ryhdyttävä toimenpiteisiin sen järjestämiseksi, että toimivaltainen viranomaisella tarkastaa deaktivointitoimenpiteet, jotta varmistetaan, että ampuma-aseelle suoritettavat muutokset tekevät sen pysyvästi ampumakelvottomaksi. Edelleen direktiivi edellyttää, että jäsenvaltiot varmistavat, että mainitun tarkastuksen yhteydessä annetaan todistus tai asiakirja, joka osoittaa ampuma-aseen deaktivoinnin suoritetuksi, tai että ampuma-ase varustetaan tätä tarkoitusta varten selvästi erottuvalla merkinnällä. Ministeriön asetuksella säädettäisiin deaktivointia koskevasta merkinnästä ja todistuksesta. Ministeriön asetuksella voitaisiin säätää lisäksi säännöksiä siitä, miten deaktivoitu ampuma-ase tai aseosa toimitettaisiin tarkastettavaksi. Tarkastus edellyttää viranomaiselta erityisammattitaitoa, joten tarkastus voitaisiin tehdä ainakin sisäasiainministeriöstä Poliisihallitukseen siirtyvässä asehallintoyksikön aseteknisellä toimialueella. Tämän lisäksi tarkastus voitaisiin tarvittaessa tehdä muussa poliisin yksikössä, jolla olisi tähän tarvittava ammattitaito.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Voimaantulo

Esitys on tarkoitettu tulevaksi voimaan mahdollisimman nopeasti sen jälkeen kun eduskunta on sen hyväksynyt. Ehdotus on kuitenkin sidoksissa poliisihallituksen perustamiseen, jonka on tarkoitus tapahtua 1.1.2010.

Siirtymäsäännökset:

1. Aikaisemman lain nojalla annetut luvat, ennakkosuostumukset, ase-elinkeinoluvat sekä asekeräilijöille annetut hyväksynnät jäisivät voimaan. Ehdotettu 53 a §:n harrastustodistuksen esittämisvelvollisuus ei koskisi sellaisia lupia, joita koskeva hakemus on jätetty ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Lailla ei olisi tältäkin osin taannehtivaa vaikutusta.
2. Harrastustodistus annettaisiin ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella kahden vuoden ajalta taaksepäin. Metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen -perusteen ja kuvaus, näytös tai muu esitys -perusteen osalta harrastus tulisi osoittaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetyltä ajalta. Johdonmukaisuuden vuoksi esitetään, että harrastustodistuksen esittämisvelvollisuus koskisi kaikkien perusteiden osalta vain niitä uudistettavia lupia, joissa luvan voimassaoloaika päättyy yli kaksi vuotta sen jälkeen kun ehdotettava laki on tullut voimaan.
3. Ehdotettava laki tekisi luvanvaraisiksi sellaisia osia, joiden hallussapito ei nykyisten säännösten mukaan ole luvanvaraista. Henkilön, jolla olisi hallussaan tällainen osa, tulisi hakea vuoden kuluessa lain voimaantulosta lupa tällaisen esineen hallussapitoon. Asekeräilijä voisi pitää aseensa osista 60 §:ssä tarkoitettua tiedostoa. Tämä mahdollisuus otettaisiin huomioon siirtymäsäännöksessä. Aseosa hallussapito ei edellytä erillistä lupaa siinä tapauksessa, että aseosa hallussapitäjällä on oikeus kyseisiä aseosa vastaavista aseosa osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon. Tämän vuoksi siirtymäsäännöksessä ehdotetaan säädettäväksi, ettei luvan

hankkiminen aseiden osan hallussapitoon olisi tarpeellista, jos aseiden osan haltijalla on oikeus vastaavista aseiden osista kootun ampuma-aseiden hallussapitoon. Koska äänenvaimentimen hallussapito olisi sallittua ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttavalla luvalla eikä sen hankkiminen edellyttäisi ilmoituksen tekemistä, todettaisiin selvyyden vuoksi, että äänenvaimentimen hallussapito olisi sallittua ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttavalla luvalla ilman ilmoituskentekovelvollisuutta. Aseiden osan omistaja voisi luovuttaa aseiden osan siirtymääjän kuluessa sen hankkimiseen oikeutetulle tai korvauksetta valtiolle.

4. Sellaisten aseiden elinkeinonharjoittajien, jotka harjoittavat elinkeinoa ehdotetussa laissa luvanvaraisiksi tulevilla aseiden osilla, olisi haettava lupa elinkeinon harjoittamiseen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Silloin kun aseiden elinkeinonharjoittajalla on lupa harjoittaa elinkeinoa aseiden osilla, ei lupaa tarvittaisi. Käytännössä tämä on pääsääntö. On arvioitavissa, että sellaisia elinkeinonharjoittajia, jotka harjoittaisivat elinkeinoa vain nyt luvanvaraisiksi ehdotettavilla aseiden osilla, on hyvin vähän. Ainakin osalla äänenvaimentimien valmistajista, joita on Suomessa muutama, on lupa aseiden elinkeinon harjoittamiseen.

5. Selvyyden vuoksi säädettäisiin, että ennen ehdotetun lain voimaantuloa vireille tulleeseen lupatai valitusasiaan sovellettaisiin sen vireille tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamisesta

Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamusjärjestelmästä, jota sovelletaan direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet seuraamusten täytäntöönpanon varmistamiseksi. Säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

1 momentti 7 kohta. Rikoslain 41 luvun 1 §:n 1 momenttiin lisättäisiin uusi 7 kohta, jossa säädettäisiin rangaistavaksi ehdotetussa ampuma-aseiden 3 a-c §:ssä tarkoitettujen merkintöjen tekemisestä huolehtimisen laiminlyönti. Teko voisi tulla arvioitavaksi myös törkeänä tai lievänä ampuma-ase-rikoksena sen mukaan kuin ampuma-ase-rikos 41 luvun 2 ja 3 §:n mukaisesti olisi katsottava törkeäksi tai lieväksi. Myös yritys olisi rangaistava. Näissä säännöksissä tarkoitettuja merkintöjä ovat ensinnäkin ampuma-aseiden valmistusmerkintä, jonka tekemisvelvollisuus on valmistajalla. Valmistusmerkintä voidaan tarvittaessa tehdä myös täydentävänä merkintänä luovutettaessa ampuma-ase valtion varastosta pysyvästi yksityiseen käyttöön. Tällöin luovuttajana toimivan valtion viranomaisen on vastattava siitä, että aseessa on valmistusmerkintä luovutushetkellä. Se, kenen virkamiehen velvollisuutena on varmistua merkinnän olemassaolosta ja tarvittaessa tekemisestä, ratkeaa viranomaisen sisäisten toimivaltasäännösten nojalla. Toinen tilanne, jossa valmistusmerkintä tulee tehtäväksi täydentävänä merkintänä, syntyy, kun Suomeen siirrettävässä tai maahantuotavassa ampuma-aseessa ei ole valmistusmerkintää. Tällöin siirtäjänä tai maahantuojana toimivan ase-elinkeinonharjoittajan on varmistuttava, että aseeseen tehdään ehdotetun ampuma-aseiden 3 a §:n 2 momentissa tarkoitettu merkintä. Muun kuin ase-elinkeinonharjoittajan ollessa siirtäjänä tai tuojana on hänen toimitettava ase poliisihallitukselle merkintöjen tekemistä varten.

Ampuma-aseiden maahantuontimerkinnän tekemis- tai teettämisvelvollisuus olisi ase-elinkeinonharjoittajalla tämän toimiessa maahantuojana. Yksityisen luvanhaltijan olisi toimitettava ampuma-ase Poliisihallitukselle merkinnän tekemistä varten. Kaliiperimerkinnän huolehtimisvelvoite vastaisi valmistusmerkintää koskevia velvoitteita.

Patruunoiden pakkausmerkinnän tekemisvelvollisuus perustuisi ehdotettuun 3 c §:ään. Velvoite koskisi vain patruunoiden kaupallista valmistamista. Yksityinen patruunoiden valmistaminen voi

ampuma-aselain 110 §:ssä säädetystä toiselle luovutettavien patruunoiden tarkastuttamisvelvollisuudesta johtuen tapahtua käytännössä vain omaan käyttöön. Jäljitettävyyys ei siten edellytä merkintöjen tekemistä.

1 momentti 8 kohta: Rikoslain 41 luvun 1 momenttiin lisättäisiin lisäksi uusi 8 kohta, jossa säädettäisiin lisäksi ampuma-aserikoksena rangaistavaksi teoksi ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumeron, ampuma-aseen valmistus- tai maahantuontimerkintöjen taikka patruunoiden pakkausmerkintöjen väärentäminen, poistaminen tai muuttaminen. Teko voisi tulla arvioitavaksi myös törkeänä tai lievänä ampuma-aserikoksena sen mukaan kuin ampuma-aserikos 41 luvun 2 ja 3 §:n mukaisesti olisi katsottava törkeäksi tai lieväksi. Myös yritys olisi rangaistava.

Sarja- tai tunnistenumerolla tarkoitettaisiin aseeseen merkittävää aseensa yksilöivää tunnistetta.

Valmistusmerkinnällä tarkoitettaisiin ehdotetun ampuma-aselain 3 a §:n mukaista merkintää.

Maahantuontimerkinnällä tarkoitettaisiin ampuma-aselain 3 b §:n mukaista merkintää. Patruunoiden pakkausmerkinnästä ehdotetaan säädettäväksi ampuma-aselain 3 c §:ssä.

Väärentämisellä tarkoitettaisiin yllä mainittujen merkintöjen tekemistä aseeseen tahallaan väärän sisältöisinä kuten valmistajan merkitsemistä muuksi kuin alkuperäiseksi oikeaksi valmistajaksi taikka maahantuontimerkinnän ajankohdan merkitsemistä muuksi kuin todelliseksi maahantuontiajankohdaksi taikka aseensa sarjanumeron merkitsemistä muuksi kuin aseensa oikeaksi alkuperäiseksi sarjanumeroksi. Teon pitäisi siten sisältää tahallisen pyrkimyksen merkitä ase väärillä merkinnöillä harhauttamistarkoituksessa aseensa jäljittämisen estämiseksi tai vaikeuttamiseksi.

Oikeudettomalla merkintöjen poistamisella tarkoitettaisiin yllä mainittujen merkintöjen tahallista poistamista ne tuhoamalla tarkoituksena estää ja vaikeuttaa aseensa tai patruunoiden jäljittämistä.

Kyseessä olisi siten jo aseessa tai patruunapakkauksessa olevien merkintöjen käsitteleminen siten, ettei merkintöjä voitaisi enää tunnistaa. Oikeudettomalla merkintöjen muuttamisella tarkoitettaisiin aseessa tai patruunapakkauksessa jo olevien merkintöjen käsittelemistä siten, ettei niiden sisältö enää vastaisi alkuperäisiä aseensa tai patruunapakkauksen oikeita merkintöjä. Kun väärentämisellä aseeseen tai patruunapakkaukseen merkitään väärää tietoa, niin muuttamisella taas muutetaan aseessa tai patruunapakkauksessa jo olevia merkintöjä vääriksi. Myös muuttamisen tarkoituksena tulee olla jäljittämisen estäminen tai sen vaikeuttaminen. Ampuma-aseensa jäljittämällä pyritään selvittämään aseensa alkuperä eli se mistä ase on peräisin, mikä on usein omiaan helpottamaan aseeseen liittyvien rikosten selvittämistä.

Lisäksi pykälän 1 momentin voimassa olevan 5 kohdan sanamuodosta poistettaisiin sana ”taikka” ja lisättäisiin sen tilalle pilkku sekä 6 kohdan sanamuodosta poistettaisiin piste ja lisättäisiin sen tilalle sana ”taikka”.

Laki

poliisilain 35 ja 36 §:n muuttamisesta

35 §

2 momentti. Momentista poistettaisiin ampuma-aselupiin viittaava teksti. Niitä koskevat säännökset siirrettäisiin uuteen 3 momenttiin. Samalla momenttiin tehtäisiin joitakin teknisluonteisia muutoksia. Ensinnäkin sanamuotoa selkiytettäisiin niin, että momentin tekstissä olisi maininta siitä, että tietoja saisi vain viranomaiselta. Voimassaolevassa säännöksessä maininta viranomaisesta on ainoastaan otsikossa.

Toiseksi momenttiin asetettaisiin välttämättömyysedellytys tietojen saamiseen. Vakiintuneen käytännön mukaan viranomaisella on oikeus vain välttämättömiksi katsottuihin tietoihin.

Momentin tekstiin lisättäisiin nimenomainen maininta siitä, että tietoja olisi oikeus saada yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain (282/2002) mukaisten lupien ja hyväksyntien voimassaolon harkitsemiseksi. Käytännössä näitä lupia ja hyväksyntiä koskevat tiedot on ollut mahdollista saada jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla, joten asiallista vaikutusta muutoksella ei olisi.

3 momentti. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, joka koskisi ampuma-aselain mukaisia lupia ja hyväksyntiä. Tietojensaantioikeus koskisi voimassaolevasta 2 momentista poiketen sekä luvan tai hyväksynnän hakemisvaihetta että annetun luvan tai hyväksynnän voimassaolon arviointia. Tietoja voitaisiin saada toiselta viranomaiselta salassapitovelvollisuuden estämättä.

Lupa ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen voidaan antaa henkilölle, jota on henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella pidettävä sopivana. Sopivuuden arvioinnissa tulee huomiotavaksi kaikki sellaiset seikat, joiden perusteella voidaan arvioida, kykeneekö luvansaaja käyttämään ja muuten hallussapitämään ampuma-asetta lain ja lupaehtojen mukaisesti. Arvioinnissa vaikuttavia seikkoja ovat muun muassa henkilön syyllistyminen rikoksiin, päihteiden käyttö ja henkilön terveydentila. Erityisesti eräisiin psyykkisiin sairauksiin liittyy kohonnut väkivallan riski. Tällainen yhteys on muun muassa masennuksella ja kohonneella itsemurhariskillä. Toinen yhteys on väkivaltaisuuksilla ja eräillä persoonallisuushäiriöillä.

Lupaviranomaisella olisi oikeus saada henkilöstä asevelvollisuuden suorittamista ja palveluskelpoisuuden arviointia koskevia tietoja. Asevelvollisuuden suorittamista koskeva tieto olisi ensinnäkin tieto siitä, onko asevelvollisuus suoritettu ja milloin. Lisäksi tällaisia tietoja olisivat asevelvollisuuden keskeytystä koskevat tiedot sekä tiedot keskeytymisen perusteista.

Palveluskelpoisuuden arviointia koskevat tiedot olisivat kutsunnassa henkilön palveluskelpoisuudesta saatuja tietoja. Lisäksi lupaviranomaisella olisi oikeus saada henkilön päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja. Tiedot ovat voimassaolevan lain mukaan saatavissa luvanhaltijasta yksittäistapauksessa perustellusta pyynnöstä. Ehdotetun 3 momentin mukaan lupaviranomaisella olisi oikeus saada kyseiset ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan tai ampuma-aseissa tarkoitetun hyväksynnän saajaksi esitettävän henkilön tiedot taikka luvanhaltijan tai hyväksynnän saajan tiedot terveystietoja lukuun ottamatta automaattisesti ilman henkilön suostumusta tai perusteltua pyyntöä. Terveystietona ei pidettäisi esimerkiksi keskeytyspäätöksestä ilmenevää keskeytyksen syytä. Päätöksestä voi ilmetä, että palvelus on keskeytynyt esimerkiksi mielenterveydellisistä syistä. Tiedot olisivat tarpeen säännönmukaisesti harkintaa tehtäessä, joten perusteltua pyyntöä tai henkilön suostumusta ei ehdotettavan säännöksen mukaan edellytettäisi.

Henkilön suostumuksella olisi lupaviranomaisella oikeus saada ampuma-aselain soveltamisalaan kuuluvan luvan tai hyväksynnän antamista taikka niiden voimassaolon arviointia varten hakijan terveystietoja. Voimassaolevan 2 momentin mukaan poliisilla on oikeus saada kyseiset tiedot ilman henkilön suostumusta, mutta ainoastaan luvanhaltijasta ja perustellusta pyynnöstä. Luvanhaltijan tai hyväksynnän saajan osalta tilanne muuttuisi siten, että luvanhaltijalta olisi aina jatkossa pyydettävä suostumus terveystietojen saamiseen. Luvanhaltija voisi siis halutessaan estää lupaviranomaista saamista terveystietojaan, mutta seurauksena tästä olisi luvan tai hyväksynnän peruttaminen.

Ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 4 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi muutos, jonka mukaan lupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltija ei lupaviranomaisen perustellusta pyynnöstä anna suostumustaan terveystietojensa saamiseen. Lupaviranomaisen tulisi siis lähettää luvanhaltijalle kirjallinen pyyntö suostumuksen antamiseen määräajassa. Ampuma-aselain (1/1998) 8 luvussa on säännökset siitä, miten poliisin on toimittava, jos on olemassa ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten väärinkäytön vaara. Luvanhakijan olisi ehdotetun ampuma-aselain 45 §:n 1 momentin mukaan annettava suostumuksensa siihen, että poliisilla olisi oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka perusteella lupaviranomainen voi arvioida hänen

sopivuuttaan ampuma-aseen hallussapitoon. Viittaussäännösten perusteella suostumuksen antamisedellytys koskisi myös hyväksynnän saajaksi esitettyä henkilöä.

4 momentti. Pykälän 3 momentti siirrettäisiin 4 momentiksi. Sen sisältöön ei ehdoteta muutoksia.
5 momentti. Pykälän 4 momentti siirrettäisiin 5 momentiksi. Sitä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se sisältäisi viittauksen myös ehdotettavaan uuteen 3 momenttiin. Säännös sisältää rajoituksen siitä, mihin tarkoitukseen 2 momentissa tarkoitettuja tietoja saadaan käyttää. Ehdotettu säännös olisi tältä osin voimassaolevaa säännöstä vastaava.

36 §

3 momentti: Koska 35 §:n muutoksessa lisättäisiin uusi 3 momentti, jolloin vanha 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi ja 4 momentti 5 momentiksi, muutettaisiin viittaussäännös vastaavasti koskemaan 2-5 momentteja.

Laki

asevelvollisuuslain 97 §:n muuttamisesta

97 §. Tietojen luovuttaminen.

Tietojen luovuttamista koskevaan säännökseen lisättäisiin oikeus antaa asevelvollisrekisteristä poliisille tietoja myös asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta silloin, kun tiedot ovat välttämättömiä ampuma-aseilaisissa (1/1998) tarkoitettujen aseluvanhakijan ja -haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön sopivuuden arviointia varten.

Tarve viranomaisten väliseen tietojen vaihtoon on tullut esille muun muassa kouluampumatapausten jälkeen. Väkivaltaisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi poliisi on selvittänyt aseluvan myöntämiskäytäntöjä ja lupaharkintaan liittyviä tiedontarpeita. Poliisin näkemyksen mukaan myös asevelvollisrekisterissä on sellaista tietoa esimerkiksi asevelvollisen palveluskelpoisuudesta ja palveluksesta ja mahdollisesta palveluksen keskeyttämisestä, jolla on merkitystä harkittaessa ampuma-aseluvan myöntämistä ja voimassaoloa.

Asevelvollisen palveluskelpoisuudella tarkoitetaan asevelvollisuuslain 9 §:n mukaan sitä, että asevelvollinen suoriutuu asevelvollisuuslaissa tarkoitetusta palveluksesta eikä vaaranna omaa eikä muiden palvelusturvallisuutta. Palveluskelpoisuudesta päätetään tietojen perusteella, jotka asevelvollisesta, hänen terveydentilastaan sekä hänen fyysisestä ja henkisestä suorituskyvystään saadaan häneltä itseltään, terveydenhuollon ammattihenkilön tarkastuksessa ja soveltuvuuskokeessa. Palveluskelpoisuuden arvioimiseen voidaan käyttää myös tietoja, joita sotilasviranomaisen saa asevelvollisuuslain 96 §:n mukaan muilta viranomaisilta, yhteisöiltä ja yksittäisiltä henkilöiltä.

Henkilö, joka ei ole asevelvollisuuslain mukaan palveluskelpoinen, vapautetaan palveluksesta. Päätös voidaan tehdä kutsunnassa tai sen jälkeen. Asevelvollisen palvelus voidaan keskeyttää, jos tulee ilmi seikkoja, jotka osoittavat, että asevelvollinen ei kykene suoriutumaan palveluksesta tai että hän on vaaraksi omalle tai muiden turvallisuudelle.

Asevelvollisen palveluskelpoisuutta koskeva tieto merkitään asevelvollisrekisteriin. Jos asianomainen ei ole palveluskelpoinen tai palveluskelpoisuus on rajoitettu, asia ilmoitetaan lähtökohtaisesti puolustusvoimien terveystarkastusohjeesta saatavalla kirjain-numero - yhdistelmällä. Terveystarkastusohjeen luokituksen perustana on Maailman terveysjärjestön (WHO) luokitus ICD-10, International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems. Pääesikunta on antanut terveystarkastusohjeen asevelvollisuuslain 11 §:ssä olevan valtuutuksen nojalla.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan poliisille voitaisiin aselupaharkintaa varten antaa tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta. Käytännössä tietoja annettaisiin poliisin pyydettyä niitä ampuma-aseilla tarkoitettua aseluvanhakijan ja -haltijan tai hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön sopivuuden arviointia varten. Hyväksynnällä tarkoitetaan (esimerkiksi) ampuma-asekouluttajaksi hyväksymistä, josta säädettäisiin ampuma-aselain 45 d §:ssä.

Palvelusta koskevan tiedon osalta merkityksellinen on erityisesti tieto palveluksen keskeyttämisestä. Tiedolla on yhtymäkohta palveluskelpoisuuteen. Asevelvollisrekisteriin merkitään 94 §:n mukaan tietoja muun muassa asevelvollisen palveluksesta, palveluspaikasta ja -ajasta, koulutuksen ja osaamisen mukaisesta sopivuudesta ja sijoituksesta, palveluskelpoisuudesta ja soveltuvuuskokeen perusteella tehdystä arviosta, sekä terveydentilasta, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen palveluksen, sijoittelun tai asevelvollisuuden kannalta. Asevelvollisrekisteriin voidaan merkitä myös tietoja rangaistuksista ja seuraamuksista, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen palveluksen, sijoittelun tai sotilasarvon kannalta. Poliisin lupaharkinnassa voi olla merkitystä myös tiedolla kurinpitörangaistuksesta.

Palveluskelpoisuuden osalta merkitystä olisi tiedolla palveluskelpoisuuden puuttumisesta tai rajoituksesta. Poliisille ei olisi tarpeen ilmoittaa palveluskelpoisuuden perusteena käytettyä terveystarkastusohjeen koodia. Poliisi voisi pyytää aseluvan hakijaa tai haltijaa toimittamaan asiasta tarkemman selvityksen tai vaihtoehtoisesti antamaan suostumuksen siihen, että poliisi voi hankkia asiaa koskevia tarkempia tietoja sotilasviranomaiselta.

Asekäsittely ja ampumakoulutus ovat tärkeä osa sotilaskoulutusta. Turvallisuustekijöiden huomioon ottaminen on keskeistä koulutusta järjestettäessä. Koulutuksen myötä sotilasviranomaisen saa selkeän kuvan kunkin asevelvollisen taidoista ase- ja käsittelijänä. Jos puolustusvoimissa arvioidaan, että henkilö ei ole sopiva käyttämään ampuma-aseita johdetussa koulutuksessa, hän tuskin on sopiva käyttämään aseita siviilissäkään. Esimerkiksi tilanteessa, jossa asianomaisen palvelus keskeytettäisiin ilmeisen turvallisuusriskin takia, sotilasviranomaisella tulisi olla mahdollisuus myös oma-aloitteisesti ilmoittaa asiasta poliisille silloin, kun poliisilla ei tätä tietoa jo ole. Asiasta ehdotetaan nimenomaista säännöstä momentin 4 kohtaan.

Poliisille annettava tieto on säännöksessä rajattu koskemaan vain välttämättömiä tietoja aseluvanhakijan ja haltijan tai hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten.

Siltä osin kuin momentin 4 kohdassa säädetään tietojen antamisesta poliisille kutsunnan toimittamiseen liittyviä tehtäviä sekä palvelukseen noutamista varten, säännökseen ei ehdoteta muutoksia.

Säätämisyjärjestys

Ehdotuksen suhde perusoikeuksiin

Terveydenhuollon ammattihenkilön oikeus ilmoittaa ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä

Esityksessä ehdotetaan terveydenhuollon ammattihenkilölle oikeutta tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Ampuma-aselain 45 §:n mukaan lupa ampuma-aseen tai aseiden osien hankkimiseen voidaan antaa vain sellaiselle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä puolesta on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita tai aseiden osia. Ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan lupaviranomainen voi peruuttaa ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan, jos luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Ampuma-aselakia (HE 183/1997 vp.) koskevassa hallituksen esityksessä on todettu, että sellainen mielisairaus tai muu mielenterveyden ongelma, johon liittyy vaara vahingoittaa itseään tai muita, olisi ehdoton este luvan saamiselle.

Poliisilla on jo voimassaolevan poliisilain 35 §:n 2 momentin perusteella oikeus saada luvanhaltijasta perustellusta pyynnöstä hänen terveydentilaansa koskevia tietoja.

Mielisairaus tai mielenterveyden ongelma ei kaikissa tapauksissa tarkoita kohonnutta itsemurhan tai väkivallan riskiä. Kuitenkin esimerkiksi masennukseen liittyy kohonnut itsemurhariski ja persoonallisuushäiriöihin kohonnut väkivaltariski. Edellä mainituista syistä ei esitetäisi ilmoitusvelvollisuutta, vaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuvaa ilmoitusoikeutta. Ilmoitusoikeutta ehdotetaan säädettäväksi terveydenhuollon ammattihenkilöille. Lääkärin lisäksi luvanhaltijan sopivuutta koskevia tietoja voi olla esimerkiksi muulla sairaalahenkilökunnalla tai kouluterveydenhoitajilla. Ottaen huomioon suojattavan intressin eli perustuslain 7 §:ssä turvatun jokaisen oikeuden elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen on välttämätöntä, että ilmoitusoikeus on kaikilla sellaisilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä, joilla voi olla tämän oikeuden suojaamiseen tarvittavaa tietoa.

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta, joka sisältää potilastietojen suojan. Näiden salassapitovelvollisuus on terveydenhuollossa pääsääntö. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilön salassapitovelvollisuudesta säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 17 §:ssä. Potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) annetun lain 13 §:n mukaan tietoja saa antaa vain jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Näitä erikseen nimenomaisesti säädettyjä tilanteita antaa tietoja salassapitovelvollisuuden estämättä ovat muun muassa laissa yksilöidyn säännöksen perusteella pyynnöstä velvollisuus antaa tietoja esimerkiksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle tai poliisilain nojalla tietoja pyytävälle poliisille. Muita poikkeuksia lääkäriin salassapitovelvollisuuteen ovat muun muassa seuraavat:

- Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistuksen täytäntöönpanossa (422/2002) sisältää säännöksen lääkärin oikeudesta antaa rangaistuslaitoksen johtajalle tieto vangin vakavasta tarttuvasta taudista

- Työterveyshuoltolaki (1383/2001) sisältää säännöksen lääkärin oikeudesta luovuttaa eteenpäin eräitä salassa pidettäviä tietoja.
- Holhoustoimesta annetun lain (442/1999) mukaan edunvalvonnan tarpeessa ilmeisesti olevasta henkilöstä on oikeus ilmoittaa holhousviranomaiselle.

Rikoslain 3 luvun 5 §:n mukaan muun kuin luvun 4 §:ssä tarkoitetun, oikeudellisesti suojattua etua uhkaavan välittömän ja pakottavan vaaran torjumiseksi tarpeellinen teko on pakkotilatekona sallittu, jos teko on kokonaisuutena arvioiden puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet. Jos tekoa ei ole edellä mainitun perusteella pidettävä sallittuna, tekijä on kuitenkin rangaistusvastausta vapaa, jos tekijältä ei kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon pelastettavan edun tärkeys, tilanteen yllätyksellisyys ja pakottavuus sekä muut seikat. Pakkotila edellyttää säännöksen mukaan välitöntä ja pakottavaa vaaraa. Ilmoituksen tekeminen poliisille aseluvanhaltijaksi sopimattomasta henkilöstä olisi tarpeen pääsääntöisesti tilanteessa, jossa itsemurhan tai väkivallan uhka ei ole välitön. Kun ilmoitusoikeus olisi erillisellä säännöksellä selkeästi säädetty, ei ilmoituksen tekijä joutuisi arvioimaan ilmoituksen tekemisen lainmukaisuutta jokaisessa yksittäistapauksessa pakkotilasäännösten soveltamisen kautta.

Yksityiselämän suojaa koskevaa perusoikeutta rajoitettaisiin, jotta voitaisiin turvata toista perusoikeutta, jokaisen oikeutta elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Tätä perusoikeutta on pidetty ensisijaisena. Rajoitusperuste on siten hyväksyttävä ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima. Muut lupaviranomaiselle esitettävät terveystietojen tiedonsaantioikeutta koskevat säännökset koskisivat tilannetta, jossa lupaviranomainen tiedustelee tietoja. Lupaviranomaisen tiedonsaantimahdollisuutta ei silloin, kun lupaviranomaisella ei ole tietoa mahdollisista ongelmista, voi turvata muulla tavalla. Koska poliisille ei ilmoitettaisi potilaan yksilöityjä diagnoositietoja vaan ainoastaan arvio siitä, onko henkilö itselleen tai toiselle vaarallinen, olisi rajoitus suhteellisuusvaatimuksen mukainen eikä sillä kajottaisi perusoikeuden ytimeen.

Ehdotus velvollisuudesta olla yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäsen yhdistymisvapauden kannalta

Perustuslain 13 §:ssä on turvattu kokoontumis- ja yhdistymisvapaus. Sen 2 momentin mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus. Yhdistymisvapauteen kuuluu oikeus kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen. Perustuslaissa on siis turvattu myös negatiivinen yhdistymisvapaus, oikeus olla liittymättä yhdistykseen. Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä kokoontumisvapauden ja yhdistymisvapauden käyttämisestä annetaan lailla.

Ampuma-aselain 43 §:n 1 momentin 2 kohdassa on ampuma-aseen hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi säädetty ampumaurheilu ja –harrastus. Hallituksen esityksen (183/1997) perustelujen mukaan säännöksessä ei edellytettäisi, että luvan saaminen olisi mahdollista vain varsinaisen kilpa-ammunnan perusteella. Riittävänä olisi pidettävä jonkin kilpa-ammunnan lajin aktiivista harrastamista, vaikka luvanhakijalla ei olisi tarkoitus osallistua kilpailuihin. Satunnaista maaliinammuntaa ei hallituksen esityksen perustelujen mukaan voitaisi pitää laissa tarkoitettuna ampumaurheiluna ja –harrastuksena, vaan ampumaurheilun ja –harrastuksen tulisi käsittää jonkin sellaisen lajin aktiivista harrastamista, jossa järjestetään kilpailuja. Ampuma-aselain lähtökohtana on siten ollut toisaalta aktiivinen harrastaminen ja toisaalta jonkun nimenomaisen ampumaurheilulajin harrastaminen. Laissa ei ole edellytetty luvanhakijalta ampumaseuraan kuulumista. Hallituksen esityksen mukaan sen antamisajankohtana voimassa olleen hallitusmuodon

10 a §:ssä turvatus yhdistymisvapauden vuoksi luvan hakijalta ei voitaisi edellyttää ampuma- tai metsästysseuran jäsenyyttä.

Ampuma-asetlain 45 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan haettaessa lupaa ampumaurheilua tai –harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys.

Ampuma-asetlaki siis edellyttää hakijalta aktiivista harrastusta ennen hankkimisluvan antamista. Luvanhakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys. Sellaisen luvanhakijan, joka ei kuulu mihinkään ampumaseuraan, on usein käytännössä mahdotonta harrastaa aktiivisesti ampumaurheilua tai –harrastusta ennen luvan saamista. Toisaalta hänen on hyvin vaikeata luotettavasti selvittää tämän harrastuksen aktiivisuutta ja lajinomaisuutta. Vaikka kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta ampuma-aseen hankkimis- ja hallussapitoluvan saamiseen, on lupaviranomaisen perusteltava kielteinen päätöksensä. Koska ampumaseuraan kuulumattomien luvanhaltijoiden osalta on ollut käytännössä vaikeaa edellyttää lajinomaisen aktiivisen ampumaharrastuksen olemassaoloa ja sen osoittamista luotettavasti, ei lupaviranomaisella ole käytännössä aina ollut mahdollisuutta perustella kielteistä päätöstä tällaisen näytön puuttumisella. Hallussapitoluvan voimassaoloaika koskevan 53 §:n perusteluissa onkin todettu, että luvan antaminen määräaikaisena olisi säännöksessä tarkoitettua erityisen syyn mukaista ja perusteltua tapauksissa, joissa luvan hakijan antama selvitys aseharrastuksestaan ei täysin tyydyttäisi lupaviranomaista. Tällainen menettelytapa on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ongelmallinen siksi, että harrastuneisuus jätetään lopullisesti todettavaksi jälkikäteisesti. Tällöin luvanhakija on jo saanut ampuma-aseen käyttöönsä.

Ampumaurheilu ja –harrastus -perusteella hankkimislupaa annettaessa ainoa tapa valvoa luotettavasti sitä, että luvanhakija on harrastanut aktiivisesti jo ennen henkilökohtaisen hankkimisluvan hakemista, on harrastuksen sitominen ampumaseuran tai muun yhdistyksen 4 §:ssä tarkoitettua luvan saaneen yhdistyksen jäsenyyteen. Toisaalta tällainen yhdistys on ainoa taho, jolta voi säännönmukaisesti saada luotettavan todistuksen tietyn ampumaurheilulajin aktiivisesta harrastamisesta.

Ampuma-aseen hankkiminen ja hallussapito ei ole perusoikeus. Kenelläkään ei ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseen hankkimis- ja hallussapitoluvan saamiseen. Ampuma-asetlaissa on lupaviranomaiselle jätetty laaja harkintavalta luvan antamiseen. Tämä ilmenee muun muassa ampuma-asetlain 18 §:n 2 momentista, jossa todetaan, että lupa voidaan antaa 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan.

Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella tapahtuvassa ammunnan harjoittamisessa on kyse vapaaehtoisesta harrastustoiminnasta. Tämä harrastaminen on jo monin tavoin säänneltyä. Ehdotettua 45 §:n 1 momentin mukainen harrastuksen sitominen yhdistyksen (503/1989) 4 §:n mukaisen luvan saaneen seuran jäsenyyteen ei olisi perustuslain 13 §:ssä säädetyn negatiivisen yhdistymisvapauden rajoittamisesta siten, että luvan hakemisesta seuraisi automaattinen pakkojäsenyys jossakin yhdistyksessä. Yhdistyksen 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäsenyys olisi luvan saamisen edellytys, mutta henkilö ratkaisisi aina itse sen, liittyisikö hän jonkin tällaisen yhdistyksen jäseneksi. Vain yhdistykseen kuuluva henkilö voisi saada ampuma-aseen hankkimisluvan. Ehdotus rajoittaisi siis välillisesti oikeutta olla kuulumatta yhdistykseen. Harrastusta ei sidottaisi minkään tietyn yhdistyksen jäsenyyteen, vaan luvanhakija voisi liittyä mihin tahansa sellaiseen yhdistykseen, jossa hänen harrastamaansa lajia harrastetaan. Toisaalta etenkin syrjäseuduilla tällaisia yhdistyksiä on niin vähän, että valinnanvara on vähäinen. Henkilö, joka haluaa kilpailla jossain ampumaurheilulajissa, joutuu liittymään johonkin seuraan päästäkseen osallistumaan lajiliittojen järjestämiin kilpailuihin. Urheilijana kehittyminen edellyttää

pääsääntöisesti ammattitaitoisen valmennuksen saamista. Valmennuksen saaminen edellyttää pääsääntöisesti ampumaseuraan liittymistä.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta (HE 309/1993 vp.) todetaan: ”Perustuslain turvaamana yhdistymisvapaus koskee ensisijaisesti yhdistyslain (503/89) tarkoittamia niin sanottuja aatteellisia yhdistyksiä. Ehdotus ei estäisi vastaisuudessa perustamasta nykyiseen tapaan lainsäädäntöteitse julkisoikeudellisia yhdistyksiä julkista tehtävää varten. Myös jäsenyydestä tällaisessa yhdistyksessä voitaisiin edelleen säätää laissa (ks. esim. PeVL 12/1957 vp, PeVL 4/1963 vp, PeVL 3/1990 vp), mutta yhdistymisvapautta turvaavan perustuslainsäännöksen voidaan tällöinkin katsoa puoltavan pidättyvää suhtautumista pakkojäsenyyteen. Yhdistyslaissa on saatettu luvanvaraiseksi yhdistykset, joiden toimintaan kuuluu harjoittaminen ampuma-aseiden käyttöön ja jotka eivät ole yksinomaan metsästystä varten (4 §).” Edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan huolimatta siitä, että nämä säännökset merkitsevät poikkeusta yhdistymisvapautta koskevasta pääsäännöstä, voidaan tällaisia suppeiksi rajattuja lailla säädettyjä yhdistymisvapauden rajoituksia kuitenkin pitää hyväksyttävänä kansanvaltaisessa yhteiskunnassa. Yhdistymisvapautta on siis katsottu voitavan rajoittaa ampuma-aseiden käytön osalta myös tällä tavoin.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 74/2002 vp todennut seuraavaa:

”[Ammattikorkeakoulun] Opiskelijakunnan pakkojäsenyyteen perustuvaa ehdotusta on arvioitava perustuslaissa turvattun yhdistymisvapauden kannalta. Yhdistymisvapauteen sisältyy perustuslain 13 §:n 2 momentin mukaan oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan. Perustuslain säännöksellä on siten nimenomaisesti turvattu myös negatiivinen yhdistymisvapaus eli oikeus olla kuulumatta yhdistykseen. Tästä huolimatta säännös ei sen esitöiden mukaan (HE 309/1993 vp , s. 60) ehdottomasti estä perustamasta lainsäädäntöteitse julkisoikeudellisia yhdistyksiä julkista tehtävää varten eikä säätämästä lailla jäsenyydestä tällaisessa yhdistyksessä. Toisaalta esitöissä todetaan yhdistymisvapautta turvaavan perustuslainsäännöksen tällöinkin puoltavan pidättyvää suhtautumista pakkojäsenyyteen.

Valiokunta on perustuslain yhdistymisvapaussäätelyn tulkinnassa (PeVL 1/1998 vp , s. 2/II) lähtenyt siitä, ettei yhdistyksen jäsenyyden yleisenä periaatteena voi olla automaattinen, suoraan lain säännösten perusteella määräytyvä jäsenyys. Yhdistymisvapauden lähtökohdaksi tulee olla vapaaehtoinen ja nimenomaiseen tahdonilmaisuuksiin perustuva liittyminen yhdistykseen. Näistä lähtökohdista voidaan poiketa vain, jos poikkeamiselle on olemassa erityiset yhdistymisvapauden kannalta hyväksyttävät perusteet, kuten perusteltu tarve järjestää yhdistys lailla julkista tehtävää varten.

Ylioppilaskunnan pakkojäsenyyttä arvioidessaan valiokunta (PeVL 3/1997 vp , s. 3/II) katsoi, että tämän tyyppisissä tilanteissa tulisi lähtökohtaisesti etsiä perustuslain sanamuotoon selvästi soveltuvia ratkaisumalleja eli järjestelyjä, jotka eivät rakennu pakkojäsenyyden varaan. Perustuslain yhdistymisvapaussäännöksen esitöihin viitaten valiokunta kuitenkin arvioi ylioppilaskunnan pakkojäsenyyden olevan sinänsä hyväksyttävissä perustuslain kannalta etenkin, kun ylioppilaskuntaa oli vanhastaan pidettävä osana itsehallinnon omaavaa yliopistoa ja koska sillä oli merkittävä osuus yliopiston hallinnossa. Tästä huolimatta valiokunta asetti tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen käyttämisen edellytykseksi lakiehdotuksen täydentämisen ylioppilaskunnan julkiset tehtävät osoittavilla maininnoilla. - Valiokunta on sittemmin huomauttanut, ettei yliopistolaki nyky muodossaan asianmukaisella tavalla täytä valiokunnan edellä mainitussa lausunnossa asetettuja vaatimuksia (PeVL 74/2002 vp , s. 4/I viite 1).

Vaalin järjestäminen opiskelijoiden edustajien valitsemiseksi ammattikorkeakoulun hallitukseen ja monijäsenisiin toimielimiin on sinänsä opiskelijakunnalle soveltuva julkinen tehtävä. Sen hoitaminen ei kuitenkaan edellytä, että jäsenyyden opiskelijakunnassa tulisi olla pakollista. Vaalin järjestäminen voidaan lailla säätää opiskelijakunnan tehtäväksi, vaikka jäsenyys siinä perustuisi yhdistymisvapauden lähtökohtien mukaisesti vapaaehtoisuuteen. Esimerkiksi ammattikorkeakoulun hallituksessa edustettuina olevien muiden ryhmien vaaleja varten ei ole järjestetty pakkojäsenyyteen perustuvia yhdistyksiä. Ehdotettu negatiivisen yhdistymisvapauden rajoitus ei valiokunnan mielestä täytä perusoikeusrajoituksiin kohdistuvaa oikeasuhtaisuuden vaatimusta, koska sinänsä hyväksyttävä päämäärä - opiskelijaedustajien valitseminen - on saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin. Säännös pakkojäsenyydestä 42 a §:n 1 momentissa on näin ollen vastoin perustuslaissa turvattua yhdistymisvapautta. Sääntelyä on siksi tarkistettava niin, että jäsenyys opiskelijakunnassa on ammattikorkeakoulun opiskelijalle vapaaehtoista. Tämä on edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Ehdotuksen sisältämä vaatimus yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saaneen seuran jäsenyydestä luvan saamisen edellytyksenä olisi siten enintään vain vähäinen rajoitus yhdistymisvapauteen. Se olisi rajoituksena välttämätön, koska aktiivista, määräajan jatkunutta harrastamista toisen henkilön tai yhteisön aseella ei voitaisi muutoin asettaa luvansaannin säännönmukaiseksi edellytykseksi. Toisaalta luotettavaa selvitystä harrastuksen lajinomaisuudesta ja aktiivisuudesta ei voi säännönmukaisesti edellyttää saatavaksi muulta kuin lajin tuntevalta auktorisoidulta ulkopuoliselta taholta. Tällainen olisi Poliisihallituksen nimeämä, yhdistyksen esittämä ampuma-asekouluttaja, josta säädettäisiin ehdotetussa ampuma-aselain 45 d §:ssä. Rajoitus olisi toisaalta oikeasuhtainen, koska sillä turvattaisiin perustuslain 7 §:ssä tarkoitettua jokaisen oikeutta elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen ehkäisemällä ampuma-aseiden väärinkäyttöä. Tämä on perusoikeuksista ensisijainen eikä sitä voida lailla rajoittaa. Luvanhakijoiden jo olemassa olevan aktiivisen harrastuksen valvontaa ei voitaisi muulla tavoin tehokkaasti toteuttaa. Rajoitus ei puuttuisi yhdistymisvapauden ytimeen.

Poliisin oikeus tarkastaa luvanhaltijan säilytystilat kotirauhan suojan kannalta

Ampuma-aselain 106 b §:ssä ehdotettaisiin poliisille oikeutta tarkastaa ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan ampuma-aseiden säilytystilat. Ehdotuksen perusteita aseturvallisuuden kannalta on tarkasteltu yksityiskohtaisesti kyseistä pykäläehdotusta koskevissa perusteluissa. Ehdotus tarkoittaisi puuttumista perustuslain 10 §:ssä turvattuun kotirauhan suojaan. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimista. Perustuslaissa turvattu kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitetut tilat (PeVL 16/2004 vp, Pe VL 39/2005 vp).

Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä "rikosten selvittämiseksi", jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan (PeVL 44/2002 vp). Sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta valiokunnan lähtökohtana on ollut, ettei kotirauhan suojaan tule puuttua enimmillään sakolla rangaistavien, moitittavuudeltaan vähäisten rikkomusten selvittämiseksi (PeVL 40/2002 vp). Valiokunta on toisaalta pitänyt kotirauhan piiriin ulottuvaa tarkastusta julkisista varoista myönnettyjen tukien ja avustusten asianmukaisen käytön valvomiseksi hyväksyttävänä sellaisiakin rangaistavaksi säädettyjä rikkomuksia koskevien perusteltujen epäilyjen johdosta, joista voi enimmillään seurata sakkorangaistus (PeVL 69/2002 vp). Tarkastusoikeus on tavallisella lailla voitu

kytkeä myös rangaistusluonteisella maksulla sanktioituun käyttäytymiseen (PeVL 7/2004 vp, PeVL 8/2006 vp).

Ampuma-aselain 103 §:n mukaan se, joka säilyttää ampuma-asetta lain vastaisesti, on tuomittava ampuma-aserikkomuksesta. Koska seuraamuksena rikkomuksesta tulee kyseeseen ainoastaan sakko, ei tällaisen rikoksen selvittämiseksi voida puuttua kotirauhan suojaan.

Ehdotetun sääntelyn valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin kannalta on merkityksellistä, voidaanko 106 b §:ään perustuvia tarkastuksia pitää perustuslain 10 §:n 3 momentin tarkoittamassa mielessä välttämättöminä perusoikeuksien turvaamiseksi. Ampuma-aseiden säilyttämistä koskevan sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, ettei ampuma-aseista aiheutuvia vaaratilanteita synny. Tällaisia voivat olla sekä aseiden anastukset että ampuma-aseiden väärinkäyttö luvanhaltijan tai muun säilytystiloissa oleskelevan henkilön toimesta. Sääntelyllä pyritään turvaamaan perustuslain 7 §:ssä tarkoitettua jokaisen oikeutta elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Muun kuin luvanhaltijan käsiin päätyneen ampuma-aseen osalta väärinkäytön riski on olennaisesti suurempi kuin luvanhaltijalla. Anastetut ampuma-aseet päätyvät pääsääntöisesti rikolliseen käyttöön. Väärin säilytetty ampuma-ase voi myös päätyä muun asunnossa oleskelevan henkilön käsiin. Erityisesti lapsilta puuttuvat ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen tarvittavat taidot ja kyky arvioida käsittelystä aiheutuvaa vaaraa.

Sääntelyssä on näin ollen perimmäinen kysymys perusoikeuksien turvaamisesta. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta on huomionarvoista, ettei ampuma-aseiden säilyttämisen asianmukaisuutta ole mahdollista valvoa muuten kuin tekemällä tarkastus niiden säilytyspaikassa. Tarkastuttamisvelvollisuudesta on voimassaolevassa ampuma-aseissa säännöksiä, joiden sisältöä on tarkemmin selvitetty 106 b §:n perusteluissa. Luvanhaltijat säilyttävät aseitaan lähes poikkeuksetta kotonaan. Näin ollen tarkastusoikeuden ulottaminen myös kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin on välttämätöntä ampuma-aseiden säilyttämisen asianmukaisuuden valvomiseksi.

Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää perustuslakivaliokunnan lausunnon hankkimista esityksestä suotavana.

Laki

Ampuma-aselain muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 200

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 9 päivänä tammikuuta 1998 annetun ampuma-aselain (1/1998) 3 § 2 momentti,

muutetaan 1 § 2 momentti, 2 § 1 ja 3 momentti, 3 § 1 momentti, 17 § 1 momentin 8 kohta, 25 § 3 momentti, 27 § 3 momentti, 43 § 1 momentin 7 kohta, 44 § 1 momentti, 45 § 1-3 momentit, 45 b § 2 momentti, 50 § 2 momentti, 53 §, 54 § 2 momentti, 55 § 1 momentti, 66 § 2 momentti, 67 § 2 momentin 4 ja 5 kohdat, 89 §, 103 § 9 kohta, 119 § 1 momentin 3 ja 7 kohdat sekä 3 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 1 § 2 momentti, 27 § 3 momentti, 43 § 1 momentin 7 kohta, 45 § 3 momentti, 45 b § 2 momentti, 50 § 2 momentti, 53 § 1 momentti, 54 § 2 momentti, 66 § 2 momentti, 67 § 2 momentin 5 kohta, 89 § sekä 119 § 1 momentin johtolause, 1 momentin 7 kohta ja 3 momentti ovat laissa 601/2001 ja 103 § 9 kohta laissa 532/2007,

lisätään 3 a-d §, 19 § 1 momentin 2 a kohta, 19 a §, 43 § 1 momentin 8 kohta, 45 § 4 momentti, 45 c ja d §, 46 § 3 momentti, 53 a, 67 b, 106 b, 112 b ja 114 § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Mitä tässä laissa säädetään ampuma-aseista, koskee myös ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä ja kaasusumuttimia. Kaasusumuttimiin ei kuitenkaan sovelleta 2, 3, 3a-d, 4–10, 12, 15, 31–33, 35, 35 a, 36, 42–45, 45 a-d, 46–53, 53a, 54, 55 ja 56–63 §:ää, 66 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtaa eikä 67 b, 68, 70–72, 74–77, 80–82, 89, 90, 106 b, 110, 112, 112 a ja 112 b §:ää. Muista soveltamisalaa koskevista poikkeuksista säädetään 17 §:ssä.

2 §

Ampuma-ase

Ampuma-aseella tarkoitetaan välinettä, jolla ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla voidaan ampua luoteja, hauleja tai muita ammuksia taikka lamaannuttavia aineita siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle. Ampuma-aseeksi katsotaan myös sellainen esine, joka muistuttaa ampuma-asetta ja joka rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta on ilman erityistietoja ja -taitoja muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi.

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä ampuma-asetta ei pidetä 1 momentissa tarkoitettuna esineenä.

3 §

Aseen osa

Aseen osalla tarkoitetaan ampuma-aseesta irrallisena olevaa aseiden runkoa, piippua, patruunapesää, sulkulaitetta ja sen runkoa, sulkukappaletta, äänenvaimenninta sekä niitä toiminnallisesti vastaavia osia.

3 a §

Ampuma-aseen valmistusmerkintä ja kaliiperimerkintä

Ampuma-aseen valmistajan on valmistuksen yhteydessä tehtävä ampuma-aseeseen aseiden yksilöivä valmistusmerkintä, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuspaikasta tai -maasta sekä sarjanumerosta. Valmistajan on lisäksi merkittävä ampuma-aseeseen sen kaliiperi. Vastaava yksilöivä valmistusmerkintä ja kaliiperimerkintä on oltava myös ampuma-aseessa, jonka valtion viranomaisen luovuttaa pysyvästi yksityiseen käyttöön.

Ase-elinkeinonharjoittajan, joka siirtää tai tuo pysyvästi Suomeen ampuma-aseen, jossa ei ole 1 momentin mukaisia merkintöjä, on varmistettava, että aseeseen tehdään välittömästi maahantuonnin tai siirron jälkeen kaliiperimerkintä sekä maahantuojan tai siirtäjän nimestä, Suomen maatunnuksesta sekä sarjanumerosta koostuva yksilöivä valmistusmerkintä. Muun kuin ase-elinkeinonharjoittajan on välittömästi maahantuonnin tai siirron jälkeen toimitettava Suomeen pysyvästi tuotu tai siirretty ampuma-ase, jossa ei ole yksilöivää valmistusmerkintää tai kaliiperimerkintää, Poliisihallitukselle merkintöjen tekemistä varten.

3 b §

Ampuma-aseen maahantuontimerkintä

Suomeen pysyvästi maahantuotu ampuma-ase on 3 a §:ssä mainittujen merkintöjen lisäksi merkittävä Suomen maatunnuksesta ja maahantuontivuodesta koostuvalla maahantuontimerkinnällä. Asealan elinkeinonharjoittajan on huolehdittava maahantuomiensa ampuma-aseiden merkitsemisestä välittömästi maahantuonnin jälkeen. Muun maahantuojan on toimitettava ampuma-ase välittömästi Poliisihallitukselle merkinnän tekemistä varten.

3 c §

Patruunoiden pakkausmerkintä

Patruunoita kaupallisessa tarkoituksessa valmistavan on patruunoiden pakkaamisen yhteydessä tehtävä pienimpään myyntipakkaukseen pakkausmerkintä, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuserän numerosta ja patruunoiden kaliiperista.

3 d §

Merkintöjen tekeminen, poistaminen ja muuttaminen

Valmistus- ja maahantuontimerkintä on tehtävä näkyvään paikkaan ja pysyvällä tavalla. Sarja- tai tunnistenumeroa taikka valmistus-, maahantuonti- tai pakkausmerkintää ei saa väärentää eikä poistaa tai muuttaa ilman Poliisihallituksen lupaa.

Poliisihallitus voi antaa luvan poiketa merkintävaatimuksista, jos merkintä alentaisi ampuma-aseen poikkeuksellista keräilyllistä arvoa.

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

8) edellä 3 a §:n 1 momentissa mainittua aseiden merkintää koskevaa säännöstä lukuun ottamatta valtion käytöstään poistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamista;

2 luku

Luvanvaraisuus ja valmistamiskielto

19 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Tämän lain mukaan luvanvaraista ei ole:

2a) äänenvaimentimen hankkiminen, hallussapito ja luovuttaminen, jos henkilöllä on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa;

19 a § Valmistamiskielto laittomista osista

Ampuma-asetta ei saa valmistaa laittomasti Suomeen maahantuoduista tai siirretyistä taikka Suomessa laittomasti kaupatuista aseiden osista.

25 §

Velvollisuus tiedoston pitämiseen

Tiedosto on säilytettävä vähintään 20 vuotta siihen viimeksi tehdyn merkinnän jälkeen.

27 §

Aseenkäsittelylupa

Aseenkäsittelylupa voidaan antaa 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana käsittelemään ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. Alle 20-vuotiaalle annettavaan aseenkäsittelylupa on lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan lupa ei oikeuta käsittelemään 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuja ampuma-aseita ennen kuin luvanhaltija on täyttänyt 20 vuotta. Lupahakemuksen käsittelyn edellytyksenä olevan soveltuvuustestin suorittamisesta on voimassa, mitä 45 c §:ssä ja sen nojalla säädetään.

43 §

Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

7) merkinanto;

8) 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttäminen ja kuljettaminen.

44 §

Hankittavaa ampuma-asetta ja aseiden osaa koskevat edellytykset

Hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseiden osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseiden soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään. Metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hankkimislupaa ei kuitenkaan voida antaa muihin ampuma-aseisiin 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin kuin kertatulitoimiseen pienoispistooliin taikka pienoisrevolveriin.

45 §

Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseiden osia. Lupa voidaan antaa vain, jos luvanhaltija on antanut suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseiden hallussapitoon. Asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmiespalveluksesta tai siviilipalveluksesta taikka palveluksen siirrosta tai keskeytyksestä syineen. Hankkimislupa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin taikka niiden osaan voidaan kuitenkin antaa vain 20 vuotta täyttäneelle henkilölle. Hankkimislupa ampumaurheilua tai -harrastusta varten voidaan 6 §:n 2 momentin 4-7 -kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin antaa luonnolliselle henkilölle vain, jos tämä on yhdistyksen jäsen ja esittää yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kahden vuoden ajan.

Haettaessa lupaa:

- 1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua tai -harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys ja tämän ohella metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan;
- 2) työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen ja että hänellä on hyväksyttävä peruste ampuma-aseen kantamiseen työssään.

Lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa vain asekeräilijälle, jolla on Poliisihallituksen hyväksyntä ampuma-aseiden tai aseiden osien keräilyyn ja jonka ampuma-aseiden ja aseiden osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt. Lupa 43 §:n 1 momentin 8-kohdan perusteella voidaan antaa, kun huollettava henkilö on jättänyt rinnakkaislupaa koskevan lupahakemuksensa ja lupaviranomainen on tutkinut, että rinnakkaisluvan antamiseen on 54 §:ssä säädetty edellytykset

Aktiivisen ampumaurheilun tai -harrastuksen muotoja ovat asianomaisen ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen, kilpailun toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen sekä kouluttaminen ampuma-aseen käyttöön. Aktiivinen metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettulla ampuma-aseella on metsästyskausittain säännönmukaisesti jatkuvaa pyyntiä, johon muu kuin tällainen ampuma-ase ei hyvin sovellu. Edellä tarkoitettulla eläinten ampumisella tarkoitetaan luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen metsästyksen liittyvää lopettamista.

45 b §

Yhteisön ja säätiön asevastaava

Asevastaavan hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa yhteisön tai säätiön kotipaikan poliisilaitos. Poliisilaitos voi vaatia, että asevastaavia on useampia kuin yksi, jos se yhteisön tai säätiön toiminta huomioon ottaen on tarpeen. Asevastaavaksi voidaan hyväksyä sellainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, jota terveydentilansa, käyttäytymisensä ja perehtyneisyytensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseiden osia. Jos asevastaava huolehtii 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitetuista yhteisön ampuma-aseista, asevastaavaksi voidaan hyväksyä vain 20 vuotta täyttänyt henkilö. Asevastaavaksi hyväksymistä koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä olevan soveltuvuustestin suorittamisesta on voimassa, mitä 45 c §:ssä ja sen nojalla säädetään.

.

45 c §

Soveltuvuustesti

Hankkimislupaa koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä on, että luvanhakija suorittaa lupaviranomaisen järjestämän hänen henkilökohtaista sopivuuttaan ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon selvittävän soveltuvuustestin. Testin tulosta ei voida käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena. Testin tulosta saadaan käyttää vain luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta koskevassa arvioinnissa.

Testin sisältö on salassa pidettävä. Muulla asianosaisella kuin testin suorittajalla ei ole oikeutta saada tietoja testistä. Testin suorittaneella on tarkastusoikeus vain testin tulokseen. Tulosta koskeva tieto on hävitettävä, kun hakemukseen, johon testin suorittaminen liittyy, annettu päätös on lainvoimainen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin testin sisällöstä sekä soveltuvuustestin suorittamisvelvollisuutta koskevista poikkeuksista.

45 d § Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen

Ampuma-asekouluttajaksi voidaan hyväksyä se, joka:

- 1) on 20 vuotta täyttänyt ja suostuu tehtävään;
- 2) on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija;
- 3) on yhdistyksen 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen jäsen; sekä
- 4) on hyväksytysti suorittanut Poliisihallituksen määrittämät vaatimukset täyttävän, poliisin järjestämän koulutuksen (*ampuma-asekouluttajakoulutus*), joka sisältää ainakin ampuma-aseita koskevaan lainsäädäntöön, niiden turvalliseen käsittelyyn ja säilyttämiseen, ampuma-asekouluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä kouluttajana toimimiseen liittyvät opetusaiheet.

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen on voimassa enintään 10 vuotta.

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyy yhdistyksen tekemästä hakemuksesta Poliisihallitus, joka myös muuttaa hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia. Poliisihallitus voi hakemuksesta hyväksyä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuksi koulutukseksi myös muun vastaavat edellytykset täyttävän koulutuksen.

Poliisihallituksen on ilmoitettava ampuma-asekouluttajaksi hyväksymisestä sekä muuttamistaan ehdoista ja rajoituksista ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

46 §

Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Lupaviranomaisen on asetettava 43 §:n 1 momentin 8-kohdan perusteella annettavaan lupaan ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella.

50 §

Yksityinen valmistamislupa

Lupa voidaan antaa 45 tai 45 a sekä 45 c §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvien osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

53 §

Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Ensimmäinen hallussapitolupa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten annetaan luonnolliselle henkilölle 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa mainituista asetyypeistä koostuvaan ryhmään kuuluvaan ampuma-aseeseen enintään 5 vuoden määräajaksi. Kaikki tämän määräaikaisen luvan voimassaoloaikana samaan aseryhmään kuuluviin ampuma-aseisiin annetut hallussapitoluvat annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään samanaikaisesti ensimmäisen määräaikaisen luvan päättymisen kanssa. Sellaista työtä varten, jossa ampuma-ase on välttämätön, lupa annetaan kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten, annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään rinnakkaisluvanhaltijan täyttäessä 19 vuotta.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Sellaista työtä varten annettuun lupaan, jossa ase on välttämätön, on sisällytettävä ehto, jonka mukaan lupa on voimassa vain niin kauan kuin luvansaaja toimii kyseisessä työtehtävässä. Hallussapitolupaan, joka on annettu 15

vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten, on lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella.

53 a §

Harrastuksen jatkumisen osoittaminen

Luonnollisen henkilön, jolla on metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuun ampuma-aseeseen toistaiseksi voimassaoleva hallussapitolupa, on viiden vuoden välein toimitettava lupaviranomaiselle:

- 1) ampuma-asekouluttajan antama todistus ampumaurheilun tai -harrastuksen aktiivisesta harrastamisesta;
- 2) riistanhoitoyhdistyksen antama todistus loukku- tai luolapyynnin aktiivisesta harjoittamisesta; taikka
- 3) luotettava selvitys ampuma-aseen käytöstä näytökseen, kuvaukseen, tai muuhun vastaavaan esitykseen.

Lupaviranomainen voi tarvittaessa vaatia luvanhaltijaa esittämään harrastuksestaan muitakin selvityksiä.

54 §

Rinnakkaislupa

Lupa voidaan antaa 45 ja 45 c §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään. Huoltajien suostumuksella lupa haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen voidaan kuitenkin antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten myös 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää luvan saajaa koskevat edellytykset.

55 §

Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Rinnakkaislupa annetaan hallussapitoluvan voimassaoloajaksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava lyhyemmäksi ajaksi. Lupa 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin annetaan kuitenkin enintään viideksi ja muihin ampuma-aseisiin enintään kymmeneksi vuodeksi. Jos henkilöllä on 53 §:n 1 momentissa tarkoitettu 5 vuoden määräajaksi annettu hallussapitolupa, annetaan rinnakkaislupa 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin määräajaksi, joka päättyy viimeistään hallussapitoluvan päättymispäivänä.

66 §

Lupien ja suostumuksen raukeaminen

Rinnakkaislupa raukeaa, kun hallussapitolupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitettun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten, raukeaa, jos rinnakkaislupa raukeaa tai se peruutetaan.

67 §

Lupien peruuttaminen

Ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos:

4) luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, taikka luvanhaltija ei lupaviranomaisen perustellusta pyynnöstä anna poliisilain (493/1995) 35 §:n 3 momentissa tarkoitettua suostumusta;

5) luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut ampuma-aseiden kantamisen, luonnollinen henkilö luvanhaltijana ei ole 53 a §:ssä

tarkoitetulla tavalla osoittanut käyttävänsä 6 §:n 1 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettua ampuma-asetta 43 § 1 momentin 1, 2 tai 4 -kohdassa mainittuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen tai ampuma-aseen hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämätöntä; taikka

67 b §

Ampuma-asekouluttajalle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä raukeaa, kun asekouluttaja kuolee, taikka hyväksyntää hakenut yhdistys on sitä koskevien säännösten mukaan lakannut.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä on peruutettava, jos yhdistys taikka ampuma-asekouluttaja sitä pyytää.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä voidaan peruuttaa 67 §:n 2 momentin 1–4 kohdista ilmenevin perustein taikka, jos ampuma-asekouluttaja on olennaisesti rikkonut kouluttajaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia tai jos hän ei enää ole yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitettun yhdistyksen jäsen.

Poliisihallitus voi 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hyväksymisen peruuttamisen sijasta antaa ampuma-asekouluttajalle varoituksen, jos hyväksymisen peruuttaminen olisi oloihin nähden kohtuutonta. Poliisihallituksen on ilmoitettava ampuma-asekouluttajaksi hyväksymisen peruuttamisesta tai varoituksen antamisesta ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle sekä kouluttajaksi hyväksymistä hakeneelle yhdistykselle.

89 §

Luovutusilmoitus

Sen, joka luovuttaa pysyvästi toiselle ampuma-aseen tai muun aseos osan kuin äänenvaimentimen, on tehtävä 30 päivän kuluessa luovuttamisesta asiasta ilmoitus (luovutusilmoitus) ampuma-aseen tai aseos osan hankkimiseen oikeuttaneen luvan antaneelle tai muulle poliisilaitokselle. Ilmoitusvelvollisuus ei koske ampuma-aseiden tai aseos osien kaupan harjoittamiseen tai valmistamiseen luvan saaneiden ase-elinkeinonharjoittajien välisiä luovutuksia, joissa luovutuksen kohteena on ampuma-ase tai aseos osa, jolle ei ole annettu hallussapitolupaa. Ilmoituksessa on mainittava valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot.

103 §

Ampuma-aserikkomus

Joka tämän lain vastaisesti tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

9 kohta:

9) tekee ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseosan pysyvästi toimintakelvottomaksi taikka laiminlyö 108 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseosa poliisille,

106 b §

Säilytyksen tarkastaminen

Poliisilla on oikeus tarkastaa, että ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija noudattaa tämän lain tai sen nojalla annettuja säilytysäännöksiä. Poliisilla on tarkastuksen toimittamista varten oikeus päästä myös pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin. Tarkastuksesta on ilmoitettava luvanhaltijalle vähintään kaksi viikkoa ennen tarkastusta.

112 b §

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen

Ampuma-aseen saa tehdä pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseosan pysyvästi toimintakelvottomaksi vain ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa ampuma-aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen. Elinkeinonharjoittajan on annettava pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekemisestä todistus.

114 §

Ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä

Lääkärillä ja muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on perustellusta syystä oikeus salassapitosäännösten estämättä tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseosaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Muita kuin ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten taikka ampuma-aseissa (1/1998) tarkoitetun hyväksynnän saaneita henkilöitä koskevat ilmoitukset on viivytyksettä hävitettävä. Ilmoitukset, jotka koskevat luvan tai hyväksynnän saaneita henkilöitä, on toimitettava asianomaisen lupaviranomaisen käsiteltäviksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä ilmoitusmenettelystä, ilmoitusten sisällöstä sekä ilmoitusten käsittelyyn oikeutetusta poliisin henkilöstöstä.

119 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

3) lupien, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemuksen sisällöstä, asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä sekä tarkempia säännöksiä siitä, minkälaista harrastusta on pidettävä aktiivisena;

7) ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunapakkausten merkitsemisestä sekä ampuma-aseen toimittamisesta viranomaiselle merkinnän tekemistä varten.

Ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseiden osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ampuma-aseiden ampumakelvottomaksi tai aseiden osan toimintakelvottomaksi tekemiseen liittyvistä teknisistä vaatimuksista, ampuma- tai toimintakelvottomaksi hyväksymistä tarkoittavasta merkinnästä ja siitä annettavasta todistuksesta sekä ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseiden tai toimintakelvottomaksi tehdyn aseiden osan toimittamisesta tarkastettavaksi.

Siirtymäsäännös:

1. Voimaantulo: Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2. Aikaisemman lain nojalla annetut luvat, ennakkosuostumukset ja asekeräilijälle annetut hyväksynnät. Aikaisemman lain nojalla annetut ampuma-aseisiin, aseiden osiin sekä patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät luvat, ennakkosuostumukset, ase-elinkeinoluvat sekä asekeräilijälle annetut hyväksynnät jäävät ehtoiseen voimaan.

Harrastustodistuksen esittämisvelvollisuus ei koske luvanhaltijoita, joiden hallussapitolupaa koskeva hakemus on jätetty ennen tämän lain voimaantuloa. Esittämisvelvollisuus ei myöskään koske luvanhaltijoita, jotka hakevat uutta hallussapitolupaa ennen määräaikaisen hallussapitoluvan voimassaolon päättymistä, jos se päättyy kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

3. Ennen tämän lain voimaantuloa sellaisen aseiden osan hankkineen, jonka hallussapito ei lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan ole edellyttänyt lupaa, on vuoden kuluessa lain voimaantulosta hankittava lupa aseiden osan hallussapitoon. Luvan hankkimisen sijasta:

1) asekeräilijä voi pitää hankkimistaan osista 60 §:ssä tarkoitettua tiedostoa;

2) se, jolla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseiden osista kootun ampuma-aseiden hallussapitoon, voi tehdä 70 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kotikuntansa poliisilaitokselle; sekä

3) se, jolla on ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttava lupa, voi pitää äänenvaimenninta hallussaan ilman erillistä lupaa tai ilmoitusvelvollisuutta.

Luvan hankkimisen sijasta aseiden osa voidaan luovuttaa sille, jolla on oikeus sen hankkimiseen. Aseiden osa voidaan myös luovuttaa poliisille, jolloin se siirtyy lunastuksetta valtion omistukseen.

4. Sen, joka tämän lain voimaan tullessa kaupallisessa tarkoituksessa harjoittaa 14 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua asealan elinkeinoa aseiden osilla, jotka eivät ole tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan lain soveltamisalaan kuuluvia, ja jolla ei ole tähän toimintaan tarvittavaa asealan elinkeinolupaa, on hankittava toiminnan harjoittamiseen oikeuttava asealan elinkeinolupa vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

5. Aikaisemman lain aikana vireille tullut lupa- tai valitusasia taikka asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskeva hakemusasia. Ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevaan lupa- tai valitusasiaan taikka asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskevaan hakemusiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 200

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 41 luvun, sellaisena kuin se on laissa 531/2007, 1 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, sekä lisätään 1 §:n 1 momenttiin uusi 7 ja 8 kohta seuraavasti:

Rikoslaki 41 luku 1 §

Joka ampuma-aselain (1/1998) vastaisesti tahallaan

-
- 5) laiminlyö ampuma-aselain 110 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tarkastuttaa myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt tai tuodut ampuma-aseet tai patruunat,
 - 6) laiminlyö ampuma-aselain 112 a §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää Suomeen siirretty tai tuotu pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseensa osa poliisilaitokselle,
 - 7) laiminlyö huolehtia ampuma-aseen valmistus-, maahantuonti- tai kaliiperimerkinnän taikka patruunoiden pakkausmerkinnän tekemisestä, taikka
 - 8) väärentää taikka oikeudettomasti poistaa tai muuttaa ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumeron, ampuma-aseen valmistus- tai maahantuontimerkinnän taikka patruunoiden pakkausmerkinnän, on tuomittava ampuma-aserikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

poliisilain 35 ja 36 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 200

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun poliisilain 35 §:n 2-4 momentti ja 36 §:n 3 momentti, lisätään 35 §:n 5 momentti seuraavasti:

35 § Tietojen saanti viranomaiselta

Poliisilla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus perustellusta pyynnöstä saada viranomaiselta sellaisia luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön, tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä ajo-oikeuden, yksityisistä

turvallisuuspalveluista annetussa laissa (282/2002) tarkoitettujen hyväksyntien tai lupien taikka muun sellaisen luvan voimassaolon harkitsemiseksi, jos on syytä epäillä, että luvanhaltija tai hyväksynnän saaja ei enää täytä luvan tai hyväksynnän saannin edellytyksiä.

Lupaviranomaisella on oikeus saada salassapitovelvollisuuden estämättä ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten välttämättömiä tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta sekä muita 2 momentissa tarkoitettuja tietoja kuin terveystietoja. Lupaviranomaisella on lisäksi oikeus saada edellä mainitun henkilön suostumuksella saada tätä koskevia terveystietoja.

Päätöksen salassa pidettävien tietojen hankkimisesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tekee päällystään kuuluva poliisimies.

Poliisi saa käyttää 2 tai 3 momentin perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja vain luvanhakijan tai -haltijan taikka hyväksynnän saajaksi esitettävän tai sen saaneen luotettavuuden tai sopivuuden, luvan tai hyväksynnän voimassaolon muun edellytyksen taikka lupaan tai hyväksyntään sisältyvän ehdon täyttymisen arvioimiseksi.

36 § Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

Poliisilla on oikeus saada tietoja lupahallintoa varten yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä siten kuin 35 §:n 2–5 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki
asevelvollisuuslain 97 §:n muuttamisesta
Annettu Helsingissä päivänä kuuta 200

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2007 annetun asevelvollisuuslain (1438/2007) 97§:n 1 momentin 4 kohta seuraavasti:

97 §
Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tarpeellisia tietoja seuraavasti:

4) poliisille kutsunnan toimittamiseen liittyviä tehtäviä ja palvelukseen noutamista varten sekä ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten välttämättömiä tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta; sotilasviranomaisen saa antaa tiedon poliisille myös oma-aloitteisesti, jos sotilasviranomaisen arvion mukaan on perusteltua syytä epäillä, että asevelvollinen on sopimaton pitämään hallussa ampuma-asetta, aseosa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .